KOMUNITNÝ PLÁN SOCIÁLNYCH SLUŽIEB OBCE OROVNICA NA ROKY 2019 – 2024



V spolupráci so zamestnancami obce Orovnica
dokument spracovala
Mgr. RNDr. Anna Štefanková, august 2019

KONTAKT:

Obecný úrad
Orovnica č. 96
966 52
Okres: Žarnovica
Tel: 045 / 685 66 55
Mobil: 0910 856 655
Fax: 045 / 685 66 55
Email: ocuorovnica@stonline.sk
ocuorovnica@mail.t-com.sk

Zostavila: Mgr. RNDr. Anna Štefanková a kol.
Horné Hámre 86
966 71 Horné Hámre
Tel: + 421 911960944
E-mail: anulastefankova@gmail.com

Vážení občania obce Orovnica,

určite sa nedá poskytnúť pomoc každému, kto to potrebuje. Obec Orovnica chce poskytovať kvalitné sociálne služby, ktoré pomáhajú zabezpečiť primerané životné podmienky pre ľudí, ktoré prispievajú k uspokojovaniu ich potrieb. Pri ich poskytovaní sa prehĺbi vzťah medzi poskytovateľom a občanom, ktorý mobilizuje a často dokáže nájsť vnútorné rezervy a podnieti obidve strany k aktívnemu prístupu pri riešení zložitej životnej situácie, v ktorej sa občan ocitol. Kritériom pri rozhodovaní o poskytnutí konkrétnej sociálnej služby občanovi by mala byť jeho konkrétna potreba a odkázanosť na pomoc druhých. Cieľom komunitného plánovania je najmä posilňovanie sociálnej solidarity obyvateľov obce a predchádzanie sociálnemu vylúčeniu a sociálnej izolácii jednotlivcov a komunít. Výsledkom tohto plánovania by mali byť odpovede na otázky typu: Aké má obec ľudské, materiálne a finančné zdroje na poskytovanie sociálnych služieb? Ako poskytované sociálne služby v obci Orovnica skvalitniť a aké nové vytvoriť ? Aké sociálne skupiny potrebujú zvýšenú pozornosť a starostlivosť? Zmyslom komunitného plánovania je aktivizácia obyvateľstva a skvalitnenie poskytovania sociálnych služieb spoločným a koordinovaným postupom. KPSS vznikal ako výsledok úvah obecného úradu a občanov. Vyjadruje náš spoločný názor, spoločnú identifikáciu problémov a navrhnutých riešení. K tomuto zámeru sme použili názory všetkých zúčastnených, ich potreby, stanoviská a návrhy. Našim záväzkom je, aby sme postupne spoločne v ďalšom období splnili úlohy a ciele stanovené v KPSS. Dovoľte mi vysloviť nádej, že sociálna problematika, ktorá sa dotýka, alebo skôr či neskôr dotkne takmer každého z nás, vzbudila Váš záujem. Verím, že spoločnými silami sa nám podarí dosiahnuť ciele, ktoré budú uspokojovať potreby v sociálnej oblasti k spoločnej spokojnosti.

Mgr. Forgáčová Katarína
starostka obce Orovnica

OBSAH

ÚVOD.....6
I. VÝCHODISKOVÁ ČASŤ.....8
1 RÁMCOVÉ VYMEDZENIE PROBLEMATIKY.....8
1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb.....9
1.2 Princípy a ciele komunitného plánovania obce Orovnica.....12
1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle novely zákona o sociálnych službách.....14
1.4 Účastníci procesu komunitného plánovania.....16
1.5 Fázy komunitného plánovania.....17
1.6 Legislatívny rámec komunitného plánu a komunitného rozvoja sociálnych služieb.18
1.7 Prínos komunitného plánovania sociálnych služieb.....22
1.8 Cieľové skupiny komunitného plánovania.....23
1.9 Obsah komunitného plánu sociálnych služieb.....24
2 VÝCHODISKOVÉ PODKLADY NA SPRACOVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB.....25
2.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb a ostatné východiskové dokumenty.....25
2.1.1 Ciele národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020.....27
3 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V SLOVENSKEJ REPUBLIKY.....32
3.1 Sociálna služba.....33
3.2 Forma sociálnej služby.....35
3.3 Pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb.....35
II. ANALYTICKÁ ČASŤ.....36
4 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV OBCE OROVNICA.....36
4.1 Vymedzenie územia a demografické údaje.....36
4.2 Analýza výdavkov na oblasť sociálnych služieb v obci Orovnica.....52

5 IDENTIFIKÁCIA A ANALÝZA CIEĽOVÝCH SKUPÍN PRÍJEMCOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI.....55
5.1 Cieľové skupiny podľa sociálnej indikácie a identifikácie problémov.....55
6 POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V ÚZEMÍ.....69
6.1 Subjekty sociálnych služieb.....69
6.2 Zariadenia sociálnych služieb.....69
7 ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI OROVNICA.....75
7.1 Komplexná SWOT analýza.....75
III. STRATEGICKO-REALIZAČNÁ ČASŤ.....79
8 STRATEGICKÁ A REALIZAČNÁ ČASŤ.....79
8.1 Strategický cieľ a realizačná časť.....80
IV. IMPLEMENTAČNÁ A MONITOROVACIA ČASŤ.....85
9 RIADENIE A MONITOROVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU OBCE OROVNICA NA ROKY 2015 −2020.....85
9.1 Monitorovací plán 86
9.2 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb.....86
9.3 Zhrnutie.....87
ZÁVER.....88
ZOZNAM POUŽITÝCH DOKUMENTOV.....90
ZOZNAM SKRATIEK.....91

ÚVOD

Komunitný plán sociálnych služieb (KPSS) obce Orovnica je významným koncepčným, strategickým a záväzným dokumentom obce v sociálnej oblasti. Je vypracovaný v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a v súvislosti v zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní v znení neskorších predpisov. V roku 2018 sa uskutočnila novela zákona č. 448/2008 Z. z. v znp. o sociálnych službách s účinnosťou od 1.1.2018, a preto tento významný dokument je potrebné v súlade so zmenami novely zákona v znení neskorších predpisov o sociálnych službách aktualizovať.

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná, predstavuje druhy činností, ktoré sú zamerané na prevenciu, na riešenie, prípadne na zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie u tých fyzických osôb, alebo komunity, ktoré sa buď nevedia začleniť do spoločnosti, alebo nutne potrebujú riešiť krízové situácie. Môže sa jednať aj o fyzické osoby alebo rodiny, ktoré si vyžadujú pomoc pri starostlivosti o dieťa, prípadne o pomoc inej dospelej osoby, ktorá je zdravotne postihnutá a nespôsobilá.

Cieľom spracovania *„Komunitného plánu sociálnych služieb"* je zabezpečiť právo občanov na sociálne služby. KPSS je zameraný na zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb. Kladie dôraz na nedostatkové služby. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s predstaviteľmi Obecného úradu, s poskytovateľmi sociálnych služieb a so zástupcami cieľových skupín, ktorými sú: seniori, rodiny s deťmi, osoby so zdravotným postihnutím a osoby ohrozené sociálnou inklúziou. Všetky zainteresované osoby sa mali možnosť zapojiť do diskusií.

Kvalita života obyvateľov v obci Orovnica závisí od fyzického zdravia, miery nezávislosti, psychického fungovania, adaptácii a od zvládania emocionálneho prežívania, od prijímanej i poskytovanej psychickej opory a od mnohých iných faktorov. V poslednom období sme svedkami toho, že vo svete sa dožíva staroby čoraz viac ľudí. Aj médiá a rôzne štatistiky neustále informujú o tom, že naša spoločnosť starne. Jedným slovom „starneme". Musíme si ale uvedomiť, že starnutie a staroba sú prirodzenou súčasťou ľudského života.

Jedným z predpokladov hospodárskeho a sociálneho rozvoja v našom území je nevyhnutné, aby obec Orovnica brala do úvahy sociálnu oblasť a to v súlade so všetkými, stanovenými, národnými prioritami a konala i v súlade s cieľmi obsiahnutými v Programe hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce Orovnica, ktorý má obec vypracovaný na obdobie rokov 2015 – 2022.

KPSS obce Orovnica pozostáva zo štyroch hlavných kapitol. Prvá kapitola vymedzuje pojmy danej problematiky a to komunitné plánovanie sociálnych služieb, princípy a ciele komunitného plánovania obce, úlohy a kompetencie obce v zmysle zákona o sociálnych služieb a definuje účastníkov procesu komunitného plánovania, fázy a cieľové skupiny komunitného plánovania. V tejto časti oboznamujeme s rozvojovými dokumentmi, ktoré súvisia s rozvojom, s právnym rámcom poskytovania sociálnych služieb v rámci obce.

Analytická časť poskytuje prehľad sociologických a demografických údajov obce Orovnica, vymedzuje územie, identifikuje a analyzuje cieľové skupiny príjemcov sociálnych služieb v obci podľa sociálnej indikácie, charakterizuje poskytovateľov sociálnych služieb v území a oboznamuje o zariadenia sociálnych služieb.

I. VÝCHODISKOVÁ ČASŤ
1 RÁMCOVÉ VYMEDZENIE PROBLEMATIKY

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) *v znení neskorších predpisov* (ďalej len zákon o sociálnych službách) ukladá v § 83 mestám a obciam povinnosť vypracovať KPSS, na základe dôslednej analýzy poskytovaných sociálnych služieb, potrieb a tradícií svojho územia.

Obsahom KPSS je analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb, analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb, analýza demografických údajov, ciele a priority rozvoja sociálnych služieb, časový plán realizácie a spôsob vyhodnocovania plnenia KPSS. Plán je vypracovaný na obdobie do roku 2024.

Cieľom komunitného plánovania (ďalej len KP) je odzrkadlenie ***Národných priorít rozvoja sociálnych služieb v SR,*** ktorých prioritou je *„zabezpečenie práva občanov na sociálne služby, zvýšenie kvality a dostupnosti sociálnych služieb s dôrazom na rozvoj nedostatkových sociálnych služieb alebo na rozvoj sociálnych služieb, ktoré v jednotlivých samosprávnych krajoch a obciach chýbajú.“*

Zmyslom KP je naplánovať také služby, ktoré zlepšia situáciu cieľových skupín. Je to metóda, ktorou sa plánujú sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifickým požiadavkám a potrebám jednotlivých občanov. Jedná sa o otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov, o hľadanie najlepších riešení v oblasti sociálnych služieb.

O KPSS hovoríme preto, lebo základným znakom z hľadiska definície je, že sú poskytované členom danej komunity – obyvateľom obce Orovnica. Z toho vyplýva, že sociálne služby sú naplánované a poskytované tak, aby obyvatelia obce zotrvali vo svojom prirodzenom sociálnom prostredí a pritom budú ich požiadavky uspokojené.

KPSS poukazuje na pozitíva, ale aj na problémy v jednotlivých oblastiach, na súčasný stav a možnosti poskytovaných sociálnych služieb, na problémy, ktorými je potrebné sa v tejto širokej oblasti zaoberať a na možnosti riešenia do budúcnosti.

1.1 Komunitné plánovanie sociálnych služieb

Dlhodobá príprava na starobu – vychádza zo skutočnosti, že staroba je neoddeliteľnou súčasťou života, jej kvalitu človek do značnej miery sám určuje vo všetkých etapách ontogenetického vývinu. Z toho dôvodu je rozhodujúce celoživotné, výchovné, vzdelávacie a zdravotné osvetové pôsobenie na celú populáciu. Zdôrazňuje sa výchova k zmysluplnému životu, k spoločenskej aktivite, rozvoju osobných záujmov a tvorivej činnosti. Dôležité je pevné rodinné zázemie pre každého človeka, aby človek cítil a vedel, že k niekomu patrí a je potrebný. Veľmi dôležité je tiež dbať o správnu životosprávu.

Komunita

Komunita pochádza z latinského slova *„communitas“* – spoločenstvo, pospolitosť, obec, ale tiež spoločné nažívanie ľudí. Komunita predstavuje sociálny útvar charakterizovaný vnútornými a vonkajšími znakmi vo vzťahu sociálnych väzieb v rámci vlastnej komunity a vo vzťahu sociálnych väzieb v rámci širšieho sociálneho prostredia. Komunita predstavuje spoločenstvo ľudí, ktorí žijú na určitom území. Každá komunita má svoje charakteristické črty, svoju atmosféru, komunikáciu ale aj problémy. V každej komunite sa okrem majority nachádzajú aj **sociálne vylúčení obyvatelia.** Sociálne vylúčenú komunitu tvorí skupina obyvateľstva obce, ktorá sa určitými znakmi svojho života líši od ostatných obyvateľov, zväčša ide o kombináciu znakov, akými sú napríklad vysoká nezamestnanosť, príjmová chudoba rodín, nízke alebo žiadne vzdelanie, nevyhovujúce podmienky bývania, nedostatočne zabezpečená zdravotná starostlivosť, absencia zodpovednosti za svoj život a život svojej rodiny. Charakteristickou črtou je rozdielne vnímanie sociálne vylúčenej komunity nielen členmi komunity ale aj ostatným obyvateľstvom. Členovia sociálne vylúčenej komunity vnímajú svoju izoláciu ako diskrimináciu zo strany spoločnosti, kým ostatné obyvateľstvo to vníma ako ich dobrovoľné odlíšenie od majority a ako dôsledok ich neochoty prijať štandardy danej majority. Komunita je v najširšom zmysle slova sieť osobných vzťahov, skupín, sietí, tradícií a vzorov správania, ktoré existujú medzi tými, ktorí majú spoločné fyzické susedstvá, socioekonomické podmienky alebo spoločné chápanie a záujmy.

Komunitná práca

Komunitná práca sa zameriava na dosiahnutie zmeny a jej podpory v miestnom spoločenstve. Predstavuje metódu, spôsob prístupu k ľuďom, a zároveň slúži ako proces aktivizácie ľudí k svojpomoci pri riešení svojich problémov. Komunitná práca je

využívaná pri riešení problémov v rámci miestneho spoločenstva, evokuje navodenie zmeny v danom spoločenstve, vyhľadáva zdroje a možnosti miestnej komunity, zapája všetkých členov komunity do riešenia problémov, aktivizuje miestne organizácie a inštitúcie.

Komunitná sociálna práca predstavuje metódu sociálnej práce zameranú na poskytnutie pomoci a podpory ľuďom žijúcich v určitej lokalite pri riešení náročných životných situácií. Komunitná sociálna práca vznikla z dôvodu neustáleho nárastu sociálnych problémov, ktoré už nedokázali pokryť existujúce sociálne služby. Hlavnou ideou sociálnej práce s komunitou je pomoc k svojpomoci. Komunitná sociálna práca aktivizuje všetkých členov komunity k aktívnej zmene komunity a zároveň vyrovnáva rozdiel medzi nedostatkom sociálnych služieb a dopytom členov komunity po nich.

Komunitná práca v obci je zadefinovaná ako systematický, cieľavedomý proces zlepšovania sociálnych vzťahov medzi záujmovými skupinami obyvateľov obce a inštitúciami, ktoré formujú ich každodennú realitu. Cieľom sociálnej práce s komunitou v obci je motivovať obyvateľov obce a inštitúcie k hľadaniu a formulovaniu spoločných cieľov, ako aj foriem spolupráce na ich dosahovaní.

Sociálna práca s komunitou je rozdelená do štyroch hlavných etáp:

- Analýza potrieb danej komunity;
- Plánovanie;
- Realizácia (implementácia);
- Vyhodnotenie (evaluácia).

„Komunitná práca je významným nástrojom, ktorý sa v Slovenskej republike uplatňuje už niekoľko rokov. Práve komunitnou sociálnou prácou je možné podporovať a aktivizovať jednotlivcov a skupiny v danej komunite, ktorí sú vylúčení a poskytovať im sociálne služby tak, aby sa eliminovali negatívne sociálno – patologické javy a aby sa podporila kvalita ich života."

Sociálnu prácu možno chápať ako najvšeobecnejší cieľ tejto činnosti, ktorým je napĺňanie ľudských potrieb, a tým aj biologicko-fyzických, psychických a sociálnych hodnôt a zároveň výstavba alebo zachovávanie síl sociálnych štruktúr primeraných človeku, ktoré mu umožňujú aktívnu účasť na živote spoločnosti. K základným hodnotám sociálnej práce patrí: telesná neporušenosť, zdravie, učenie, sloboda, autonómia, kontrola, kultúrna primeranosť, sociálna spravodlivosť, nenásilnosť, sociálna hospodárnosť a ďalšie.

Včasný charakter sociálnej práce možno vnímať ako posilňujúci autonómiu a integráciu starších ľudí do spoločnosti.

Komunitné plánovanie

Komunitné plánovanie je metóda, ktorou je možné na úrovni obce plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám občanov, je to otvorený proces zisťovania potrieb a zdrojov a hľadanie najlepších riešení pri poskytovaní sociálnych služieb.

Pri komunitnom plánovaní je dôraz kladený:

- na zapájanie všetkých, ktorých sa spracovávaná oblasť týka,
- na dialóg a vyjednávanie a
- na dosiahnutie výsledku, ktorý je prijatý a podporovaný väčšinou účastníkov.

Pri komunitnom plánovaní je potrebné zvážiť potreby občanov, možnosti poskytovateľov služieb a možnosti tých, ktorí poskytujú zdroje na napĺňanie potrieb komunity. *„Komunitné plánovanie nesporne umožňuje angažovať široký okruh zainteresovaných subjektov. Pokiaľ sa podarí dosiahnuť ich dobrú spoluprácu, je predpoklad, že výsledný plán bude reagovať na aktuálne sociálne problémy komunity a bude reálnejšie navrhovať kroky k ich riešeniu."* Tzn. že princíp komunitného plánovania predpokladá zapojenie a úzku spoluprácu aktívnych zainteresovaných spoluobčanov, teda tri subjekty tvoriacich tzv. **komunitnú triádu**:

- **prijímatelia sociálnych služieb** (občania, ktorí využívajú sociálne služby),
- **poskytovatelia sociálnych služieb** (verejní a neverejní poskytovatelia sociálnych služieb, ktorí sociálne služby poskytujú, prevádzkujú, dodávajú klientom),
- **zadávatelia sociálnych služieb** (miestna samospráva a štátna správa; sú zodpovední za zaistenie sociálnych služieb v danom území, t. j. obce, príp. kraja).

Ďalej je dôraz kladený na dialóg, vyjednávanie a súčasne na dosahovanie výsledkov, ktoré sú prijaté a podporované väčšinou účastníkov.

KPSS obce Orovnica je strednodobý strategický dokument, ktorého cieľom je:

- vytvoriť podmienky pre poskytovanie kvalitných a dostupných sociálnych služieb pre jednotlivé sociálne skupiny,
- vytvoriť podmienky na podporu komunitného rozvoja za účelom predchádzania vzniku, či zhoršovania nepriaznivých sociálnych situácií a na riešenia miestnych sociálnych problémov,
- podporovať trvalo udržateľný rozvoj obce.

Ide o otvorený dokument, ktorý rieši základné fungovanie obce a zainteresované subjekty v sociálnej oblasti.

Dôvody pre použitie metódy komunitného plánu sociálnych služieb:

- vytvorenie strategického dokumentu, ktorý výrazne uľahčí možnosti získavania finančných prostriedkov z vonkajších zdrojov pre rozvoj a skvalitnenie sociálnych služieb v obci,
- proces a jeho výsledky pomôžu zúčastneným vyrovnať sa s existujúcou právnou úpravou (zákon o sociálnych službách), prostriedok pre optimalizáciu výdavkov v oblasti sociálnych služieb,
- možnosť pre získanie takých foriem a druhov sociálnych služieb, ktoré občania naozaj potrebujú a ktoré sú nedostatkové,
- zlepšenie informovanosti občanov a vzájomného pochopenia všetkých zúčastnených (aj transparentnosti činnosti obce i v ostatných obcí v rámci Novobanského mikroregiónu),
- zapojením užívateľov sociálnych služieb a verejnosti možno dosiahnuť udržateľnosť výsledkov práce.

1.2 Princípy a ciele komunitného plánovania obce Orovnica

Plánovanie sociálnych služieb obce Orovnica je postavené na nasledovných princípoch:

- možnosť zapojenia všetkých, ktorých sa oblasť sociálnych služieb a s ňou súvisiacich prvkov a procesov dotýka (formou dotazníka),
- pravidelné zisťovanie skutočných potrieb obyvateľov obce (služby musia byť plánované tak, aby bolo možné vyhovieť aj individuálnym požiadavkám a potrebám cieľových skupín),
- preferovanie takých foriem sociálnych služieb, ktoré umožnia klientovi zostať v jeho prirodzenom sociálnom prostredí komunity,
- plánovanie takých služieb, ktoré budú kvalitné, dostupné a efektívne,
- medializácia a informovanosť komunity o procese a priebehu komunitného plánovania a o jeho parciálnych výstupoch,
- spoločenská kontrola komunity (prostredníctvom pracovnej skupiny), ktorá bude dohliadať napĺňanie cieľov.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách so svojimi novelami s účinnosťou od 1.1.2018 sa zameriava na skvalitnenie poskytovaných služieb. Zavádza do praxe faktory ovplyvňujúce kvalitu služieb a stanovuje poskytovateľom sociálnych služieb podmienky, ktoré musia dodržiavať. Rokom 2018 nadobudli účinnosť dve novely zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov. Prvou z týchto novelizácií je zákon č. 331/2017 Z. z., ktorý čiastočne nadobudol účinnosť 30. decembra 2017, avšak jeho podstatnejšia časť sa svojej pôsobnosti dočkala v roku 2018.

Druhým zákonom, ktorý mení a dopĺňa zákon o sociálnych službách je zákon č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Novela zákona č. 331/2017 Z. z. o sociálnych službách dopĺňa a nanovo zaraďuje medzi súpis nepriaznivej sociálnej situácie aj ohrozenie fyzickej osoby sociálnym vylúčením alebo obmedzenie jej schopnosti spoločensky sa začleniť a samostatne riešiť svoje problémy z dôvodu straty bývania alebo ohrozenia stratou bývania. Cieľová skupina tejto sociálnej služby je širšia a špecifickejšia oproti fyzickým osobám nachádzajúcim sa v nepriaznivej sociálnej situácii z dôvodu, že nemajú zabezpečené nevyhnutné podmienky na uspokojovanie základných životných potrieb.

Nová právna úprava vymedzuje odborného zamestnanca v previazanosti na vykonávanie alebo riadenie vykonávania odbornej činnosti podľa § 16 zákona, alebo na vykonávanie špecifických činností priamo orientovaných na prijímateľa sociálnej služby, ktoré tento zákon upravuje v § 61 ods. 9 a ktorými sú liečebno-výchovná starostlivosť, psychologická, či špeciálno-pedagogická starostlivosť a ktoré sú realizované v záujme uspokojovania špecifických individuálnych potrieb cieľových skupín prijímateľov sociálnej služby.

Od 1. januára 2018 nadobudla účinnosť novela zákona o sociálnych službách, konkrétne zákon č. 351/2017 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia aj niektoré články v zákonoch a niektoré zákony týkajúce sa právnej úpravy poskytovania ošetrovateľskej starostlivosti v zariadeniach sociálnych služieb a jej úhrady v týchto zariadeniach.

Z dôvodu vyššie uvedených zmien v zákonoch o sociálnych službách za najvýznamnejšie činitele ovplyvňujúce kvalitu poskytovaných služieb v obci Orovnica považujeme nasledovné:

- zavedenie štandardov do sociálnych služieb,
- individuálna práca s prijímateľom, tvorba individuálnych plánov rozvoja osobnosti,
- deinštitucializácia, zotrvanie občana v prirodzenom rodinnom prostredí,
- deinštitucionalizácia, znižovanie kapacít zariadení sociálnych služieb,
- stanovenie počtu odborných zamestnancom na počet prijímateľov,
- zavedenie programu supervízie,
- prijímanie kvalifikovaného personálu do sociálnych služieb s dôrazom na celoživotné vzdelávanie,
- zákaz používania prostriedkov netelesného a telesného obmedzenia,
- poskytovanie iných služieb na zvýšenie kvality služieb,
- tvorba komunitných plánov a koncepcií rozvoja sociálnych služieb v regióne,
- zavedenie systému manažérstva kvality,
- budovanie komunitného centra, denného stacionáru pre seniorov,
- budovanie komunitného centra pre ohrozené skupiny obyvateľov.

K základným kritériám a cieľom obce Orovnica pre určenie kvality sociálnych služieb je poskytovanie takých služieb, ktoré udržujú, podporujú, umožňujú, rozvíjajú fungovanie užívateľa v prirodzenom rodinnom prostredí a v prirodzenej sieti sociálnych vzťahov. Ide o také sociálne služby, ktoré preferujú jeho zotrvanie v komunite napr. tým, že sociálna služba „ide“ za jej užívateľom, je zameraná na sanáciu sociálneho prostredia a v nevyhnutných prípadoch (ak občan nemá inú možnosť iba užívať služby mimo prirodzeného prostredia) garantuje minimálny zásah do jeho sociálnych väzieb a napomáha mu v návrate do komunity. Z foriem sú z hľadiska kvality preferované terénne služby, prípadne ambulantné služby.

Nová legislatíva v sociálnej oblasti, konkrétne zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách platný od 1.1.2018 kladie zvýšené nároky na profesionalitu a taxatívne stanovuje kvalifikačné predpoklady pre pracovníkov v priamom kontakte s prijímateľom. Kľúčovým zamestnanom v priamom kontakte s prijímateľom je sociálny pracovník, ktorý by mal spĺňať podmienku absolvovania minimálne bakalárskeho štúdia v odbore sociálna práca.

1.3 Úlohy a kompetencie obce v zmysle novely zákona o sociálnych službách

Kompetencie obcí v sociálnej oblasti sú rozsiahle a dotýkajú sa aj *oblasti sociálnych služieb*. Obec má nezastupiteľné miesto pri zabezpečovaní úloh spojených s riešením hmotnej aj sociálnej núdze občanov, sociálnej pomoci, sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately a najmä v oblasti sociálnych služieb.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov dáva obci tieto hlavné kompetencie a úlohy:

Podľa § 80 zákona č. 448/2008 Z. z. – Obec

a) vypracúva, schvaľuje KPSS vo svojom územnom obvode,

b) utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja,

c) je správnym orgánom v konaniach o odkázanosti na sociálnu službu v zariadení pre seniorov, v zariadení opatrovateľskej služby, v dennom stacionári, o odkázanosti na opatrovateľskú službu.

Obec je povinná poskytovať, alebo zabezpečovať poskytovanie sociálnej služby v nízkoprahovom dennom centre, nocľaháreň, zariadení pre seniorov, zariadení opatrovateľskej služby a v dennom stacionári a to osobám, ktoré sú odkázané na sociálnu pomoc v núdzi, prípadne obec musí konať v prípade potrebnej podpory rodiny s deťmi, prepravnej, opatrovateľskej služby, konať sociálnu službu v zariadení podporovaného bývania a pod. Miestna príslušnosť obce podľa § 92 odsekov 2 a 3 spravuje podľa miesta poskytovania sociálnej služby poskytovateľom sociálnej služby, spracováva osobné údaje v rozsahu potrebnom na rozhodovanie v konaní a pri vyhotovení posudku o odkázanosti, alebo v prípade poskytovania sociálnej služby v zariadeniach podmienených odkázanosťou. Obec musí viesť potrebnú evidenciu podľa § 80 písm. q).

Obec je povinná zabezpečovať odľahčovaciu službu, pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa, poskytovať základné sociálne poradenstvo, obec môže poskytovať alebo zabezpečovať poskytovanie aj iných druhov sociálnej služby a to podľa § 12, uzatvára zmluvu o poskytovaní sociálnej služby, o poskytovaní finančného príspevku pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy. Obec musí schvaľovať aj finančný príspevok potrebný na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby. Obec je povinná zriaďovať, zakladať a kontrolovať nízkoprahové denné centrum, nízkoprahovú sociálnu

službu pre deti a rodinu s ambulantnou sociálnou službou, zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby a denný stacionár. Ďalej obec môže zriaďovať, zakladať a kontrolovať aj iné zariadenia podľa tohto zákona, môže poskytnúť finančný príspevok podľa § 78 a ods. 4 na základe písomnej zmluvy podľa osobitného predpisu1 a obec kontroluje hospodárenie ako sa nakladá s finančným príspevkom. Obec tiež kontroluje hospodárenie s finančným príspevkom pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy a s finančným príspevkom na prevádzku poskytovanej sociálnej služby, ukladá opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov pri výkone pôsobnosti ustanovenej v písmene o) a kontroluje ich plnenie, vedie evidenciu posudkov o odkázanosti na sociálnu službu podľa stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, vedie evidenciu rozhodnutí podľa písmena c), evidenciu prijímateľov sociálnych služieb vo svojom územnom obvode, vyhľadáva fyzické osoby, ktorým treba poskytnúť sociálnu službu, poskytuje štatistické údaje z oblasti poskytovania sociálnych služieb štátnym orgánom sociálnych služieb na účely spracovania štatistických zisťovania administratívnych zdrojov. Obec by mala uhrádzať poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti zdravotné výkony na účely posúdenia odkázanosti na sociálnu službu. Obec môže poveriť právnickú osobu, ktorú zriadila alebo založila, vykonávaním sociálnej posudkovej činnosti na účely vyhotovenia posudku podľa písmena d).

1.4 Účastníci procesu komunitného plánovania

Do procesu KPSS v obci Orovnica boli formou dotazníka zapojení viacerí občania obce. O dotazník prejavilo záujem veľmi málo obyvateľov, z tohto dôvodu sa nedal vyhodnotiť. Do procesu komunitného plánovania bola preto viac zapojená starostka obce Orovnica, ktorá predložila návrhy svojim poslancom na schválenie a pripomienkovanie.

Podmienkou úspešného procesu plánovania bola vzájomná spolupráca všetkých zúčastnených a dotknutých prvkov a subjektov. Spolupráca a tímovosť riadenia plánovacích a realizačných procesov priniesla nezanedbateľné profity, hlavne z vonkajších zdrojov. V procese komunitného plánovania je potrebné v budúcnosti riešiť vytvorenie pracovnej skupiny, ktorá bude pozostávať napr. z poslancov obce a z odborne spôsobilých osôb, ktorí budú identifikovať potreby užívateľov komunitného plánovania.

Užívateľom sociálnych služieb je obyvateľ komunity – čiže obyvateľ obce Orovnica. Dostatočná komunikácia a spolupráca medzi subjektmi v pracovnej skupine i v celej organizačnej štruktúre plánovania, či už pri tvorbe alebo realizácii bude tvoriť

hlavný predpoklad pre rozvoj sociálnych služieb a pre úspešné plnenie vytýčených cieľov rozvoja. Účastníkov komunitného plánovania dokumentuje nasledovná tabuľka.

Účastníci KP	
Zadávateľ	Obec Orovnica - v súčasnosti rozhoduje o potrebe tvorby KPSS a schvaľuje výstupy. Je hlavným garantom a koordinátorom realizácie.
Autori	Občania - obyvatelia priamo svojimi podnetmi a návrhmi, ale aj prostredníctvom miestnych záujmových, profesijných združení a organizácií, všetky subjekty komunity, ktoré sú nejakým spôsobom zainteresované v oblasti sociálnych služieb ak majú záujem a vôľu, môžu sa k KPSS vyjadriť. Boli oslovení aj formou dotazníka, ktorí sa neosvedčil.
Spracovatelia	Pracovná skupina KP (poslanci obce a ďalšie odborne spôsobilé osoby) - plnia úlohu odborného garanta spracovania a zároveň vystupujú ako subjekt zabezpečujúci logistiku a administratívu spracovania, zabezpečujú aj facilitačnú funkciu, t.j. prístup ku spoločenskému konsenzu komunity a prijať ho všetkými účastníkmi.
Realizátori	Dotknuté subjekty komunity podľa prijatých úloh komunitného plánu a realizačných nástrojov.
Užívatelia	Občania - obyvatelia komunity a poslanci OcÚ pripomienkujú výstupy, vyjadrujú svoju spokojnosť, nespokojnosť s formou, mierou a obsahom realizácie a fungovania výstupov a ich prvkov v sociálnej praxi .

Účastníkmi právnych vzťahov podľa tohto zákona sú:

a) prijímateľ sociálnej služby a poskytovateľ sociálnej služby,

b) Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky,

c) obec,

d) vyšší územný celok,

e) partnerstvo,

f) iná osoba, ktorej vznikajú práva a povinnosti podľa tohto zákona pri poskytovaní sociálnej služby.

Podmienkou úspešného procesu plánovania je vždy vzájomná spolupráca všetkých zúčastnených a dotknutých prvkov a subjektov. Spolupráca riadenia plánovacích a realizačných procesov môže priniesť nezanedbateľné profity, hlavne z vonkajších zdrojov.

Členovia pracovnej skupiny (z obecného zastupiteľstva) riešili jednotlivé oblasti ako celok tak, ako sú identifikované potreby užívateľov. Užívateľom služieb je obyvateľ komunity – obce Orovnica. Dostatočná komunikácia a spolupráca medzi subjektmi v pracovnej skupine i v celej organizačnej štruktúre plánovania, či už pri tvorbe alebo realizácii vytvorila spoločne za týchto podmienok hlavný predpoklad pre rozvoj sociálnych služieb, čiže plán úspešného naplnenia vytýčených cieľov rozvoja.

1.5 Fázy komunitného plánovania

Komunitné plánovanie v obci Orovnica pozostáva z jednotlivých krokov a to nasledovne:

- informovanie širokej verejnosti o procese prípravy návrhu KPSS a o možnosti zapojenia sa do komunitného plánovania (marec 2019),
- analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb, analýza požiadaviek prijímateľov sociálnych služieb a ďalších obyvateľov na základe dotazníka (marec 2019),
- určenie vízie, cieľov a priorít v sociálnej oblasti podľa cieľových skupín a rozpracovanie opatrení a aktivít (jún 2019),
- pripomienkovanie návrhu KPSS (júl – august 2019),
- zapracovanie pripomienok, finalizácia KPSS a jeho schválenie obecným zastupiteľstvom (novembr 2019),
- monitoring, vyhodnotenie a aktualizácia KPSS (priebežne podľa potreby 2019 – 2024).

1.6 Legislatívny rámec komunitného plánu a komunitného rozvoja sociálnych služieb

V zmysle ustanovenia § 82 ods.1 zákona o sociálnych službách, obec utvára podmienky na podporu komunitného rozvoja v oblasti poskytovania sociálnych služieb podľa novelizovaného zákona z obdobia 1.1.2018, zameriava sa na komunitnú prácu a komunitnú rehabilitáciu a to za účelom predchádzania vzniku alebo predchádzania zhoršenia nepriaznivých sociálnych situácií a riešenia miestnych sociálnych problémov. V súvislosti s tým a v súlade s ustanovením § 83 ods.1 zákona o sociálnych službách obec vypracováva nový aktualizovaný KPSS v spolupráci s inými poskytovateľmi ako aj prijímateľmi sociálnych služieb v jej územnom obvode. KPSS vychádza najmä zo zákona o sociálnych službách, no pri jeho tvorbe a následnej aplikácií v praxi nie je možné z procesu jeho tvorby vylúčiť súvisiace právne predpisy v oblasti sociálnej starostlivosti o občanov. Vyšší územný celok (VÚC) vypracúva „Koncepciu rozvoja sociálnych služieb“ v spolupráci s inými poskytovateľmi sociálnych služieb v územnom obvode a s prijímateľmi sociálnych služieb v ich územnom obvode. Obec vypracúva a schvaľuje KPSS na základe „Národných priorít rozvoja sociálnych služieb“, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných

v jej územnom obvode, určuje potreby rozvoja sociálnych služieb a určuje personálne podmienky, finančné podmienky, prevádzkové podmienky na ich zabezpečenie. Obec rieši všetky potrebné náležitosti najmä čo sa týka i zákona č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, zákona č. 601/2003 Z. z. o životnom minime, ako aj zákona č. 305/2005 Z. z. o sociálnoprávnej ochrane detí a sociálnej kuratele. Obsahová štruktúra komunitného plánu je daná zákonom o sociálnych službách v zmysle ustanovení § 83 ods.5 a je v návrhu zohľadnená a zapracovaná. Materiál je otvorený a svojou štruktúrou riešený tak, aby bolo možné kedykoľvek do neho zapracovať prípadné zmeny alebo nové poznatky.

Sociálne služby v Slovenskej republike sa od roku 2009 poskytujú v súlade so zákonom č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách, ktorý nadobudol účinnosť dňa 1. januára 2009 (s výnimkou vybraných ustanovení zákona, ktoré mali nadobudnúť účinnosť 1. januára 2011 a ďalších noviel, ktoré nadobudli svoju účinnosť v roku 2018). Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách prvýkrát v samostatnom právnom predpise upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb, ktorých cieľom je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii, zvyšovať sociálne služby v sociálnej starostlivosti a ostatnými činnosťami a to svojimi vyššie spomínanými novelami, ktoré sa ustanovili v roku 2018.

Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách upravuje aj vzdelávanie v sociálnych službách a udeľovanie akreditácie na vykonávanie vzdelávacích programov a odbornej činnosti. Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že sú tieto činnosti pri uvedených službách taxatívne vymedzené. Poskytovateľ môže vykonávať aj iné činnosti, ktoré zvýšia kvalitu sociálnej služby. Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku. Zákon však umožňuje aj poskytovanie sociálnych služieb v rámci živnosti alebo podnikania, t. j. na báze zisku. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy

nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené, a to na sociálne služby krízovej intervencie, sociálne služby na podporu rodiny s deťmi, sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku, sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií a podporné služby. S účinnosťou od 1. januára 2014 bola lekárska posudková činnosť nahradená zdravotnou posudkovou činnosťou) a sociálnu posudkovú činnosť na účely poskytovania sociálnej služby pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby, na základe ktorej sa určuje odkázanosť fyzickej osoby na sociálnu službu. Právna úprava rieši poskytovanie zdravotnej starostlivosti v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti vo vybraných zariadeniach sociálnych služieb priamo sestrami, t.j. zamestnancami týchto zariadení a zároveň upravuje poskytovanie sociálnej služby v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti. Nová právna úprava viditeľne okresala doterajšie znenie ustanovenia § 22 a to ošetrovateľskú starostlivosť v zariadeniach podľa § 35, § 36, § 38 a § 39, podmienky jej poskytovania, rozsah a podmienky úhrady ošetrovateľskej starostlivosti a uzatváranie zmlúv o poskytovaní ošetrovateľskej starostlivosti, ktoré upravujú osobné predpisy. Tieto úpravy sa týkajú zariadení: zariadenie pre seniorov, zariadenie opatrovateľskej služby, domovov sociálnych služieb a špecializovaných zariadení.

Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách pri registrácii zrovnoprávňuje poskytovateľov sociálnych služieb nakoľko tieto môže poskytovať len poskytovateľ zapísaný do registra poskytovateľov sociálnych služieb. V osobitnej časti zákona je upravené financovanie neverejných poskytovateľov za splnenia zákonom stanovených podmienok. Pri vybraných druhoch sociálnych služieb sa ustanovuje povinnosť obce alebo vyššieho územného celku, v závislosti od ich pôsobnosti, poskytovať neverejnému poskytovateľovi vo vopred dohodnutom rozsahu finančné prostriedky vo forme finančného príspevku pri odkázanosti na pomoc inej fyzickej osoby vo výške stanovenej v prílohe zákona a finančného príspevku na prevádzku, ak ho požiadali o zabezpečenie tejto sociálnej služby. Zavádza sa viacúrovňové plánovanie – „Koncepcie rozvoja sociálnych služieb“ na úrovni samosprávneho kraja a komunitné plány na úrovní miestnej samosprávy. KPSS obcí a Koncepcie rozvoja sociálnych služieb VÚC vychádzajú z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb vypracovaných a zverejnených MPSVR SR s cieľom plánovať sociálne služby tak, aby zodpovedali miestnym špecifikám a potrebám fyzických osôb a vychádzali z analýzy skutkového stavu poskytovania sociálnych služieb. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách upravuje výkon dohľadu nad dodržiavaním

tohto zákona a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov pri poskytovaní sociálnych služieb, ktorý vykonáva MPSVR SR.

Nízkoprahovú sociálnu službu možno poskytovať pre deti a rodinu v nepriaznivej sociálnej situácii podľa § 2 ods. 2 písm. b) a jej rodine a to v rámci sociálneho poradenstva, sociálnej rehabilitácie a preventívnej aktivity. V zariadení núdzového bývania sa poskytuje ubytovanie na určitý čas, sociálne poradenstvo, utvárajú sa podmienky na prípravu stravy, výdaj stravy alebo výdaj potravín, podmienky na vykonávanie nevyhnutnej základnej osobnej hygieny, na upratovanie, pranie, údržbu bielizne a šatstva, alebo prostredie pre záujmovú činnosť.

Služba včasnej intervencie sa poskytuje dieťaťu do 7 rokov jeho veku, ak je jeho vývoj ohrozený z dôvodu zdravotného postihnutia a rodine tohto dieťaťa sa poskytuje sociálne poradenstvo a preventívna aktivita. Sociálne služby sa týkajú aj riešení nepriaznivej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, alebo nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku. Okrem iného sa poskytuje opatrovateľská služba fyzickej osobe, ktorá je odkázaná na pomoc inej osoby a ktorej stupeň odkázanosti je najmenej II podľa prílohy č. 3, prepravná služba, sprievodcovská služba a predčitateľská služba, tlmočnícka služba, sprostredkovateľská služba tlmočníckej služby, alebo sociálna služba je poskytovaná fyzickej osobe s ťažkým zdravotným postihnutím ako sprostredkovanie osobnej asistencie.

Posudková činnosť na účely poskytovania sociálnej služby je obsiahnutá § 48. Rozoznáva sa **zdravotná a sociálna posudková činnosť.** Posudkovou činnosťou sa zisťuje odkázanosť fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím., alebo fyzickej osoby s nepriaznivým zdravotným stavom, ktorý je odkázaný na sociálnu službu. **Zdravotnú posudkovú činnosť** posudzuje zdravotnícky pracovník, ktorý spolupracuje so sociálnym pracovníkom obce alebo vyššieho územného celku tak, aby výsledky posúdenia podľa odseku 10 neboli v rozpore s výsledkami sociálnej posudkovej činnosti podľa § 50 ods. 7. Sociálne služby poskytujú podporné služby a to odľahčovaciu službu, alebo sociálne poradenstvo v dennom centre, alebo sociálna služba sa zameriava na podporu samostatnosti, nezávislosti a sebestačnosti a to u osoby, ktorá nie je schopná sama o seba postarať sa v domácnosti, alebo zapojiť sa do normálneho pracovného života.

Poskytovateľ sociálnej služby uvedený v § 3 ods. 3 a 5 môže poskytovať sociálne služby len na základe zápisu do registra, ktorý vedie vyšší územný celok; to sa nevzťahuje na poskytovanie základného sociálneho poradenstva ako samostatnej odbornej činnosti obcou alebo vyšším územným celkom. Osoba, ktorá žiada o zápis do registra musí byť

osoba bezúhonná, musí byť štatutárnym orgánom právnickej osoby, ktorá žiada o zápis do registra, musí byť osoba bezúhonná, spôsobilá na právne úkony v plnom rozsahu a osoba odborne spôsobilá na poskytovanie sociálnej služby.

Verejný poskytovateľ sociálnej služby určuje sumu úhrady za sociálnu službu, spôsob jej určenia a platenia zmluvou podľa § 74 ods. 7 písm. h.). Ekonomicky oprávnené náklady podľa odsekov 2 a 3 sú náklady poskytovania sociálnej služby na činnosti vedené v § 16 až 18, ktoré je pre poskytovaný druh sociálnej služby povinný vykonávať, zabezpečovať ich vykonávanie alebo utvárať podmienky na ich vykonávanie. Poskytovateľ sociálnej služby poskytuje sociálnu službu na základe zmluvy o poskytovaní sociálnej služby (viď. § 74).

Tretia hlava zákona o sociálnej starostlivosti v § 75 uvádza, že obec je povinná poskytovať finančný príspevok na prevádzku poskytovanej sociálnej služby neverejnému poskytovateľovi sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk. Obec je povinná poskytovať aj finančný príspevok pri odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby pri úkonoch sebaobsluhy, pri poskytovaní sociálnej služby, ktorý neposkytuje sociálnu službu s cieľom dosiahnuť zisk, ak o poskytnutie tejto sociálnej služby neverejného poskytovateľa sociálnej služby požiadal vyšší územný celok a poskytuje sociálnu službu v zariadení, ktorým je útulok, domov na pol ceste, zariadenie núdzového bývania, zariadenie podporovaného bývania, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, špecializované zariadenie, alebo ak sa jedná o tlmočnícku službu, sociálnu službu v integračnom centre a pod. V súlade so zákonom o sociálnych službách obec vypracúva a schvaľuje KPSS a to na základe Národných priorít rozvoja sociálnych služieb, v ktorom zohľadňuje miestne špecifiká a potreby fyzických osôb v oblasti sociálnych služieb poskytovaných v jej územnom obvode.

1.7 Prínos komunitného plánovania sociálnych služieb

Prínosom komunitného plánovania sociálnych služieb je:

- zapojenie všetkých účastníkov systému sociálnych služieb (užívateľov ako aj blízkych poskytovateľov, objednávateľov) do prípravy a uskutočňovania plánu sociálnych služieb a zvýšenie podielu občanov na rozhodovacom procese o spôsobe ich zabezpečenia, zvýšenie miery zapojenia občanov do diania v meste, zvyšovanie dostupnosti a kvality sociálnych služieb a rozšírenie ich ponuky,
- zabezpečenie toho, aby sociálne služby zodpovedali zisteným miestnym potrebám,

reagovali na miestne odlišnosti,

- zvyšovanie efektivity investovaných finančných prostriedkov,
- rozširovanie potrebných sociálnych služieb a ich kvality,
- podporovanie dialógu a spolupráce medzi obyvateľmi, zvyšovanie pocitu príslušnosti ku komunite, získavanie nových ľudských a materiálnych zdrojov.

Nový systém plánovania rozvoja sociálnych služieb v obci Orovnica bude predovšetkým:

- **komunitný** - v centre sociálnych služieb je klient so svojimi potrebami, ktorý sa v procese mení z pasívneho príjemcu a objektu poskytovania sociálnych služieb na aktívny subjekt a rovnocenného partnera vo vzťahu k poskytovateľovi sociálnych služieb,
- **dostupný** - rešpektujúci možnosti komunity a potenciálnych klientov vo využívaní sociálnych služieb z hľadiska finančného, lokalitného a časového,
- **progresívny** - sociálne služby budú podliehať najnovším trendom, novým poznatkom vedy a výskumu, teórie a praxe v sociálnej oblasti,
- **flexibilný** - systém bude pružne reagovať na pôsobenie objektívnych vnútorných a vonkajších zmien,
- **komplexný a autonómny** – poskytované druhy sociálnych služieb budú reagovať na všetky sociálne udalosti a situácie klientov,
- **efektívny** - primeraná rovnováha zdrojových vstupov a účelnosti ich využitia,
- **integrovaný** - integrácia do sociálneho systému komunity a kompatibilita s ostatnými subsystémami,
- **transparentný** - zrozumiteľnosť a prehľadnosť s dobrou komunikáciou všetkých zainteresovaných,
- **univerzálny** - ciele sociálnych služieb budú kompatibilné vo vzťahu k cieľových skupinám a bude ich môcť využívať čo najširší okruh sociálnych skupín komunity.

1.8 Cieľové skupiny komunitného plánovania

Cieľovými skupinami sú:

- *občania so sociálnymi a spoločenskými problémami,*
- *rómska komunita pokiaľ si to bude situácia v obci Orovnica vyžadovať,*
- *seniori, čiže obyvatelia v postproduktívnom veku* (najmä starší ako 60 rokov),
- *občania so zdravotným postihnutím, ako aj rodiny, v ktorých žijú,*
- *sociálne ohrozené deti a mládež,*
- *rodiny a matky s deťmi.*

1.9 Obsah Komunitného plánu sociálnych služieb

Obsahom Komunitného plánu sociálnych služieb je :

- *analýza sociologických a demografických údajov,*
- *analýza požiadaviek prijímateľov a požiadaviek ďalších obyvateľov na rozvoj sociálnych služieb,*
- *analýza stavu poskytovaných sociálnych služieb,*
- *určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb,*
- *časový plán realizácie KPSS,*
- monitoring- *spôsob vyhodnocovania plnenia KPSS.*

2 VÝCHODISKOVÉ PODKLADY NA SPRACOVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB

2.1 Národné priority rozvoja sociálnych služieb a ostatné východiskové dokumenty

Východiskovým podkladom pre spracovanie KPSS sú Národné priority rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020 (ďalej len „Národné priority“), ktoré predstavujú nástroj štátnej politiky na smerovanie a prezentovanie východiskových systémových záujmov, úloh a podporných opatrení vlády Slovenskej republiky v oblasti sociálnych služieb sú vypracované v súlade s pôsobnosťou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, ako ústredného orgánu štátnej správy Slovenskej republiky pri poskytovaní sociálnych služieb ustanovenou § 79 ods. 1 písm. a) zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov a noviel (ďalej len „zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách“) a Stratégiou deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti v Slovenskej republike (2011). Národné priority reagujú na aktuálne výzvy sociálnej pomoci občanom, ku ktorým patrí predovšetkým rozvoj rôznorodých služieb starostlivosti na komunitnej úrovni, vrátane potreby modernizácie sociálnych služieb. Potvrdzuje sa nimi zároveň hlavné poslanie sociálnych služieb, ktorým je podpora začleňovania ľudí do spoločnosti, sociálna súdržnosť, smerovanie k službám poskytovaným na komunitnej úrovni a rozvinutie ich potenciálu v oblasti zamestnanosti a zamestnanosti. Sociálne služby sa tak stávajú neoddeliteľnou súčasťou plnenia cieľov Stratégie Európa 2020. Národné priority reflektujú aktuálnu situáciu poskytovania sociálnych služieb v Slovenskej republike, predovšetkým nedostatok kapacity sociálnych služieb poskytovaných v prirodzenom (domácom a komunitnom) prostredí občanov, potrebu zabezpečenia udržateľnosti financovania sociálnych služieb a rozvoja ich kvality. Vychádzajú z potrieb identifikovaných v národnom i európskom kontexte, s akcentom na dostupnosť a prístupnosť sociálnych služieb a ich dlhodobú finančnú udržateľnosť a efektívnosť.

Sociálne služby sú súčasťou verejných politík, v ktorých sa jednoznačne presadzuje ľudsko-právny rozmer a orientácia na potreby a preferencie ich prijímateľov

a prijímateliek. Občania v dôsledku ich nepriaznivej sociálnej situácie odkázaní na verejné, osobitne sociálne služby, si začínajú uplatňovať svoje práva na slobodný a nezávislý život s podporou spoločnosti na rovnakom základe. Dodržiavanie základných ľudských práv a slobôd je základným pilierom všetkých dokumentov, na ktorých sa zhodlo medzinárodné spoločenstvo štátov: Dohovor OSN o právach dieťaťa, Dohovor OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím, Európska sociálna charta (v jej revidovanom znení). Medzi ďalšie dôležité medzinárodné a národné dokumenty, na ktorých stavia tento materiál sú: Charta základných práv EÚ, Európska charta rodinne opatrujúcich osôb, Európska charta práv a zodpovednosti starších ľudí odkázaných na dlhodobú starostlivosť, Programové vyhlásenie vlády SR na roky 2016 – 2020, Národný program aktívneho starnutia na roky 2014 – 2020, Národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím na roky 2014 – 2020, Strategický rámec starostlivosti o zdravie pre roky 2013 – 2030. Národné priority majú ambíciu zachytiť všetky kľúčové trendy v rozvoji sociálnych služieb 21. storočia pre ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii odkázaných na pomoc a podporu inej 3 osoby, či pre jednotlivcov a rodiny, ktoré sa náhle ocitli v nepriaznivej (krízovej) životnej situácii a potrebujú pomoc. Ich príprava, prijatie, no najmä následná realizácia si vyžaduje dosiahnutie zhody všetkých zainteresovaných strán. Ide o zodpovedanie zásadných otázok, osobitne: Aké zmeny plánovať v štruktúrovaní ponuky služieb pre obyvateľov a akým spôsobom ich realizovať? Na základe čoho vybaviť dané územie potrebnými službami? Ako účelne a hospodárne sieťovať jednotlivé služby v záujme dosiahnutia čo najkomplexnejších a najefektívnejších ponúk pre uspokojenie potrieb ľudí? Národné priority predstavujú výsledok spolupráce všetkých dôležitých aktérov. Širšia pracovná skupina, ktorá dokument pripravovala, bola zložená zo zástupcov obcí, samosprávnych krajov, organizácií zastupujúcich prijímateľov i poskytovateľov sociálnych služieb, rovnako bol zastúpený vedecko-výskumný sektor. V rámci jeho prípravy bola vypracovaná SWOT analýza situácie v sociálnych službách, ktorá okrem iného identifikovala potrebu viacerých zásadných zmien v oblasti sociálnych služieb, osobitne v oblasti posudzovania odkázanosti na sociálne služby, proces prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť, v oblasti financovania sociálnych služieb a rozvoja nových komunitných služieb. Už v súčasnosti sa ukazuje, že dosiahnutie takýchto zásadných zmien sa nezaobíde bez spracovania dokumentu , akým je Strategický rámec rozvoja sociálnych služieb do roku 2030 v SR. Tento materiál vypracuje Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky. Bude stanovovať dlhodobé ciele rozvoja sociálnych služieb v Slovenskej republike, ktoré budú tiež

východiskom pre legislatívne úpravy právnych vzťahov pri poskytovaní sociálnych služieb a pre zabezpečenie udržateľného financovania sociálnych služieb, vrátane vytvorenia takých finančných podmienok, ktoré budú motivovať a podporovať rozvoj a zavádzanie komunitných sociálnych služieb. Vytvorenie takéhoto strategického rámca bude súčasne nadväzovať na ďalšie kľúčové strategické dokumenty a rámce, osobitne pre oblasť rozvoja zdravotnej starostlivosti a inkluzívneho vzdelávania pre znevýhodnené skupiny obyvateľov. Iba v rámci medzisektorových strategických prienikov bude možné holisticky pristupovať k riešeniu nepriaznivej životnej situácie jednotlivcov a rodín v rozličných druhoch sociálnych rizikových situácií.

Ďalším významným nástrojom na dosahovanie požadovaných zmien bude naštartovanie a plnohodnotná implementácia systému hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb. Systém reaguje na trendy uplatňované v rámci EÚ a na dodržiavanie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v ľudsko-právnej oblasti. Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR sa v súlade s kompetenciami stanovenými v zákone o sociálnych službách zameria na podporu poskytovateľov sociálnych služieb smerom k vytváraniu adekvátnych personálnych, prevádzkových a finančných podmienok výkonu hodnotenia, na vypracovanie metodického pokynu v oblasti hodnotenia a na vyškolenie hodnotiteľov/liek pre túto špecifickú kompetenciu.

2.1.1 Ciele národných priorít rozvoja sociálnych služieb na roky 2015 – 2020

Cieľom Národných priorít je pozitívne ovplyvniť rozvoj sociálnych služieb na Slovensku v rokoch 2015 − 2020 cestou formulovania základných priorít tohto rozvoja, predpokladov na dosiahnutie týchto priorít a merateľných ukazovateľov na posudzovanie ich splnenia. Predpokladá sa, že národné priority si následne obce, mestá a samosprávne kraje rozpracujú vo svojich koncepčných a plánovacích dokumentoch. Na základe dôslednej analýzy stavu poskytovaných sociálnych služieb, rovnako požiadaviek a potrieb ich prijímateľov a prijímateliek, si stanovia ciele a priority, následne úlohy a opatrenia rozvoja sociálnych služieb vo svojom územnom obvode na najbližšie obdobie.

Špecifickými cieľmi Národných priorít je:

1. Zabezpečiť dostupnosť sociálnych služieb v súlade s potrebami cieľových skupín a komunity

Východiskom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že komunitné sociálne služby (formou terénnych, ambulantných a nízkokapacitných pobytových sociálnych služieb) sú podľa dostupných štatistických údajov nedostatočne rozvinuté a ich fyzická a finančná dostupnosť je v rámci celej Slovenskej republiky nepostačujúca, čo dokumentujú aj výsledky SWOT analýzy. V dôsledku týchto skutočností sú nedostatočne vytvorené podmienky pre zotrvanie občanov v prirodzenom (domácom alebo komunitnom) prostredí. Zabezpečenie dostupnosti sociálnych služieb na komunitnej úrovni je v súlade s požiadavkami a princípmi uplatňovanými v medzinárodných ľudsko-právnych dokumentoch, ale aj s princípmi Európskeho spoločenstva o rozvoji sociálnych služieb orientovaných na občana. Vzhľadom na dôsledky starnutia populácie spojené i s predlžujúcim sa vekom dožitia, spojeným s nárastom počtu starších ľudí odkázaných na dlhodobú sociálno-zdravotnú starostlivosť, je potrebné vytvárať podmienky na dostupnosť a udržateľnosť tejto starostlivosti. Na dosiahnutie tejto priority je nevyhnutné zintenzívniť spoluprácu medzi zástupcami štátnej správy, regionálnej a lokálnej samosprávy a poskytovateľmi sociálnych služieb. Pojmom ***komunitné služby*** v predloženom materiály označujeme súbor vzájomne prepojených a koordinovaných služieb poskytovaných v územne ohraničenej komunite, ktoré reagujú na potreby členov komunity a nejavia znaky inštitucionálnej starostlivosti.

Hlavné znaky inštitucionálnej starostlivosti sa prejavujú tým, že:

- prijímatelia služby sú izolovaní od širšieho spoločenstva a/alebo sú nútení k spoločnému žitiu,
- prijímatelia služieb nemajú dostatočnú moc nad svojimi životmi a nad rozhodnutiami, ktoré sa ich týkajú, požiadavky samotnej organizácie majú tendenciu byť nadradené nad individuálne potreby jednotlivých prijímateľov služieb.

Predpoklady na dosiahnutie priority sú:

- Podporiť rozvoj existujúcich a nových sociálnych služieb a odborných činností komunitného charakteru (sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia, preventívna aktivita, terénna sociálna služba krízovej intervencie, domáca opatrovateľská služba, monitorovanie a signalizácia potreby pomoci, denné centrá, komunitné centrá, služby včasnej intervencie, podporu samostatného bývania, podporované bývanie a pod.)

s dôrazom na služby pre rodiny, ktoré sa starajú o člena odkázaného na pomoc inej osoby pri sebaobsluhe.

- Prepojiť systém sociálnych služieb a zdravotnú starostlivosť do systému dlhodobej zdravotno-sociálnej starostlivosti, tak na úrovni komunitných, ako aj na úrovni pobytových služieb regionálneho charakteru v súlade s vládnymi dokumentmi a inými strategickými dokumentmi.

Merateľné ukazovatele dosiahnutia priority do roku 2020

- Zvýšiť percento počtu druhov sociálnych služieb a ich kapacity na komunitnej úrovni.
- Zvýšiť percento počtu zariadení sociálnych služieb , ktoré poskytujú sociálno-zdravotnú starostlivosť.

2. Podporiť prechod prijímateľov sociálnych služieb z inštitucionálnej starostlivosti na komunitnú starostlivosť.

V snahe zabezpečiť kontinuitu a efektivitu poskytovaných sociálnych služieb a súčasne v snahe podporiť zotrvanie ľudí odkázaných na pomoc čo najdlhšie v ich prirodzenom rodinnom prostredí vytvára proces deinštitucionalizácie sociálnych služieb na Slovensku jednou z kľúčových priorít. Vláda SR schválila dňa 30. 11. 2011 Stratégiu deinštitucionalizácie systému sociálnych služieb a náhradnej starostlivosti (ďalej len „Stratégia DI“). Základným zámerom deinštitucionalizácie v SR je vytvorenie a zabezpečenie podmienok pre nezávislý a slobodný život všetkých občanov odkázaných na pomoc spoločnosti, v prirodzenom sociálnom prostredí komunity, prostredníctvom komplexu kvalitných služieb vo verejnom záujme. Národná priorita je zameraná na vytvorenie podmienok pre nezávislý život mladých a dospelých osôb so zdravotným postihnutím, a to formou prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť.

Predpoklady na dosiahnutie priority

- Podporovať a budovať vybrané druhy terénnych, ambulantných a pobytových služieb na komunitnej úrovni posilňujúcich nezávislý život (napr. zariadenie podporovaného bývania, podpora samostatného bývania), čo predpokladá ukončenie poskytovania pôvodných pobytových sociálnych služieb inštitucionálneho charakteru.
- Podporiť a budovať ambulantné a terénne sociálne služby tak, aby prijímatelia/ľky celoročných pobytových služieb mohli opustiť pôvodné pobytové zariadenia.
- Zvýšiť informovanosť odborníkov/čok a verejnosti prostredníctvom cielených kampaní o zámeroch a procese prechodu z inštitucionálnej na komunitnú starostlivosť. Merateľné ukazovatele dosiahnutia priority sú určené do roku 2020.

- Zvýšiť percentuálny podiel vybraných druhov pobytových služieb na komunitnej úrovni, ako modernej alternatívy za doposiaľ poskytované pobytové sociálne služby inštitucionálneho charakteru.
- Zvýšiť percentuálny podiel vybraných druhov ambulantných a terénnych sociálnych služieb na komunitnej úrovni.
- Realizovať viacročnú kampaň zameranú na zvyšovanie povedomia odbornej i laickej verejnosti o deinštitucionalizáci a o rozvoji komunitne organizovaných sociálnych služieb ako verejnej priority.

3. Podporiť rozvoj sociálnych služieb dostupných pre osoby zotrvávajúce v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.

Národná priorita je zameraná na rozvoj a dostupnosť takých sociálnych služieb, ktoré prispievajú k odstraňovaniu sociálnych bariér a sociálneho vylúčenia, k zmierneniu nepriaznivej sociálnej situácie, pomáhajú predchádzať jej prehlbovaniu, a to so zameraním na priestorovo segregované lokality s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby. Dôvodom stanovenia tejto priority je skutočnosť, že sociálne služby zamerané na cieľovú skupinu osôb, ktoré zotrvávajú v priestorovo segregovanej lokalite s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby, nie sú poskytované v dostatočnom rozsahu, druhovosti poskytovaných služieb a ani ich kapacite. Cieľová skupina danej priority podlieha viacnásobnému znevýhodneniu a sociálnemu vylúčeniu, čoho dôsledkom je zvýšená miera ohrozenia. Pre cieľovú skupinu vzniká teda zvýšená potreba sociálnych služieb, ku ktorým má však práve táto cieľová skupina sťažený prístup. Pre dosiahnutie tejto priority je potrebné zintenzívniť spoluprácu medzi zástupcami štátnej správy, s úradom splnomocnenca vlády pre rómske komunity, regionálnej a lokálnej samosprávy a poskytovateľmi sociálnych služieb k rozvoju a poskytovaniu sociálnych služieb za účelom odstraňovania marginalizácie a jej dôsledkov, využiť potenciál cirkví a náboženských spoločenstiev motivovať obyvateľov MRK k sociálnej inklúzií.

Predpoklady na dosiahnutie priority

- Podporiť rozvoj a posilniť využívanie dostupných sociálnych služieb v obciach, ktoré majú priestorovo segregované lokality s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby. Merateľné ukazovatele dosiahnutia priority sú určené do roku 2020.

- Zvýšiť percentuálne zastúpenie vybraných druhov sociálnych služieb a ich kapacít (najmä sociálnych služieb krízovej intervencie, podporných služieb, terénnych programov a ďalších opatrení) poskytovaných v priestorovo segregovaných lokalitách s prítomnosťou koncentrovanej a generačne reprodukovanej chudoby.
- Zvyšovať kvalitu poskytovaných sociálnych služieb.

Požiadavka zvyšovania kvality sociálnych služieb v Slovenskej republike reaguje na trendy uplatňované v rámci EÚ a na dodržiavanie medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky v ľudskoprávnej oblasti. Zákon č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách určuje v prílohe č. 2. *„Podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby.“*

Zákonom stanovené podmienky kvality poskytovanej sociálnej služby sa orientujú na prijímateľa sociálnych služieb a jeho podporu tak, aby boli v čo najväčšej možnej miere zohľadňované jeho individuálne potreby a preferencie pri poskytovaní sociálnej služby.

Cieľom tejto priority je podpora a implementácia podmienok kvality zo strany zriaďovateľov a poskytovateľov sociálnych služieb. Predpokladom na zabezpečenie tejto priority je potrebné zo strany ministerstva zaviesť a systematicky implementovať systém hodnotenia podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb, vytvoriť metodiku na hodnotenie podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb a vyškoliť hodnotiteľov podmienok kvality poskytovaných sociálnych služieb.

- Predpoklady na dosiahnutie priority.
- Podporovať u poskytovateľov sociálnych služieb podmienky pre napĺňanie ľudsko-právnych, procedurálnych, personálnych a prevádzkových aspektov kvality poskytovaných sociálnych služieb.

Merateľné ukazovatele dosiahnutia priority do roku 2020

- 60 percent hodnotených poskytovateľov sociálnych služieb spĺňa podmienky kvality výborne alebo spĺňa veľmi dobre.

3 PRÁVNY RÁMEC POSKYTOVANIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

V roku 2008 pristúpilo Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR k zásadnej zmene pri poskytovaní sociálnych služieb v Slovenskej republike. Prijatím zákona o sociálnych službách, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2018 sa stanovili ďalšie nové postupy a formy poskytovania sociálnych služieb. Zákon o sociálnych službách nanovo upravuje právne vzťahy a podmienky poskytovania sociálnych služieb.

Cieľom komunitného rozvoja, komunitnej práci a komunitného plánu sociálnych služieb je podporovať sociálne začlenenie občanov a uspokojovať sociálne potreby ľudí v nepriaznivej sociálnej situácii. Za nepriaznivú sociálnu situáciu sa považuje stav sociálnej núdze občana - fyzickej osoby, rodiny a komunity, v ktorom sa táto osoba, rodina, komunita nachádza z dôvodu, že nemá zabezpečené základné životné potreby, pre svoje životné návyky, pre spôsob života, pre ťažké zdravotné postihnutie alebo nepriaznivý zdravotný stav, pre dovŕšenie dôchodkového veku, pre výkon opatrovania fyzickej osoby s ťažkým zdravotným postihnutím, pre ohrozenie správaním iných fyzických osôb alebo z dôvodu, že sa stala obeťou obchodovania s ľuďmi.

Zákon o sociálnych službách zaručuje právo fyzickej osoby na poskytnutie sociálnej služby alebo zabezpečenie jej poskytnutia a právo výberu poskytovateľa, za splnenia podmienok ustanovených týmto zákonom a ďalšie práva pri poskytovaní sociálnych služieb. Poskytovateľmi sociálnych služieb sú v súlade so zákonom obce, právnické osoby zriadené alebo založené obcou alebo samosprávnym krajom (verejní poskytovatelia sociálnych služieb) a iné právnické alebo fyzické osoby (neverejní poskytovatelia sociálnych služieb). Garantmi poskytnutia alebo zabezpečovania sociálnej služby fyzickej osobe sú obce a samosprávne kraje podľa ich delenej pôsobnosti ustanovenej zákonom o sociálnych službách a to tak, že sociálnu službu poskytnú sami, resp. prostredníctvom právnickej osoby zriadenej alebo založenej obcou alebo samosprávnym krajom alebo následne u iného verejného alebo neverejného poskytovateľa sociálnych služieb.

V zákone o sociálnych službách sú podrobne upravené od 1.1.2018 povinnosti poskytovateľa sociálnej služby, Ide napríklad o povinnosť poskytovateľa sociálnych služieb vypracovať a dodržiavať procedurálne, personálne a prevádzkové podmienky poskytovania sociálnej služby (tzv. štandardy kvality). Poskytovateľ je povinný napríklad vypracovať individuálny rozvojový plán klienta, dodržiavať maximálny počet klientov na jedného zamestnanca a za účelom zvýšenia profesionality práce vypracovať a uskutočňovať program supervízie.

Sociálne služby podľa tohto zákona sa poskytujú prostredníctvom odborných, obslužných a ďalších činností, ktoré je poskytovateľ povinný poskytnúť alebo zabezpečiť v prípade, že tieto činnosti sú taxatívne vymedzené. Odborné činnosti, ktorými sú sociálne poradenstvo a sociálna rehabilitácia je možné poskytovať aj samostatne, ale na základe oprávnenia a stanovených podmienok zákonom o sociálnych službách. Zároveň poskytovateľ sociálnych služieb môže vykonávať aj iné činnosti ako upravuje zákon, avšak všetky musia byť zamerané na zvyšovanie kvality sociálnej služby.

3.1 Sociálna služba

Sociálne služby sú službami verejného záujmu a sú poskytované bez dosiahnutia zisku, avšak zákon umožňuje poskytovanie sociálnych služieb aj v rámci činností za účelom dosiahnutia zisku zo živnosti alebo podnikaním.

Sociálna služba je odborná činnosť, obslužná činnosť alebo iná činnosť, alebo súbor týchto činností, ktoré sú zamerané na:

- *prevenciu vzniku, riešenie alebo zmiernenie nepriaznivej sociálnej situácie fyzickej osoby, rodiny alebo komunity,*
- *zachovanie, obnovu alebo rozvoj schopnosti fyzickej osoby viesť samostatný život a na podporu jej začlenenia do spoločnosti,*
- *zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb fyzickej osoby,*
- *riešenie krízovej sociálnej situácie fyzickej osoby a rodiny,*
- *prevenciu sociálneho vylúčenia fyzickej osoby a rodiny.*

Zákon o sociálnych službách rozdeľuje sociálne služby do niekoľkých skupín, v závislosti od povahy a nepriaznivej sociálnej situácie alebo od cieľovej skupiny, ktorej sú určené:

Sociálne služby krízovej intervencie:

- *terénna sociálna služba krízovej intervencie,*

- *poskytovanie sociálnej služby v zariadeniach,* ktorými sú nízkoprahové denné centrum, integračné centrum, nocľaháreň, útulok, domov na pol ceste a zariadenie núdzového bývania,
- *nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.*

Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- *pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlaďovania rodinného života a pracovného života,*
- *poskytovanie sociálnej služby v zariadení dočasnej starostlivosti o deti,*
- *služba včasnej intervencie.*

Sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- *poskytovanie sociálnej služby v zariadení pre fyzické osoby, ktoré sú odkázané na pomoc inej fyzickej osoby a pre fyzické osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek,*
- *domáca opatrovateľská služba,*
- *prepravná služba,*
- *sprievodcovská a predčitateľská služba,*
- *tlmočnícka služba,*
- *sprostredkovanie tlmočníckej služby,*
- *sprostredkovania osobnej asistencie,*
- *požičiavanie pomôcok.*

Sociálne služby s použitím telekomunikačných technológií:

- *monitorovanie a signalizácia potreby pomoci,*
- *krízová pomoc poskytovaná prostredníctvom telekomunikačných technológií.*

Podporné služby:

- *odľahčovacia služba,*
- *pomoc pri zabezpečení opatrovníckych práv a povinností,*
- *poskytovanie sociálnej služby v dennom centre,*
- *podpora samostatného bývania,*
- *poskytovanie sociálnej služby v jedálni,*
- *poskytovanie sociálnej služby v práčovni,*
- *poskytovanie sociálnej služby v stredisku osobnej hygieny.*

3.2 Forma sociálnej služby

Sociálna služba sa poskytuje ambulantnou, terénnou, pobytovou formou alebo inou formou podľa nepriaznivej sociálnej situácie a prostredia, v ktorom sa fyzická osoba zdržiava.

1. Ambulantná forma sociálnej služby sa poskytuje fyzickej osobe, ktorá dochádza, je sprevádzaná alebo je dopravovaná do miesta poskytovania sociálnej služby. Miestom poskytovania ambulantnej sociálnej služby môže byť aj zariadenie.

2. Terénna forma sociálnej služby sa poskytuje fyzickej osobe v jej prirodzenom sociálnom prostredí alebo v jej domácom prostredí. Terénnu sociálnu službu možno poskytovať aj prostredníctvom terénnych programov, ktorých cieľom je predchádzať sociálnemu vylúčeniu fyzickej osoby, rodiny a komunity, ktoré sú v nepriaznivej sociálnej situácii. Terénne programy sa vykonávajú odbornými činnosťami alebo ďalšími činnosťami podľa zákona.

3. Pobytová forma sociálnej služby v zariadení sa poskytuje, ak súčasťou sociálnej služby je ubytovanie. Pobytová sociálna služba sa poskytuje ako celoročná sociálna služba alebo týždenná sociálna služba. Poskytovanie terénnej sociálnej služby alebo ambulantnej sociálnej služby má prednosť pred pobytovou sociálnou službou. Ak terénna sociálna služba alebo ambulantná sociálna služba nie je vhodná, účelná alebo dostatočne nerieši nepriaznivú sociálnu situáciu fyzickej osoby, poskytuje sa pobytová sociálna služba. Pri pobytovej sociálnej službe má prednosť týždenná pobytová sociálna služba pred celoročnou pobytovou sociálnou službou.

Sociálnu službu možno poskytovať aj inou formou, najmä telefonicky alebo s použitím telekomunikačných technológií, ak je to účelné.

3.3 Pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb

Zákon o sociálnych službách v § 80 taxatívne upravuje pôsobnosť obce pri poskytovaní sociálnych služieb. Okrem koncepčnej, rozhodovacej, posudkovej, poradenskej, kontrolnej, registračnej, evidenčnej, štatistickej, finančnej činnosti a terénnej sociálnej práce je v pôsobnosti obce poskytovať a zabezpečovať rôzne druhy sociálnych služieb a zriaďovať a zakladať zariadenia. Do pôsobnosti obce patria tieto druhy sociálnych služieb:

- sociálne služby krízovej intervencie:

- nízkoprahové denné centrum,

- nocľaháreň,
- nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu.

- sociálne služby na podporu rodiny s deťmi:

- pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa.

- sociálne služby na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku:

- zariadenie pre seniorov,
- zariadenie opatrovateľskej služby,
- denný stacionár,
- opatrovateľská služba,
- prepravná služba.

- podporné služby:

- odľahčovacia služba.

II. ANALYTICKÁ ČASŤ

4 ANALÝZA SOCIOLOGICKÝCH A DEMOGRAFICKÝCH ÚDAJOV OBCE OROVNICA

4.1 Vymedzenie územia a demografické údaje

Katastrálne územie obce Orovnica leží na juhozápadných svahoch Pohronského Inovca v nadmorskej výške 325 m n. m. Ide o vidiecke sídlo lokalizované v intenzívne využívanej krajine s prírodnými a s diferencovanými socioekonomickými podmienkami. Modelové územie bolo vymedzené na základe administratívnych hraníc a to podľa hraníc územno-technickej jednotky (katastra obce) Mapa 1.



Zdroj:

https://www.google.sk/maps/place/966+52+Orovnica/@48.3882346,18.5216206,12z/data=!4m2!3m1!1s0x476ad64673875747:0x400f7d1c6978970

Územie obce Orovnica administratívne začleňujeme do Banskobystrického samosprávneho kraja a okresu Žarnovica. Celková rozloha územia je 1425 ha a zástavba obce je sústredené hlavne do západnej časti. Orovnica má výhodnú dopravnú polohu blízko rýchlostnej cesty R1. Najbližšie napojenie sa nachádza len 3 km juhozápadne

od obce. Nadmorská výška v chotári je od 185 – 718 m.n.m. Najvyššie položené miesto je vrch Čaračín – 718 m.n.m. a najnižšie položené miesto je pri Hrone za Humnom – 185 m.n.m.

Etnicky a historicky obec Orovnica nadväzuje na históriu Pohronského regiónu. Pohronský región susedí na severe s regiónom Turca a Liptova, na juhu prechádza do Hontianskeho a Tekovského regiónu, na západe susedí s Ponitrím a na východe s Horehroním a Podpoľaním. (Ministerstvo kultúry SR, 2010). Oblasť, v ktorej sa obec nachádza má hornatý charakter s charakteristickými zlomovými líniami a hlbokým údolím. V stredoveku sa v území vyvinul banský región Uhorska a jeden z najvýznamnejších regiónov celej Európy.

Obec Orovnica sa prvý krát písomne spomína v roku 1209 ako Varanza, keď bola zapísaná medzi majetkami opátstva vo Svätom Beňadiku (t.č. Hronskom Beňadiku). Bola založená poddannými opátstva, ktorí sa zaoberali najmä drevorubačstvom a uhliarstvom. Poľnohospodársku pôdu získavali klčovaním lesov. Od začiatku osídlenia až do začiatku 18. storočia bola obec pre ťažké životné podmienky a nedostatok pitnej vody niekoľkokrát opustená. V roku 1525 je už obec zapísaná pod menom Orownycza. V roku 1565 sa Orovnica stáva majetkom ostrihomskej kapituly, ale v roku 1601 prechádza na krátky čas do rúk Dóczyovcov. V tom období mala obec len 19 domov. V roku 1971 bola Orovnica pričlenená k obci Tekovská Breznica. Od 1. januára 1993 sa Orovnica osamostatnila a odvtedy o svojom rozvoji rozhoduje sama.

Prírodné a geomorfologické pomery

Abiotické zložky krajinnej štruktúry predstavujú súbor tých prvkov krajiny a ich vzťahy, ktoré tvoria pôvodný a trvalý základ pre ostatné krajinné štruktúry. Rieka Hron pretekajúca územím je geograficky osou územia. Vytvára hlbokú a výraznú dolinu, ktorú ohraničujú pohoria: Štiavnické vrchy, Pohronský Inovec, Tríbeč, Vtáčnik a Žiarska kotlina. Majú sopečný pôvod. Do územia zasahuje CHKO Ponitrie a CHKO Štiavnické vrchy. Výhodou územia je jeho prírodné prostredie.

Z geomorfologického hľadiska územie obce Orovnica začleňujeme do celkov Pohronský Inovec a Štiavnické vrchy. V rámci Slovenska a z hľadiska geomorfologického členenia patrí ku karpatskej horskej sústavy. Viaže sa k dvom geomorfologickým celkom: k Západným Karpatom v ktorých rozlišujeme dve základné časti a to: staršiu - Vnútorné Karpaty a mladšiu- Vonkajšie Karpaty.

Geologické a pôdne pomery

Obec Orovnica spadá do geologickej jednotky neovulkanické pohoria Pohronský Inovec. V rámci územia sa stretávajú vulkanity, okolie Hrona predstavuje medzikotlinová dolina, ktorú vypĺňajú štrky a fluviálne hliny.

Z hľadiska inžinierskogeologickej rajonizácie patrí územie do dvoch rajónov: rajóna predkvartérnych sedimentov a rajóna kvartérnych sedimentov.

Najrozšírenejším pôdnym typom sú kambizeme, ktoré prevládajú hlavne v hornatých častiach. Na pôdy nadväzuje vegetácia, ktorú tvoria prevažne dubovohrabové a dubovocerové lesy. Prevažne zalesnený povrch chotára tvoria ryolity a ryodacity. Stredná časť chotára je odlesnená, inde rastie buk, dub, borovica. Má hnedé lesné pôdy. Z pôd sa vyskytujú kambizeme, fluvizeme, kyslé a skeletnaté pôdy,

Flóra a fauna

Biotické zložky v predmetnom území boli rozdelené do dvoch základných blokov-charakteristiky rastlinstva (flóry) a živočíšstva (fauny). Územne patria lesy do LHC Nová Baňa, lesný obvod Orovnica a ich celková výmera dosahuje 464 ha. Aj keď nie sú lesy súčasťou, v rámci väzieb na riešené územie sú dôležitým ekostabilizačným prvkom. Uvedené lesné porasty sú zaradené do kategórie hospodárskych lesov (96,24%) a do kategórie ochranných lesov (3,76%). V lesnom poraste prevláda buk, dub, hrab a smrek.

V súvislých lesných porastoch sa vyskytuje celá škála poľovnej zveri. V území môžeme obdivovať početné chránené druhy živočíchov a rastlinstva. Horské lúky a bralá sú bohaté na vzácne kveteny.

V zmysle zákona č. 543/2002 o ochrane prírody a krajiny (§ 26) nie je v katastrálnom území Orovnica vymedzená žiadna osobitne chránená časť prírody a krajiny. Územie sa môže pýšiť sieťou značených trás pre turistiku a horskú turistiku.

Klimatické pomery

Predmetné územie patrí do európsko-kontinentálnej oblasti mierneho pásma s oceánskym vzduchom, ktorý sa transformuje na kontinentálny. Popri prúdení oceánskeho vzduchu je tu i južné prúdenie od Stredomoria, prinášajúce výdatnejšie zrážky najmä na jeseň a na jar, ako aj arktického vzduchu, ktorý prináša ochladenie najmä v zimných mesiacoch. V okolí Hrona prevláda teplá až mierne chladná horská klíma s ročným úhrnom zrážok 600 − 900 mm. Nižšie časti pohoria patria do miernej teplej oblasti (Zdroj: SHMÚ, 2019).

Hydrologické pomery

Z hydrologického hľadiska sa skúmané územie zaraďuje do povodia Nitry a Hrona. Obec odvodňuje Orovnický potok a Cigánsky potok, ktoré ústia do rieky Hron.

Obyvateľstvo

Celkový stav ekonomickej základne v Orovnici sa menil a to v dôsledku koncentrácie priemyselnej výroby, čo v minulosti spôsobovalo odliv hlavne mladého vidieckeho obyvateľstva. Nielen počet obyvateľov, ale aj počet domov sa v obci v minulosti menil. Demografický vývoj obyvateľstva obce Orovnica od roku 2010 má však viac stúpajúci charakter. Tento vývoj v obci ovplyvnila výstavba rodinných domov, nájomných bytov a rekonštrukcia starých domov, čím do obci sa začali sťahovať aj mladší obyvatelia.

Vývoj počtu obyvateľov v obci Orovnica v jednotlivých rokoch dokumentuje Tabuľka 1.

Tabuľka 1: Počet obyvateľov v obci Orovnica v rokoch 2010 − 2018

Názov obce / rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Orovnica	553	547	553	565	567	568	555	562	558

Zdroj: Datacube.statistics.sk. – Prehľad pohybu obyvateľstva. [online].2019.
Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019

Z výpovede tabuľky 1 môžeme vidieť, že za posledné obdobie má obyvateľstvo stúpajúco-klesajúcu tendenciu. V obci je snaha budovať a posilňovať funkciu bývania. V roku 2010 mala obec spolu 553 obyvateľov, v súčasnosti má obec spolu 558.

Tabuľka 2 a 3 zobrazujú počet bývajúceho obyvateľstva podľa pohlavia, čiže podľa mužov a žien.

Tabuľka 2: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva − muži v rokoch 2010 − 2018

Stav obyvateľstva obce Orovnica za roky 2010 − 2018 / muži									
OBEC Orovnica	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
SPOLU MUŽI	**286**	**284**	**284**	**289**	**286**	**285**	**285**	**291**	**289**

Zdroj: Datacube.statistics.sk. – Prehľad pohybu obyvateľstva. [online].2019.
Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019

Tabuľka 3: Stav trvale bývajúceho obyvateľstva − ženy v rokoch 2010 − 2018

Stav obyvateľstva obce Orovnica za roky 2010 − 2018 / ženy									
OBEC Orovnica	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
SPOLU ŽENY	267	263	269	276	281	280	270	271	269

Zdroj: Datacube.statistics.sk. – Prehľad pohybu obyvateľstva. [online].2019.
Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019

Z tabuľky 2 a 3 môžeme vidieť, že muži v obci Orovnica majú prevahu nad ženami. V roku 2010 mala obec spolu 286 mužova a 267 žien. V roku 2018 žilo v obci spolu 289 mužov a 269 žien.

Dynamika obyvateľstva

Medzi základné demografické ukazovatele patrí aj dynamika obyvateľstva, ktorá sa vyjadruje prirodzeným a mechanickým pohybom. Dynamiku obyvateľstva v obci Orovncia v rokoch 2010 – 2018 dokumentujú Tab. 4.

Tabuľka 4: Dynamika obyvateľstva v obci Orovnica v rokoch 2010 – 2018

	Rok		**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**	**2017**	**2018**
Obec Orovnica	**Prirodzený pohyb**	**narodení**	4	0	3	5	4	7	8	7	3
		zomrelí	7	7	6	7	8	12	7	11	6
	Prirodzený prírastok		-3	-7	-3	-2	-4	-5	1	-4	-3
	Mechanický pohyb	**prisťahovaní**	17	23	20	23	17	14	11	24	11
		odsťahovaní	13	11	11	9	11	11	22	13	12
	Migr. prírastok		4	12	9	14	6	3	-11	11	-1
	Celk. prírastok		13	11	11	9	11	-2	-10	7	-4
	Počet obyvateľov spolu		553	547	553	565	567	565	555	562	558

Zdroj: Datacube.statistics.sk. – Prehľad pohybu obyvateľstva. [online].2019.
Vypracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019

Pri pohľade na prirodzený prírastok (Tab. 4) vidieť, že výsledok v obci Orovnica nadobúda stále zápornejšie hodnoty a to od roku 2010 do roku 2015. V roku 2016 dosiahol prirodzený prírastok hodnotu 1 a od roku 2017 až 2018 vykazuje opäť záporné hodnoty. Najnižší prirodzený prírastok bol zaznamenaný v roku 2011 a to -7. Najvyššiu úmrtnosť obec Orovnica dosiahla v roku 2015 t.j. 12 obyvateľov a v roku 2017 spolu 11 obyvateľov. V obci sa najviac detí narodilo v rokoch 2015 – 2017 a to v priemere 7 až 8 detí za rok. Migračný prírastok v obci Orovnica v roku 2013 nadobudol hodnotu 14 obyvateľov, čo je

spôsobené návratom prevažne mladších ľudí na dedinu, súvisiaci s dostatkom domového a výstavbou bytového fondu obce.

Na zmeny obyvateľstva vplývali i rôzne vonkajšie okolnosti. V ekonomike hospodárska situácia zanechala stopy na osídlení vidieka. Úbytok obyvateľstva v minulosti bol spôsobený vytváraním pracovných miest vo väčších mestách a súčasne nedostatkom práce na vidieku. Väčšina obyvateľov sa presťahovala do obytnejších častí obce a miest. Najviac obyvateľov do obce sa prisťahovalo v roku 2017 a to spolu 24 obyvateľov. V roku 2018 do obce prišlo bývať spolu 11 obyvateľov a spolu 12 obyvateľov sa z obce vysťahovalo. Celkový stav obyvateľstva sa počas rokov výraznejšie nemení.

V štruktúre obyvateľov prevládajú muži a to najmä v poproduktívnom veku. Obec zaraďujeme v súčasnej dobe k regresívnemu typu populácie (Interné materiály OcÚ Orovnica, 2018).

Veková a pohlavná štruktúra

Veková štruktúra obyvateľstva sa vyjadruje zaradením obyvateľstva do vekových skupín a to prostredníctvom biologických, hlavných a produktívnych vekových skupín (Mládek, a i., 2006).

Pri vekovej a pohlavnej štruktúre sa zdôrazňuje pritom prepojenosť pohlavnej a najmä vekovej štruktúry s jednotlivými zložkami demografickej dynamiky. Tieto zložky sa navzájom kauzálne ovplyvňujú. Zastúpenie jednotlivých vekových skupín v populácii v súčasnosti je výsledkom pôsobenia vyššie uvedených procesov a to najmä v dôsledku prirodzeného pohybu obyvateľov, ktoré ju ovplyvňujú (Jurčová, 2003).

Pri pohľade na vekovú a pohlavnú štruktúru môžeme spozorovať negatívnu tendenciu vekového zloženia populácie, smerujúcu k zvyšovaniu počtu starnúcich obyvateľov, čo je v súlade s celoslovenským vývojom. Čo sa týka výšky dožívaného veku, obyvateľstvo sa u väčšiny obyvateľov v obci dožíva najvyššieho veku až 98 rokov. Celkovo v obci Orovnica sa v roku 2018 sa dožilo veku od 80 do 98 rokov spolu 24 obyvateľov.

Veková štruktúra mladšej generácie s porovnaním staršej generácie má vyrovnaný stav. V detskej zložke vo veku od 0 − 4 rokov sa v obci Orovnica v tomto veku nachádzalo v roku 2016 spolu 20 detí a v roku 2018 spolu 27 detí, čiže o 7 viac.

V roku 2016 sa v obci Orovnica vo veku od 50 − 54 rokov dožíva 23 mužov a 18 žien, čiže spolu 41 osôb. V roku 2018 sa tohto veku dožilo spolu 55 osôb. Vyššieho veku sa v obci dožívajú v prevahe ženy nad mužmi a to najmä od 35 veku až do 83 rokov. Vo veku od 60 do 70 rokov sa v roku 2016 dožilo spolu 59 osôb a v roku 2018 to už je

spolu 72 osôb. Zlepšenie bytovej štruktúry v obci môže pozitívne vplývať na vekovú a pohlavnú štruktúru. Vekovú a pohlavnú štruktúru v obci Orovnica dokumentuje (Tab. 5).

Tabuľka 5: Veková a pohlavná štruktúra v obci Orovnica za rok 2016 a 2018

Veková štruktúra obyv.	Spolu v roku 2016	Spolu v roku 2018
0 - 2	15	17
3 - 4	5	10
5	5	4
6 - 8	17	9
9- 14	38	31
15	4	8
16 - 19	22	19
20 - 24	47	41
25 - 29	55	48
30 - 34	45	51
35 - 39	59	41
40 - 44	32	61
45 - 49	45	27
50 - 54	41	55
55 - 59	34	39
60 - 64	36	40
65 - 69	23	32
70 - 74	14	15
75 -79	20	12
80 - 83	11	12
84 - 90	0	7
90 a viac	0	5
Nezistený vek	0	0
Spolu celkom	**567**	**558**

Zdroj: Datacube.statistics.sk. – Prehľad obyvateľstva podľa veku [online].2019.

Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019.

V posledných rokoch prišlo do obci Orovnica hlavne kvôli bývaniu viac mladých ľudí, čo výrazne vplýva na omladenie obyvateľstva. Avšak populácia starších ľudí stále má väčšiu tastúcu tendenciu.

Národnostná štruktúra obyvateľstva

V národnostnej štruktúre obyvateľstva okresu dominuje slovenská národnosť, podiel Slovákov je v obci Orovnica najvyšší. Tvorí ho až 98,1 %. Zvyšné percento tvoria Rómsky obyvatelia. Presný počet Rómov sa nám nepodarilo zistiť.

Zamestnanosť obyvateľstva

V súčasnosti výrazný vplyv na obyvateľstvo má priemyselná výroba. Bývajúce obyvateľstvo ekonomicky aktívne podľa pohlavia a dochádzky do zamestnania a podľa odvetvia hospodárstva najviac využilo možnosť zamestnať sa v oblasti priemyselnej výroby, doprave, verejnej správe a obrane, v oblasti veľkoobchodu, maloobchodu, v oprave motorových vozidiel, v poľnohospodárstve, lesníctve a v stavebníctve najmä v Novobanskom regióne. Obec Orovnica je charakteristická nízkym počtom pracovných príležitostí a vysokým percentom dochádzky do zamestnania do okresu Žarnovica, ale aj mimo našej krajiny. Priemerne dochádza za zamestnaním, službami a školou vyše 65 % obyvateľov (Interný materiál ÚPSVaR, Banská Štiavnica, 2019).

Obyvatelia cestujú za zamestnaním najviac do okresného mesta Žarnovica, do Žiaru nad Hronom a do mesta Nová Baňa. V okresnom meste Žarnovica k nosným ekonomickým odvetviam patria hutnícky a strojársky priemysel. Medzi dominantné odvetvia priemyslu v Žarnovici patria: Illichmann Slovakia s. r. o, Neumann Aluminium Fliesspreswerk Slovakia s.r.o, Tubex Slovakia s. r. o, NAFO Žarnovica s. r. o, Metal Craft- Anton Kráľ, Mestský podnik služieb, COOP Jednota Žarnovica s. d., CMK s. r. o, BENY s.r.o, SOU drevárske a ďalšie.

V priebehu sledovaného obdobia narastá aj počet živnostníkov zameraných na stavebníctvo. Z pohľadu právnických osôb je najviac subjektov v okrese Žarnovica činných v oblasti obchodu, technických činností a priemysle.

Nezamestnanosť obyvateľstva

V štruktúre nezamestnaných presahuje nezamestnanosť žien, nezamestnanosť čerstvých absolventov vysokých a stredných škôl. Vývoj nezamestnanosti vo všeobecnosti zaznamenáva klesajúci trend. Zlepšovanie situácie je výsledkom investícií, ktoré sú hlavných zdrojom tvorby nových pracovných miest hlavne v blízkych mestách. Situácia v tomto regióne by sa mohla výrazne zlepšiť vytváraním nových pracovných príležitostí v spojení s cestovným ruchom a turizmom, pri zlepšení celkovej infraštruktúry tejto oblasti a pri odstránení nežiadanej socioprofesnej štruktúre (Zdroj: ÚPSVaR Banská Štiavnica).

Miera evidovanej nezamestnanosti za máj 2019 v okrese Žarnovica dosiahla úroveň 6,48 %. V tomto mesiaci bolo na Ústredí práce sociálnych vecí a rodiny evidovaných spolu 129 uchádzačov o zamestnanie, vzdelávaniu a príprave na trh práce sa pripravuje spolu 33 uchádzačov, dočasne práceneschopných je 77 uchádzačov, absolventskú prax vykonáva 1 uchádzač o zamestnanie, menšie obecné služby vykonáva spolu 5 uchádzačov o zamestnanie a dobrovoľnícku službu vykonáva spolu 22 uchádzačov o zamestnanie. Ekonomicky aktívnych obyvateľov v okrese Žarnovica k máju 2019 je spolu 13 356 obyvateľov, disponibilný počet uchádzačov o zamestnanie je spolu 866 a miera evidovanej nezamestnanosti vypočítaná z celkového počtu uchádzačov o zamestnanie je 7,52 % (Zdroj: ÚPSVaR- IS. Mesačná štatistika o počte a štruktúre uchádzačov o zamestnanie, 2019).

Verejné služby zamestnanosti

Pri poskytovaní verejných služieb zamestnanosti obec Orovnica spolupracuje s ÚPSVaR Nová Baňa pri vytváraní dočasných pracovných miest, ktoré sú nevyhnutným predpokladom zachovania pracovných návykov dlhodobo nezamestnaných. Obec Orovnica spolupracuje rovnako aj pri realizácii aktívnej politiky trhu práce prostredníctvom aktívnych prác trhovej politiky (APTP), v rámci ktorej sa pomocou nástrojov APTP predovšetkým podporuje vytváranie nových pracovných miest zamestnávateľmi, ako aj obcou samotnou. Obec v oblasti aktívnej politiky zamestnanosti dočasne zamestnáva nezamestnaných občanov v rámci malých obecných služieb. V prevažnej miere výkon týchto pracovných činností zahŕňa údržbu verejných priestranstiev. Hlavným faktorom, ktorý priamo ovplyvňuje vývoj pracovnej sily je starnutie obyvateľstva. Na vývoji zamestnanosti a jej zvyšovaní sa v plnej miere podieľa aj pokles nezamestnanosti. Na základe Prognózy vývoja ponuky práce v Slovenskej republike do roku 2020 by mala mať nezamestnanosť v rámci celej SR a v krajoch SR klesajúcu tendenciu. Napriek prognózovaným vývojovým trendom má i obec Orovnica potenciál (nielen z pohľadu geografického, ale aj z pohľadu dynamicky sa rozvíjajúcej obce, ktorá sa snaží reagovať na zmeny a potreby obyvateľov), na zvrátenie prognóz a zlepšenie demografického vývoja obyvateľstva a na zlepšenie stavu nezamestnanosti.

Domový a bytový fond obce Orovnica

Bývanie je uznané ako základná ľudská potreba, ktorá by mala byť uspokojovaná na úrovni adekvátnej celkovému stupňu sociálno-ekonomického rozvoja spoločnosti. V štruktúre osídlenia plní obec Orovnica primárne obytnú funkciu. Bývanie je zastúpené

individuálnym bytovým fondom t. j. rodinnými domami. Objekty rodinných domov majú rôznu vekovú štruktúru taktiež ich kvalita, vybavenosť a technický stav sú rôzne, dá sa povedať, že je to odrazom životnej úrovne obyvateľov. Hlavným dôvodom neobývania domov je vyšší podiel starších objektov. Väčšina tých, ktoré nie sú obývané sa predávajú na rekreáciu, veľa krát ich stav je zlý, pôsobia veľmi negatívne a predajom je predpoklad, že človek ktorý si kúpi dom na rekreáciu, upraví nie len jeho technický stav, ale aj jeho zovňajšok a okolie, čo môže byť veľkým prínosom pre vzhľad obce. Obec Orovnica uskutočnila v uplynulých rokoch výrazný posun v oblasti rozvoja bývania a podpory mladých obyvateľov tým, že uskutočnila výstavbu nájomných bytov v obci. Obec i v súčasnej dobe pristupuje k otázke bývania občanov, avšak musí zohľadňovať svoje finančné možnosti. Najhustejšie osídľovanými miestom je centrálna časť v obci. V obci je vybudovaná pomerne kvalitná infraštruktúra, čo spôsobuje najhustejšie osídlenie (nach. sa tu obchod, plyn, vodovod, cestná sieť, elektrina, kult. dom a iné). Obytná funkcia je rozložená po celom katastri. Okrajové časti v obci predstavujú rozptýlenú individuálnu bytovú zástavbu väčšinou v ťažko prístupnom teréne s komplikovaným dopravným napojením a pešou dostupnosťou zvlášť v zimných mesiacoch. Niektoré časti v obci sú pre sklon terénu nie vhodné na stavbu, preto sú ponechané i naďalej ako záhrady alebo neintenzívne využívaná poľnohospodárska pôda (záhrada, pasienka...). V obci sa nachádza aj individuálna bytová výstavba rodinných domov. V budúcnosti je možné predpokladať oživenie dopytu po ďalších a nových bytoch v obci. Takýto predpoklad súvisí so súčasným trendom sťahovania obyvateľov z miest na vidiek. To isté platí aj pre niektoré enklávy v zastavanom území, pretože ich veľkosť, dostupnosť, technické úpravy neumožnia ich využitie pre intenzívne poľnohospodárske účely. Rozptyl zástavby do okrajových častí nie je žiaduci z viacerých dôvodov, najmä však z dôvodu neprimeraných nárokov na dopravnú a technickú infraštruktúru. Súčasťou obytnej štruktúry je aj občianska vybavenosť, väčšinou jestvujúca. K základným zámerom obce Orovnica v oblasti bývania je zabezpečiť rozvoj bývania vo všetkých jeho zložkách. Avšak sú vrstvy obyvateľstva, ktoré vzhľadom na charakter bytu ako tovaru, nie sú schopné si samy obstarať adekvátne bývanie. Zasahovanie štátu do problematiky bývania, jeho štruktúrovaná podpora jednotlivých skupín populácie, sa rieši prijatím a uplatňovaním bytovej politiky. Úroveň bývania výrazne ovplyvňuje kvalitu života občanov. Súčasná bytová výstavba je nedostatočná, čo negatívne vplýva na prirodzenú reprodukciu populácie a obmedzuje mobilitu obyvateľstva. Je potrebné sa zamerať a postupne odstraňovať zanedbanosť existujúceho bytového fondu, podporiť opravy a rekonštrukcie bytov,

pripraviť pozemky na výstavbu rodinných domov. Nasledovná tabuľka 6 zobrazuje domový a bytový fond.

Tabuľka 6: Domový a bytový fond v obci Orovnica

Domový a bytový fond	2018
Domy spolu	**266**
Trvale obývané domy	**258**
- z toho: rodinné domy	**258**
Neobývané domy	**8**
Byty spolu	**24**
Trvale obývané byty	**274**
- z toho: v rod. domoch	**250**
Neobývané byty	**6**

Zdroj: Interný materiál OcÚ Orovnica, 2019
Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019.

Počet obyvateľov v byte a hustotu obyvateľstva (osoba na km²) spolu dokumentuje Tabuľka 7.

Tabuľka 7: Počet obyvateľov v byte a hustota obyvateľstva za rok 2018

POČET OBYVATEĽOV V BYTE SPOLU POČET MIESTNOSTÍ SPOLU		
OBEC	**Počet obyvateľov v byte (Spolu)**	**Hustota obyvateľstva osoba na/km² za rok 2018**
Orovnica	168	39,31
Celková hustota obyvateľov spolu	**168**	**39,31**

Zdroj: datacube.statistics- Hustota obyvateľstva-obce. [online]. 2019.
Spracovala: Mgr. RNDr. Anna Štefanková, 2019.

Vybavenosť obce službami.

Celková úroveň infraštruktúry v skúmanej oblasti bola v minulosti v zlom stave a okolité obce ostávali odrezané od sveta, nakoľko im chýbalo celé infraštrukturálne vybavenie. Až v 60. rokoch sa tento stav začína v obci Orovnica zlepšovať.

Úroveň bývania v obci Orovnica zvýšila elektrifikácia, plynofikácia, nové zariadenia občianskej vybavenosti, matrika, obecný hostinec, kultúrny dom, dom smútku, farský úrad, obecná knižnica, požiarna zbrojnica a pod.

Technická infraštruktúra v obci

- ***Vodné zdroje*** – ochranu vodných zdrojov zabezpečuje zákon č. 364/2004 Z. z. o vodách, ktorý upravuje jednotlivé typy ochrany. V riešenom území v severnej časti sa nachádza vodovod v správe VEOLIA Stredoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. Banská Bystrica a v severnej časti územia pod Cigánskym potokom výmerou cca 3,1 ha zasahuje PHO II stupňa st. vrt OŽ – 1.
- ***Plynárenské zariadenia*** – (zákon 656/2004 Z.z. o energetike). Podľa vyjadrenia SSP a.s. Bratislava zo dňa 08.11.2006 riešeným územím prechádza časť trasy VTL plynovodu

  DN 500. Zemné práce v zmysle vyjadrenia požadujú v blízkosti plynárenských zariadení realizovať ručne min. 1,5 m na každú stranu od osi, aby nedošlo k ich poškodeniu.
- ***Telekomunikačné vedenie*** – (zákon č. 195/2000 Z. z. o telekomunikáciách). Riešeným územím prechádza časť miestneho telekomunikačného kábla (MOK) a časť optického kábla. V zmysle zákona akékoľvek zemné práce bližšie ako 1 m od PTZ (v ochrannom pásme 1,5 m) vykonávať ručne, nad trasou PTZ dodržiavať prechádzania ťažkými vozidlami, kým sa nevykoná ochrana proti mechanickému poškodeniu.
- ***Elektrická sieť***

  Obec je zásobovaná elektrickou energiou z Banskobystrického kraja, konkrétne z transformovaná 110/22 kV v Žarnovici.

Nasledujúca tabuľka 8 zobrazuje približnú dĺžku a počet prípojok v obci.

Tabuľka 8: Dĺžka rozvodov a počet elektrických prípojok v obci

Obec	Dĺžka rozvodov (km)	Počet prípojok
Orovnica	4,7	250

Zdroj: Interný materiál OcÚ Orovnica, 2019

- **Zásobovanie pitnou vodou**

V zmysle zákona č. 369/1990 Z. z. o obecnom zriadení je obec zodpovedná za zásobovanie pitnou vodou a zodpovedá za odvádzanie odpadových vôd, ktoré vzniknú na území obce. V súčasnom období dodávku pitnej vody ako aj zásobovanie zabezpečuje Veolia – Stredoslovenská vodárenská prevádzková spoločnosť, a.s.. Obec má vybudovaný rozvod pitnej vody.

Zdravotnícka infraštruktúra

V obci sa nenachádza zdravotnícke zariadenie, obyvatelia obce využívajú služby zdravotníckych zariadení prevažne v blízko susediacich mestách Nová Baňa a Žarnovica. Lekárska pohotovostná služba sa nachádza v Žiari nad Hronom a v Žarnovici.

Subjekty a poskytovatelia zdravotníckych služieb v okrese

V roku 2008 bola zrušená nemocnica v Novej Bani, čo skomplikovalo pacientom dostupnosť zdravotnej starostlivosti, pretože musia cestovať do nemocníc, ktoré sú najbližšie umiestnené v Žiari nad Hronom, vo Zvolene, v Zlatých Moravciach, v Leviciach, Banskej Štiavnici a v Banskej Bystrici. Akútnu a neodkladnú zdravotnú starostlivosť poskytujú Rýchla lekárska pomoc v Novej Bani a Rýchla zdravotná pomoc v Žarnovici. Zdravotnú starostlivosť v meste Nová Baňa zabezpečuje viacero všeobecných a odborných súkromných lekárov, ktorí poskytujú základné zdravotné ošetrenie: - zubné ambulancie (počet: 7) - praktickí lekári pre dospelých (počet: 7) - praktickí lekári pre deti a dorast (počet: 3) - gynekologické ambulancie (počet: 2) - interná a kardiologická ambulancia (počet: 1) - očná ambulancia (počet: 1) - pľúcna ambulancia (počet:1) - alergologická ambulancia (počet:1) - kožná ambulancia (počet:1) - diabetologická ambulancia (počet: 1) - všeobecná ambulancia pre dospelých (počet:1) - všeobecná ambulancia pre deti (počet:1) - chirurgická ambulancia (počet:1) - ORL ambulancia (počet:1) Ambulancie lekárov nie sú sústredené na jednom mieste, ale vo viacerých objektoch, napr. v areáli bývalej nemocnice, v budove spoločnosti Mediform, Poliklinika, Nová Baňa, Cintorínska 20, prípadne sú ambulancie umiestnené v súkromných rodinnom dome poskytovateľa. Okrem toho v meste Nová Baňa je v prevádzke jedno súkromné laboratórium, röntgenové a sonografické pracovisko, jedno rehabilitačné oddelenie vrátane ambulancie a jedna Agentúra domácej ošetrovateľskej starostlivosti ADOS-BONA FIDE, s.r.o.. V meste sa nachádzajú 4 lekárne: - Lekáreň Medea - Lekáreň Horná S - Lekáreň Horná V - Lekáreň Dr. Max Sociálna infraštruktúra je určená na uspokojovanie potrieb obyvateľstva. Zameranie a koncentrácia týchto zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zodpovednosti za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. Veľkou pomocou pre osamelých občanov, o ktorých sa nemá kto postarať v starobe, je zabezpečovanie opatrovateľskej služby v zmysle zákona o sociálnej

pomoci. Lekárska pohotovostná služba sa nachádza v Žiari nad Hronom a v Žarnovici. Zdravotná starostlivosť o obyvateľov na území obce nie je riešená. V priebehu programovacieho obdobia sa nepredpokladá zriadenie ordinácie praktického lekára. Vo sfére základnej zdravotníckej starostlivosti sa hľadajú nové prístupy optimálneho zabezpečenia služieb ošetrujúceho lekára a zdravotníckych zariadení, uvažuje sa o možnosti zriadenia súkromných ordinácií, resp. rodinných lekárov. Vytvorenie kvalitnejšej zdravotníckej starostlivosti je podmienené zvýšením úrovne a kapacity zdravotníckych zariadení, všetkých druhov zdravotníckych služieb, kvality a úrovne zdravotníckej techniky a personálneho obsadenia obslužných činností. Výhodou sú existujúce zariadenia. Nevýhodou je to, že sa nenachádzajú v obciach a vzdialenejších sídlach. Preto investície by mali byť zamerané na rekonštrukciu pôvodných zariadení, na zvyšovanie kvality služieb a na rozvoj ambulantných a terénnych sociálnych služieb. (Zdroj: Štatistický úrad SR; vlastné spracovanie, 2019).

Sociálna infraštruktúra

Sociálne služby zabezpečujú tri štátne zariadenia. Detský domov Nová Baňa s kapacitou 26 miest zabezpečuje celodennú starostlivosť pre deti od 0 do 25 rokov. Domov dôchodcov Nová Baňa s kapacitou 21 miest zabezpečuje celodennú starostlivosť o obyvateľov v dôchodkovom veku. Domov sociálnych služieb Nová Baňa s kapacitou 120 miest zabezpečuje denný, týždenný a celoročný pobyt a komplexnú starostlivosť o viacnásobne postihnuté deti a mládež. Tieto zariadenia kapacitne nepostačujú, pričom počet čakateľov, najmä dôchodcov, neustále narastá. Preto prihliadnuc i k nepriaznivému demografickému vývoju, bude potrebné posilniť sociálnu starostlivosť o vekovo vyššie skupiny obyvateľstva, prípadne sa obrátiť na sociálne zariadenie a na neziskové organizácie v iných regiónoch.

Dopravná infraštruktúra a dostupnosť regiónu

Výhodou je v území dopravná sieť, ktorá výrazne napomáha zatraktívniť toto územie a je predpokladom rozvoja cestovného ruchu, rekreácie a potenciálu v území. Dopravná sieť v regióne má znaky kotlinovej siete. Hlavná dopravná os sa sformovala pozdĺž Hrona v smere východ- západ na ceste E 75/E 571- E 50 (štátna hranica A/SK – Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Košice – Michalovce – štátna hranica SK/UA). Z hľadiska integrácie mesta do vnútroštátnych i medzinárodných hospodárskych vzťahov je najdôležitejším dopravným spojením tzv. *„stredný ťah“* R1, R2: Bratislava – Nitra – Zvolen – Lučenec – Rimavská Sobota – Rožňava – Košice. Svojimi intenzitami sieť

rýchlostných komunikácii v úseku Nitra- Zvolen (43 km) vychádza z existujúcej siete 1.triedy a je porovnateľná s diaľničným ťahom D1. Sieť slovenských rýchlostných ciest (R1, R2, R3), ktoré sú súčasťou medzinárodných cestných ťahov (E58, E572, E77), spáduje do centrálneho územia Slovenska (Zvolenskej a Žiarskej kotliny). Úsek rýchlostnej cesty R1 prechádza územím južným okrajom k. ú. v súbehu so železničnou traťou a riekou Hron a vedie úsek rýchlostnej cesty R1 (Trnava – Nitra – Zvolen – Banská Bystrica), Orovnica – Žarnovica. Cesta R1 má európsky význam ako E58 v úseku Trnava – Zvolen, s pokračovaním do Banskej Bystrice. Po vybudovaní R1 Nitra – Banská Bystrica vedenej mimo intravilán došlo k odľahčeniu cestnej siete I/65, k zrýchleniu prepravy a zvýšeniu dostupnosti mesta Nová Baňa. Cestná doprava je dominantná v preprave osôb, najmä v ich dochádzke do zamestnania. Katastrálne územie obce Orovnica patrí medzi obce do Pohronského regiónu, ktorých cesty využíva hlavne verejná autobusová doprava (SAD) tvoria cesty 1. Triedy/65 a číslo E76 a miestnu sieť tvoria cesty II/512 triedy, koncové cesty III. triedy a spojovacie cesty III/0651. Napojenie okresných miest ako sú: Zvolen, Banská Štiavnica, Žarnovica, Detva, Žiar nad Hronom na dopravu SAD sú veľmi dobré, nakoľko celým Pohronským regiónom vedú diaľkové linky spájajúce východ a západ SR. V obci Orovnica má výrazné zastúpenie cestná automobilová doprava a cesta III. triedy Orovnica – Nová Baňa, ktorá je prepojená i na cestu III. triedy Orovnica – Tekovská Breznica – Brehy – Rudno nad Hronom – Voznica – Žarnovica.

Dôležitým dopravným medzníkom v infraštruktúre v Pohronskom regióne bolo vybudovanie železničnej trať. (Zdroj:http://www.scdb.sk/files/documents/cestna-databanka/infolisty-k_mapam/zc.pdf,10.4.2019)

Železničná doprava

V roku 1895 sa začala budovať trať pohronskou dolinou, úsek Hronská Dúbrava– Levice. V súčasnosti je železničná doprava napojená na železničnú sieť (č. 150 Bratislava – Zvolen). Južným okrajom k. ú. obce Orovnica prechádza jednokoľajná – elektrifikovaná železničná dráha – trať č. 150, II. kategórie Nové Zámky – Levice – Zvolen. Jej význam je celoštátny. Je veľmi dobre vedená, na bytovú výstavbu pôsobí len okrajovo. Úsek je súčasťou južného ťahu Haniska pri Košiciach – Zvolen – Bratislava. Obec je napojené na železničnú trať medziľahlou železničnou stanicou III. kategórie, ktorá slúži pre osobnú a nákladnú dopravu. Celým Pohronským regiónom prechádza trať číslo 150, ktorá je elektrifikovaná. Hlavné prepojenia sú Bratislava – Zvolen – Lučenec a Nové Zámky – Zvolen– Košice. Kvalitatívne charakteristiky slovenského dopravného

systému (kvalita povrchu ciest, priepustnosť systému, rýchlostné komunikácie, elektrifikácia a rýchle expresné železničné trate a i.) výrazne zaostávajú za štátmi EÚ. Veľký význam pre hospodársky rast regiónu má zlepšovanie jeho dostupnosti pomocou **leteckej dopravy.** Najbližšie dopravné letisko v Pohronskom regióne sa nachádza v Sliači. Letisko výrazným spôsobom dotvára dopravnú infraštruktúru nielen pohronského a banskobystrického regiónu, ale celého Slovenska.

Hromadná doprava osôb

Zastávky autobusov nie sú v samostatných spevnených pruhoch mimo vozovkový pruh. V programovacom období bude potrebné budovať v zmysle platnej technickej normy. Hromadná doprava osôb je zabezpečovaná prímestskou autobusovou dopravou SAD. Autobusových zastávok v obci je málo a tiež vyžadujú opravu a vybudovanie nových autobusových zastávok.

Nové parkovacie plochy sú navrhované v súlade s občianskou vybavenosťou a ČSN 73 6110 a ČSN 73 6056. (Zdroj: http://www.scdb.sk/files/documents/cestna-databanka/infolisty-k_mapam/zc.pdf, 10.4.2019).

Koncepcia hlavných peších ťahov

Je nutné prednostne riešiť pohyb peších v súbehu s trasou cesty III. triedy. Pohyb peších v tomto priestore je v konflikte so zásobovaním, prechodom cez zbernú komunikáciu. Tento problém je v návrhu riešený pobytovou plochou vo forme multifunkčného priestoru aj s bezbariérovou úpravou pre pohyb osôb so sťaženou schopnosťou pohybu.

4.2 Analýza výdavkov na oblasť sociálnych služieb v obci Orovnica

V tejto časti sme sa zamerali na analýzu výdavkov, ktoré boli v obci Orovnica vynaložené na oblasť sociálnych služieb.

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálnu pomoc v zmysle zákona NR SR č. 195/1998 Z. z. v znení neskorších predpisov. Obec Orovnica sociálne služby priamo neposkytuje. V oblasti zariadení vybavenosti sociálnej starostlivosti nie je v obci špecializované komplexné zariadenie. V budúcnosti sa uvažuje medzi obcami v Novobanskom regióne vybudovať nové zariadenie pre osoby, ktoré sú odkázané na sociálnu starostlivosť a to denný stacionár pre seniorov- dôchodcov a pre ľudí.

Obec sociálnu pomoc zabezpečuje prostredníctvom vzdelávacieho programu a vychádza občanom v ústrety, zabezpečuje pravidelnú dennú starostlivosť obyvateľom, ktorí sú na sociálnu pomoc odkázaní a to prostredníctvom dobrovoľníckych služieb. Domácu sociálnu starostlivosť obec nezabezpečuje. Deti z obce Orovnica navštevujú materskú školu v Tekovskej Breznici a v Novej Bani. O sociálnu pomoc pre dieťa umiestnené v materskej škôlke nebola obec zatiaľ požiadaná.

Činnosť samosprávy - vzhľadom na existujúce kompetencie bola v oblasti sociálnej politiky veľmi rozsiahla. Pre občanov v hmotnej núdzi obec jednorazové sociálne dávky poskytuje len na základe samostatnej žiadosti. Každá žiadosť je však vopred posudzovaná starostkou obce, prípadne sociálnou komisiou a pokiaľ je takáto dávka pridelená, je poskytovaná v max. čiastke 30 Eur, ktorá je uhradená na konkrétny účet. Sociálne pôžičky obec neposkytuje, iba v prípade úmrtia člena rodiny, ktorá je v hmotnej núdzi, obec uhradí poplatky za pohrebné a možnosť úhrady členom rodiny je potom splácaná a riešená individuálne. Obec neposkytuje žiadne iné pôžičky.

Pre seniorov obec Orovnica zabezpečuje na základe požiadania priamo do domácností stravovanie. Túto službu si platí jednotlivec. Obec na stravu žiadnemu občanovi neprispieva.

Obec zatiaľ nepodporuje neštátne subjekty, ktorých činnosť je zameraná na pomoc sociálne alebo zdravotne handicapovaným občanom. Obec Orovnica momentálne neposkytuje finančný príspevok ani pri narodení dieťaťa. Obec uvítanie detí do života robí a rodičom novonarodeného dieťatka poskytuje viac menej vecný dar (pamätný list, knihu, hračku a pod.)

Poskytované sociálne služby sú regulované celým radom zákonov a usmernení - počnúc ústavou Slovenskej republiky, zákonom č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení, zákonom č. 36/2005 Z. z. o rodine, zákonom č.195/1998 Z. z. o sociálnej pomoci, zákonom č. 599/2003 Z. z. o pomoci v hmotnej núdzi, zákonom č. 305/2005 Z. z. o sociálnej ochrane detí a sociálnej kuratele končiac Občianskym zákonníkom či mnohými Všeobecne záväznými nariadeniami obce. Obec Orovnica považuje pomoc a podporu pre svojich obyvateľov za jednu zo svojich prirodzených priorít. Obec Orovnica zabezpečuje podľa potreby seniorom odkázaným na sociálnu pomoc ich umiestnenie do Domova dôchodcov, ktorý sa nachádza v obci Tekovská Breznica a cez Domov dôchodcov, ktorý sa nachádza v meste Nová Baňa. Jedná sa cca o 4 občanov. Lekárske posudky má na starosti MUDr. Muhová, ktorá si účtuje poplatok vo výške 15 Eur. Jednorázová sociálna výpomoc v roku 2018 nebola nikomu vyplatená. Lekárske posudky

zo strany obce boli v roku 2018 vyplatené vo výške 30 Eur. z rozpočtu obce. Z obecného rozpočtu zatiaľ nie sú vyčlenené žiadne finančné prostriedky na sociálnu starostlivosť, sociálne služby a pod. Obec v ďalších rozpočtových rokoch bude zvažovať v rámci svojich finančných možností vyčleniť finančné prosttiedky na sociálnu službu a starostlivosť.

5. IDENTIFIKÁCIA A ANALÝZA CIEĽOVÝCH SKUPÍN PRÍJEMCOV SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI

5.1 Cieľové skupiny podľa sociálnej indikácie a identifikácia problémov

Dňa 24.06.2019 sa uskutočnilo úvodné stretnutie k tvorbe KPSS so starostkou obce Orovnica, ktorá jednotlivé návrhy predložila na odborné posúdenie poslancom obecného zastupiteľstva obci Orovnica, v priebehu ktorého sa vyšpecifikovali hlavné cieľové skupiny obyvateľov, ktorým je potrebné venovať zvýšenú pozornosť. V mesiaci október boli doložené pripomienky, ktoré boli zapracované do KPSS a pripravené k schváleniu dokumentu.

Z dostupných demografických údajov na základe štatistického predpokladu je možné usúdiť, že čoraz viac občanov bude potrebovať sociálnu pomoc a sociálnu starostlivosť.

Sociálne znevýhodnené skupiny v našej obci môžeme rozdeliť na:

a) seniori
b) nezamestnaní
c) deti a mládež
d) zamestnanci s nízkym vzdelaním
e) uchádzači o zamestnanie so zdravotným postihnutím
f) občania so sociálnymi a spoločenskými problémami.

Obec sa v rámci svojich možností bude snažiť kompenzovať určité sociálne znevýhodnenie.

1. Seniori

Cieľovú skupinu seniorov predstavujú občania dôchodkového veku. Na sociálne služby sú odkázané predovšetkým tie skupiny seniorov, ktoré podporu a pomoc nemôžu získať iným štandardným spôsobom (s pomocou rodiny) ako prostredníctvom sociálnych služieb. Zloženie skupiny seniorov je napriek uvedenej charakteristike veľmi rôznorodé, závislé na individuálnom zdravotnom stave, sociálnych kontaktoch, vitalite a životnom postoji každého jedinca. Z hľadiska početnosti ide o sociálnu kategóriu populácie, ktorá má trvale a prirodzene vzostupnú tendenciu svojho rastu premietajúcu sa do percentuálneho nárastu v porovnaní k pomeru k ostatným kategóriám populácie

komunity (predproduktívnej a produktívnej) ako aj celkovému nominálnemu rastu jej príslušníkov. V súčasnom období sa prejavuje zvýšená potreba sociálnych služieb pre seniorov.

Charakteristickým znakom tejto cieľovej skupiny je:

- *zhoršujúci sa zdravotný stav a rast miery chorobnosti* (počnúc zhoršenou pohyblivosťou, väčšou únavou až po vážne zdravotné problémy a invaliditu) a tým zvyšujúca sa závislosť na sociálnej pomoci,
- *menšie ekonomické a finančné možnosti seniorov* spôsobené jednak nízkym príjmom v dôchodkovom veku alebo vdovstvom (strata dôchodku partnera a problémy pri platení mesačných výdavkov a pod.),
- *úbytok sociálnych kontaktov* spôsobený aj dvoma vyššie uvedenými dôvodmi, ale aj ovdovením, vrátane bezdetných seniorov, čím prichádza k sociálnemu vylúčeniu.

Aj napriek vyšpecifikovaniu vyššie spomínaných charakteristík skupina seniorov netvorí homogénnu skupinu. Rozdiely sú dané vekom, zdravotným stavom a podmienkami v akých žijú svoj život. Nie je jednoduché stanoviť a naformulovať opatrenia, ktoré by riešili problematiku seniorov a pritom rešpektovali špecifiká všetkých skupín dôchodcov.

V obci Orovnica tvorí väčšiu skupinu obyvateľov nad 60 rokov. V obci sa obyvatelia dožívajú v prevahe mužov vysokého veku i nad 83 rokov. Najstarší obyvateľ v obci Orovnica má 98 rokov. V obci môžeme očakávať, že sa v budúcnosti bude zvyšovať populácia staršieho obyvateľstva, nakoľko z demografického zisťovania sme zistili, že v obci je nízka natalita a zvyšujúca sa mortalita.

SWOT analýzu tejto cieľovej skupiny sprehľadňuje tabuľka číslo 9.

Tabuľka 9 SWOT analýza poskytovania a zabezpečovania sociálnych služieb seniorom

Silné stránky	**Slabé stránky**
• Poskytovanie terénnej a opatrovateľskej služby v domácnosti, prepravná služba, stravovanie pre dôchodcov, sociálne poradenstvo, požičiavanie kompenzačných pomôcok v domove pre seniorov Oáza v Tekovskej Breznici a v DD v Novej Bani • Kvalita a dostupnosť pobytových a ambulantných sociálnych služieb v okrese (n. o. Samaritánka). • Existujúca sieť sociálnych služieb v okrese.	• Ukončenie národného projektu opatrovateľskej služby, služba je pre občanov dôležitá. • Chýba rozvoz stravy do domácností občanov, ktorí majú obmedzení pohyb. • Málo informácií o možnostiach využitia potrebných sociálnych služieb.
Príležitosti	**Ohrozenia**
• Možnosť čerpania financií z VÚC, operačných programov. • Existujúce zariadenie Samaritánka n. o.. • Aktívni seniori a ich záujem o riešenie problémov v sociálnej oblasti. • Denný stacionár pre seniorov v obci.	• Demografický vývoj, meniaca sa legislatíva, nedostatok financií na financovanie sociálnych služieb. • Málo odborných lekárov v okrese Žarnovica.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2019

Špecifické princípy pre poskytovanie sociálnych služieb seniorom by mali vychádzať z nasledovných východísk:

- prednostné poskytovanie a podporovanie pomoci v prirodzenom sociálnom prostredí (domáca opatrovateľská služba, príspevok za opatrovanie),
- prednostné poskytovanie terénnej, prípadne ambulantnej formy sociálnej služby, pred pobytovou formou sociálnej služby pre seniorov,
- potreba finančnej a priestorovej dostupnosti predovšetkým terénnych a ambulantných sociálnych služieb (výška úhrad, rozmiestnenie a bezbariérovosť),
- potreba dostatočnej kapacity v zodpovedajúcej kvalite pobytových sociálnych služieb (služba musí reagovať na meniace sa potreby seniorov, možnosť využitia pobytových sociálnych služieb v regióne, z dôvodu umožnenia lepšieho kontaktu s rodinnými príslušníkmi).

Pri tejto cieľovej skupine je potrebné zriadiť prevádzku denného centra pre seniorov a vyriešiť problémy spojené s poskytovaním a zabezpečovaním sociálnych služieb pre seniorov v rôznych typoch zariadení, kde bude prebiehať sociálna rehabilitácia, opatrovateľská služba a ostatné špecializované služby. Je potrebné v zmysle zákonných možností finančne podporiť zachovanie neverejného poskytovateľa a hľadať možnosti na ďalšie rozšírenie kapacity poskytovaných služieb pre nových klientov.

Definovanie hlavného problému:

- nedostatočné riešenie niektorých potrieb a služieb seniorov,
- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na sociálnu pomoc,
- chýba terénna sociálna služba ,
- osamelí seniori so zdravotnými problémami,
- je málo informácii o poskytovateľoch sociálnych služieb,
- nie je všade vyriešená bezbariérovosť v obci,
- chýba miestna legislatíva.

Opatrovateľská služba

Opatrovateľská služba predstavuje starostlivosť v domácom prostredí, zatiaľ je to jediná forma terénnych sociálnych služieb v komunite obce pre kategóriu seniorov. Obsah a rozsah poskytovania sociálnych služieb je prevažne zameraný na samotnú a limitovane chápanú opatrovateľskú službu poskytovanú len v časovo úzko vymedzenom rozsahu,

ktorý dovoľuje vykonávať len vlastné úkony pomoci a ošetrovateľských činností. Domácu opatrovateľskú službu obec Orovnica občanom nezabezpečuje, ale do budúcna uvažuje formou terénnej opatrovateľskej služby zabezpečovať cez profesionálne opatrovateľky.

Podľa prepočtov bude opatrovateľskú službu potrebovať viac prijímateľov. Bude potrebné vyškoliť opatrovateľov z obyvateľov obce.

Jedáleň pre dôchodcov v obci Orovnica nie je vybudovaná. V prípade potreby obec cca 10 až 12 obedov zabezpečuje obyvateľom obce, ktorí o to požiadajú cez reštauračné, stravovacie zariadenie Bažant Ulička a Navarka. Rozvoz obedov je zabezpečí priamo zo zariadenia až domov k žiadateľom.

Obec nedopláca ekonomicky oprávnené náklady na obyvateľa obce umiestneného v žiadnom zo sociálnych zariadení. Bezbariérovosť v obci nie je dostatočne riešená, uvažuje sa o jej vybudovaní pri rekonštrukcii kultúrneho domu a obecného úradu a bezbariérovosť v obci je čiastočne plánovaná aj pri kostole. V obci bezbariérový prístup zabezpečujú miestne chodníky vedúce popri štátnej ceste I. / 65.

Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

- VZN o poskytovaní sociálnych služieb v obci.
- Vyškoliť vhodných kandidátov na opatrovateľskú službu v obci pre nasledujúce roky.
- Na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci (najmä na obecný úrad, kultúrny dom a pod.).

2. Občania so zdravotným postihnutím

Zdravotné postihnutie je okolnosťou, ktorá podstatne ovplyvňuje kvalitu života jedinca a kladie na neho a jeho okolie značné nároky. Okrem zdravotných a duševných problémov so sebou často prináša i sociálny handicap, pretože človeku bráni vykonávať niektoré aktivity, žiť bežným spôsobom života a to v konečnom dôsledku môže viesť až k úplnej sociálnej izolácii. Ide o skupinu občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zdravotného postihnutia, ktoré je buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy. Podľa charakteru postihnutia možno občanov so zdravotným postihnutím zaradiť do piatich kategórií:

- *mentálne a psychické postihnutie,*
- *zmyslové postihnutie (zraku, sluchu a reči),*

- *postihnutie pohybového aparátu,*
- *kombinované postihnutia,*
- *ostatné postihnutia.*

Každá z vyššie uvedených kategórií postihnutia má rozdielne dopady a sociálne následky a tým sú špecifické aj formy a potreby pomoci pri ich uspokojovaní. Tvoria preto významnú skupiny užívateľov sociálnych služieb. Hlavným cieľom v tejto oblasti je vytvárať také podmienky pre život zdravotne postihnutých v našom meste, aby boli všemožne podporovaní a mohli byť čo najviac integrovaní do spoločnosti, získavali dostatok potrebných informácií, odstraňovali sa technické, psychické i sociálne bariéry. Pri tejto cieľovej skupine ide o občanov, ktorej sociálne problémy vznikajú ako následok ich zlého zdravotného stavu alebo zdravotného postihnutia, ktoré je buď vrodené alebo získané úrazom, či chorobou počas ontogenézy.

Podľa klasifikácie Svetovej zdravotníckej organizácie a z hľadiska kritérií charakteru postihnutia rozdeľujeme občanov so zdravotným postihnutím do nasledujúcich základných kategórií:

- **Duševné poruchy** - poruchy intelektu (mentálne poruchy) - psychiatrické poruchy
- **Telesné postihnutie** - poruchy zraku, sluchu a reči - poruchy pohybového aparátu - poruchy vnútorných orgánov - civilizačné ochorenia
- **Kombinované postihnutia** – samotné zaraďovanie obyvateľov sa obvykle realizuje na základe konkrétne stanovených noriem, pričom tieto normy sú značne rozdielne v rámci krajín sveta a často sa menia a upravujú, čo je stav aj v našej legislatíve.

Za hranicou zdravotného postihnutia vo Svetovej správe o zdravotnom postihnutí z roku 2011 je stanovená hranica zdravotného postihnutia na 15 % postihnutia organizmu. Na SR nie je vytvorená národná štatistika o počte občanov so zdravotným postihnutím rozličného druhu a stupňa. Naša legislatíva definuje rozličné systémy nahliadania na zdravotné postihnutie podľa rôzneho účelu a rôznych kritérií.

Pre účely zamestnania sa za zdravotne postihnutých ponímajú občania, ktorí majú pre dlhodobo nepriaznivý zdravotný stav pokles schopnosti vykonávať zárobkovú činnosť o viac ako 40 % (sú uznaní za invalidného občana). Takto je to uvedené v § 9 zákona o službách zamestnanosti a § 71 zákona o sociálnom poistení.

Za fyzickú osobu s ťažkým zdravotným postihnutím sa považuje taká osoba, ktorej miera funkčnej poruchy je najmenej 50 %. Sociálny dôsledok ŤZP, čiže ide o znevýhodnenie, ktoré má fyzická osoba z dôvodu jej ŤZP v porovnaní s fyzickou osobou

bez zdravotného postihnutia rovnakého veku, pohlavia a za rovnakých podmienok, a ktorá nie je schopná z dôvodu ŤZP konať sama.

SWOT analýzu tejto cieľovej skupiny prináša tabuľka 10.

Tabuľka 10 SWOT analýza- Zdravotne znevýhodnené osoby

Silné stránky	**Slabé stránky**
• Integrácia detí so zdravotným znevýhodnením na základných školách. • Zabezpečená opatrovateľská služba. • Fungujúca požičovňa kompenzačných pomôcok v okrese Žarnovica	• Nedostatočná sieť zdravotnej a rehabilitačnej starostlivosti v okrese. • Nedostatočne vytvorené podmienky pre aktivity, ďalšie vzdelávanie, sociálnu rehabilitáciu občanov s ŤZP a nepriaznivým zdravotným stavom počas dňa. • Zlá informovanosť občanov o sociálnych službách, príspevkoch atď.
Príležitosti	**Ohrozenia**
• Možnosť využiť finančné zdroje z rozpočtu VÚC, z eurofondov, od podnikateľov pôsobiacich na území obce, ktoré by boli vyhradené pre sociálnu oblasť. • Zvýšenie spolupráce medzi miestnymi organizáciami a združeniami	• Demografický vývoj. • Meniaca sa legislatíva v oblasti sociálnej politiky. • Problematická udržateľnosť realizácie projektov po ich skončení.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2019

V minulosti o zdravotne postihnutých občanov sa v obci staral červený kríž a existovalo v obci i združenie, ktoré svojimi aktivitami sa zameriavalo na takúto činnosť. V sociálnej oblasti si zodpovedne takúto úlohu v súčasnosti plní však obec spolu s ÚPSVaR, takže pokiaľ sa v obci vyskytne nejaký problém, vždy sa nájde riešenie na problémy ktoré sa vyskytnú.

Analýza problémov:

Na základe problémov a následného vyhodnotenia problémov definujeme kľúčové problémy, ktoré zoradila aj pracovná skupina venujúca sa sociálnej oblasti a to podľa závažnosti do nasledovného poradia:

- nedostatočne vytvorené podmienky pre osobnostný rozvoj, podporu samostatnosti občanov ŤZP,
- obmedzené možnosti občanov ŤZP uplatniť sa na trhu práce,
- nedostatočné finančné prostriedky na činnosť s cieľovou skupinou,
- nedostatočná spolupráca a komunikácia medzi organizáciami pracujúcimi s cieľovými skupinami,
- absencia sociálnej rehabilitácie a včasnej intervencie,

- chýbajúce priestory pre stretávanie sa cieľovej skupiny s ostatnými cieľovými skupinami ,
- nedostatočné personálne zabezpečenie na Ústredí sociálnych vecí a rodiny, ako aj pre vykonávanie terénnej sociálnej práce v celom Novobanskom regióne,
- nedostatočná informovanosť o sociálnych službách pre cieľovú skupinu.

V spolupráci s ÚPSVaR je možnosť vytvorenia chránenej dielni pre zamestnanie zdravotne postihnutej osoby. V obci Orovnica sa zatiaľ nenašli takéto priestory, ktoré by boli vhodné na zriadenie chránenej dielne. Zároveň je potrebné zvyšovanie informovanosti o možnosti zamestnávania sociálne vylúčených občanov v podnikateľskom sektore. V obci nefunguje miestna organizácia zdravotne postihnutých osôb. Kvôli adresnosti pri riešení problémov zdravotne postihnutých, bolo by vhodné založiť miestnu organizáciu v obci.
Obec neprispieva na čiastočnú úhradu nákladov stravy pre seniorov a zdravotne postihnutých. Treba vypracovať a vyriešiť nasledovné:

- Založiť v rámci Novobanského regiónu Miestnu organizáciu zdravotne postihnutých osôb.
- V spolupráci MO zdravotne postihnutých a na základe vyhlášky Ministerstva životného prostredia SR č. 532/2002, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o všeobecných technických požiadavkách na výstavbu a o všeobecných technických požiadavkách na stavby užívané osobami s obmedzenou schopnosťou pohybu a orientácie treba vyriešiť bezbariérovosť v obci, najmä v najviac navštevovaných a využívaných miestach..

Definovanie hlavného problému:

- Nedostatočné zabezpečenie sociálnych služieb v Novobanskom regióne pre cieľové skupiny, ktoré sú považované za zdravotne znevýhodnené osoby a nedostatočná miera je aj ich integrácie. Medzi občanov so sociálnymi problémami patria aj občania so spoločenskými problémami. Tejto skupine je tiež potrebné sa venovať.
- V obci chýbajú podmienky pre osobnostný rozvoj, podporu samostatnosti občanov ŤZP, chýba ambulantné poskytovanie sociálnej služby, nie sú dostatočne vytvorené podmienky ani pre uplatnenie na trhu práce.
- Závažným problémom sú finančné prostriedky.

3. Rodiny a matky s deťmi

V tejto cieľovej skupine sú v oblasti starostlivosti a poskytovania služieb zastúpené:

- *matky s maloletými deťmi,*

- *viacdetné rodiny a mladé rodiny,*
- *neúplné rodiny,*
- *matky a ženy, ktoré sú obeťami domáceho násilia.*

Presné údaje o početnosti cieľovej skupiny nie sú, nakoľko sa štatisticky nezisťujú a do dotazníkového šetrenia sa takéto cieľové skupiny nezapojili.

Rodina je biosociálna skupina tvorená aspoň jedným rodičom a dieťaťom. Je malou sociálnou skupinou, tvorenou jednotlivcami spätými manželstvom, pokrvným príbuzenstvom alebo adopciou. Členovia rodiny sa riadia ustálenými vzormi správania sa, každý člen rodiny plní určitú sociálnu úlohu. Rodina má reprodukčnú, výchovnú (je to výchovná inštitúcia), ekonomickú (je ekonomickou inštitúciou), ochrannú, emocionálnu funkciu. Rodina ako prostredie, s ktorým sme najviac spätí, nás výrazne ovplyvňuje a my ovplyvňujeme ju. Vytvára vlastné kultúrne prostredie, ktoré formuje osobnosť detí, ale je aj obrazom doby a jej politických, sociálnych, ekonomických, kultúrnych, ekologických a iných podmienok a zásad, je prvá skupina, ktorej členom sa človek stáva hneď po svojom narodení. Myslíme si, že rodina má správne plniť úlohy v oblasti socializácie svojich členov, odovzdávať kultúrne dedičstvo nasledujúcim pokoleniam, realizovať spoločenskú kontrolu nad svojimi príslušníkmi, zaisťovať rovnováhu medzi emocionálnymi potrebami svojich členov, pokiaľ uvedené úlohy, alebo ich časť neplní, hovoríme o nefunkčnej rodine.

Dieťa je nedospelý človek od narodenia do 18 rokov, v širšom zmysle akýkoľvek priamy potomok nejakého rodiča.

Ďalším fenoménom v tejto oblasti je **mládež**. Jedná sa o sociálno-demografickú skupinu obyvateľstva a to vo veku od 15 do 30 rokov. Mládež disponuje charakteristickými črtami a vlastnosťami, špecifickými záujmami a požiadavkami, hodnotovými orientáciami atď., ktoré ju odlišujú od ostatných vekových skupín. Nie je to pritom homogénna skupina, lebo jej postoje, záujmy a požiadavky závisia predovšetkým od príslušnosti mladých ľudí k sociálnej skupine.

V tomto období sa mladí ľudia začleňujú do sveta práce, osvojujú si spoločenské normy a požiadavky, formujú svetonázor, zakladajú rodinu. Mládežníkov definujeme pre špecifické účely na spracovanie KPSS ako osoby, ktoré dovŕšili vek najviac 30 rokov. Do tejto komunity pracovná skupina zaradila nielen plnohodnotné a fungujúce rodiny, bezproblémové deti a mládež bez určenia vekovej kategórie ktorým je potrebné zabezpečovať voľno časové aktivity, ale predovšetkým aj osamelých rodičov s maloletými deťmi, viacdetné rodiny, mladé rodiny a neúplné rodiny.

Aj pre túto cieľovú skupinu sa vzťahuje rad sociálnych problémov a definujeme ich vo SWOT analýze a v tabuľke číslo 11. V nej poukazujeme na silné a slabé stránky a na príležitosti a ohrozenia.

Tabuľka 10 SWOT analýza sociálno-demografickej skupiny rodina- dieťa-mládež

Silné stránky	**Slabé stránky**
• Špeciálna základná škola v Novej Bani • Existujúci systém podpory pre rodiny v hmotnej núdzi zo strany mesta Nová Baňa. • Činnosti MsÚ v Novej Bani- oddelenie kultúry počas prázdnin sa zameriava na voľnočasové aktivity (prispievateľmi sú na základe zmlúv obce Novobanského regiónu) • V okrese pôsobí Oblastná organizácia Gron, ktorá vyvíja aktivity pre rodiny s deťmi.	• V regióne chýba centrum pre rodinu a klub mládeže. • Nedostatočné preventívne aktivity, vzdelávacie programy, slabá komunikácia a organizácia medzi NO. • Nedostatok financií pre systematickú finančnú podporu pre organizácie, ktoré pracujú s deťmi. • Nepriaznivé situácie v rodinách. • Chýba sociálne poradenstvo v krízových sociálnych situáciách.
Príležitosti	**Ohrozenia**
• Rozvoj motivačných programov pre deti a mládež. • Rozvoj nových sociálnych služieb podľa platnej legislatívy.	• Nízka natalita, migrácia mladých ľudí za prácou, vzdelaním. • Dlhodobé odlučovanie mládeže od rodín a rodičov v dôsledkoch štúdia na VŠ a kvôli zamestnaniu. • Problém s udržateľnosťou projektov - najmä ich financovanie.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2019

Mládež v obci je slabo organizovaná, infraštruktúra na zabezpečenie činnosti voľného času sa nachádza len v Kultúrnom dome v spolupráci s obecným úradom. Deti a mládež majú k dispozícii iba futbalové ihrisko, takže v obci je možnosť slabšieho športového vyžitia mládeže. Hlavnou úlohou kultúrneho strediska v obci Orovnica je aspoň čiastočne udržiavať, podporovať a rozvíjať kultúrne a duchovné hodnoty, starať sa o národné kultúrne dedičstvo, rozvíjať miestne a celonárodné hodnoty a tradície, podieľať sa na vytváraní nových, podporovať a rozvíjať na dobrovoľnej báze tvorivé záujmovo-umelecké, vzdelávacie a voľno časové aktivity jednotlivcov i rôznych skupín obyvateľstva.

Výborná je vzájomná spolupráca Obecného úradu v obci s materskou škôlou v Tekovskej Breznici a v Novej Bani. Deti sa aktívne zapájajú do podujatí organizovaných obcou, napr. pre dôchodcov, pre matky na Deň matiek, obecné slávnosti a iné. Sú pre nich organizované podujatia ako: karneval, Deň detí, Mikuláš a pod.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu na podporu detí zo sociálne slabších rodín. Obec neposkytuje príspevok dobrým študentom. Obec v súčasnosti nemá dieťa umiestnené v náhradnej rodinnej starostlivosti a v detskom domove. V reedukačnom zariadení nie sú deti umiestnené. V diagnostickom centre má obec umiestnené jedno dieťa.

Obec nemá vypracovanú vlastnú legislatívu ohľadne sociálnoprávnej ochrany a sociálnej kurately na sanáciu krízovej situácií v rodine a na ochranu práv a právom chránených záujmov. VZN na sociálnu kuratelu obec nemá, ani ju neplánuje, nakoľko v obci sa doposiaľ starostka s takýmto prípadom nestretla.

Obec poskytuje pomoc len v naliehavých prípadoch, ak je život dieťaťa ohrozený, alebo je ohrozený jeho psychosomatický vývoj.

Analýza problémov: Na základe analýzy problémov a následného vyhodnotenia formou matice problémov medzi kľúčové problémy podľa závažnosti do nasledovného poradia patria napr.:

- nedostatok zdrojov na trhu práce pre prácu čerstvo ukončených absolventov z vysokých a stredných škôl,
- nedostatok personálnych a finančných kapacít v regióne pre poskytovanie sociálneho poradenstva a terénnej sociálnej práce,
- chýba zariadenie pre stretávanie sa a činnosť rodín, detí a mládeže v obci Orovnica,
- nepriaznivé situácie v rodinách v dôsledku agresívneho správania iných fyzických osôb,
- nezáujem cieľovej skupiny na obecných aktivitách,
- existencia sociálno-patologických javov,
- nevytvorený systém pre zmysluplné využívanie voľného času v obci.

Hlavný problém cieľovej skupiny „Rodina, deti a mládež“ sme sformulovali nasledovne: „Chýba podpora rozvoja služieb a preventívnych aktivít pre rodinu, deti a mládež.“

4.Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami

Svojím zložením ide o najrôznorodejšiu cieľovú sociálnu skupinu, preto aj potreby, prístupy, formy a nástroje sociálnej pomoci vo vzťahu k tejto sociálnej skupine sú veľmi rôznorodé. Táto cieľová sociálna skupina pozostáva z niekoľkých základných skupín (prípadne ich kombinácií). Sociálne problémy týchto skupín sú spôsobené nedostatočnou mierou a možnosťou uspokojovania základných životných potrieb ako následok ich sociálnej situácie, v ktorej sa z rôznych (subjektívnych aj objektívnych) príčin ocitli a ktorá spôsobuje ich sociálne vylúčenie. Spoločenské problémy niektorých týchto skupín sú podmienené odlišným spôsobom života a životným štýlom, ktorého prejavy sú veľakrát v protiklade so životným štýlom majoritnej populácie komunity a v rozpore s jej verejnou mienkou.

K tejto sociálnej skupine zaraďujeme:

- *občanov bez prístrešia* (bezdomovci)- v obci Orovnica stav zatiaľ nezistený,
- *dlhodobo nezamestnaných občanov, ktorí sú evidovaný na ÚPSVaR,*
- *občanov spoločensky neprispôsobivých* (občania so sociálne patologickým správaním)- v obci Orovnica stav zatiaľ nezistený.
- *závislých občanov* (látkové a nelátkové závislosti)- v obci Orovnica stav zatiaľ nezistený.

Občania so sociálnymi a spoločenskými problémami

Identifikácia problému:

- chýba vyhľadávacia činnosť občanov odkázaných na pomoc,
- chýbajú preventívne sociálne opatrenia a financie,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami,
- skupina občanov so sociálnymi problémami stráca záujem o prácu a zamestnanie,
- informácie pre občanov o možnostiach sociálnej pomoci nie sú dostatočné a na požadovanej úrovni,
- násilie v rodinách spojené so závislosťou na alkohole sa v niektorých rodinách prejavuje, ale ich presný počet nie je zistený,
- pasivita občanov riešiť veci verejné,
- vandalizmus, násilie, drogové závislosti, alkohol.

Nezamestnaní a zamestnanci s nízkym vzdelaním

Identifikácia problémov

- menšia skupina občanov stratila záujem o prácu a zamestnanie,
- chýbajú možnosti zamestnať obyvateľov s nízkym vzdelaním,
- chýba systém motivácie a sprevádzania pre rozvoj zamestnanosti – agentúra podporovaného zamestnávania, príležitostných prác, podporovanej práce zo strany ÚPSVaR,
- narastá skupina občanov, ktorí nevedia hospodáriť s finančnými prostriedkami.

V obci Orovnica nie je vybudované prepojenie a presun informácií medzi občanmi, samosprávou odborníkmi, ÚPSVaR atď. V spolupráci s ÚPSVaR Nová Baňa, obec Orovnica v prípade potreby organizuje verejnoprospešné práce- menšie obecné služby.

Najčastejším dôvodom dlhodobého zotrvávania v režime nezamestnanosti je u niektorých občanov nedostatočné alebo minimálne vzdelanie a nízka zručnosť pre potreby trhu práce. Túto skupinu nezamestnaných charakterizuje predčasné ukončenie

vzdelania, nevyhovujúca kvalifikácia z pohľadu ponuky voľných pracovných miest, strata pracovných návykov a motivácia pracovať, čím sa stavajú neuplatniteľným na trhu práce.

Cieľom zámeru by mohlo byť zlepšenie pracovných návykov, zlepšenie životných podmienok znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie a zotrvanie v pracovnom procese aj po skončení doby poskytovania príspevku z ÚPSVaR. Obec má záujem pomôcť svojim občanom v hmotnej núdzi zamestnať sa. Na dobrovoľníckej činnosti § 52 zákona o sociálnych službách sa v obci nikto nepodieľa. Proces poklesu nezamestnanosti sa snaží ÚPSVaR podporovať organizovaním rekvalifikačných kurzov, tak aby spĺňali požiadavky budúcich zamestnávateľov a zároveň uchádzačov o zamestnanie, ale aj zamestnávateľov motivovať prostredníctvom aktívnych opatrení na trhu práce – zákon o službách zamestnanosti č. 5/2004. SWOT analýzu tejto cieľovej skupiny zobrazujeme v tabuľke 12.

Tabuľka 12 SWOT analýza- Občania so spoločenskými problémami

Silné stránky	**Slabé stránky**
• Záujem zo strany obce Orovnica riešiť problematiku bývania. • Poskytované základné poradenstvo poskytované na OcÚ, podľa potrieb. • Ponuka kultúrno – osvetových aktivít pre cieľové skupiny. • Podpora zo strany obce pri organizovaní rôznych aktivít. • Poskytovanie priestorov pre aktivity zo strany obce. • Existujúca sieť predškolských a školských zariadení v obci Tekovská Breznica a v meste Nová Baňa. • V rámci povinnej školskej dochádzky snaha o integráciu detí zo sociálne znevýhodneného prostredia.	• Nedostatok finančných zdrojov na zriadenie centra pre rodinu so širokým záberom poskytovania služieb obyvateľstvu – všetky komunity. • Chýbajúce komunitné centrum pre MRK. • Chýbajúca terénna sociálna práca. • Zlá hygienická úroveň u obyvateľov so sociálnymi problémami. • Nezáujem, apatia CS o riešenie ich problémov . • Nezáujem o predškolskú prípravu zo strany rómskych rodičov. • Rozširujúci sa alkoholizmus a následné problémy v rodinách. • Nedostatočná prevencia na školách ohľadne rôznych sociálno-patologických javoch a násilí.
Príležitosti	**Ohrozenia**
• Zriadenie komunitného centra v regióne. • Efektívne vzdelávanie. • Využitie nástrojov aktívnej politiky trhu práce. • Zriadenie občianskej hliadky.	• Absencia pilotných projektov. • Absencia spolupráce zo strany CS pri riešení svojich problémov. • Nedostatok odborných pracovníkov.

Prameň: Vlastné spracovanie, 2019

Analýza problémov:

Na základe analýzy problémov a na následného vyhodnotenia problémov definujeme v spolupráci s pracovnou skupinou venujúcej sa sociálnej oblasti definujeme kľúčové problémy, ktoré sme zoradili podľa závažnosti do nasledovného poradia:

- nedostatok finančných zdrojov pre prácu s cieľovou skupinou,
- nezáujem cieľovej skupiny o aktívne riešenie problémov,

- chýbajúce priestory pre cieľové skupiny, chýba aj sociálne poradenstvo, záujmová činnosť, preventívne aktivity, edukácia atď.
- nedostatok preventívnych aktivít,
- chýbajúci zdravotnícki asistenti a terénni sociálni pracovníci,
- nedostatočná informovanosť o sociálnych službách pre cieľovú skupinu .

Zriadenie komunitného centra by poskytlo komplexné sociálne a komunitné služby pre cieľovú skupinu. Za vážny problém sa považuje aj absencia terénneho zdravotného asistenta a terénneho sociálneho pracovníka na OcÚ. Terénnym zdravotným asistentom by sa mohol zlepšiť aspoň prístup tejto sociálnej skupiny k zdravotnej starostlivosti a zdravotného uvedomenia rómskej komunity v obci. Vzniknuté problémy je potrebné riešiť prostredníctvom terénnych sociálnych pracovníkov, ktorí by pomohli zlepšiť životnú situáciu a integrovať do spoločnosti osoby ohrozené sociálnym vylúčením.

Vzhľadom k rôznorodosti skupiny a neexistencii štatistických údajov v požadovanej štruktúre a skladbe je možné počet skupín a zvlášť v niektorých jej kategórii len odhadnúť. Kategória, ktorá z tejto cieľovej skupiny potenciálnych klientov si vyžaduje osobitnú pozornosť, analýzu a prístup. Táto skupina ľudí patrí medzi najviac ohrozené sociálnou exklúziou. Ich sociálna situácia už dlhodobo determinuje vysoká miera nezamestnanosti, najmä dlhodobej, závislosť na dávkach sociálneho systému, nízka úroveň vzdelania a bývania, nezodpovedný prístup k životu a požívanie návykových látok vo zvýšenej miere. Treba podotknúť, že dlhodobé sociálne dávky a príspevky udržiavajú ľudí v pasivite, nevplývajú na ľudí motivačne, aby zmenili svoju sociálnu a životnú situáciu. Obec v rámci svojich finančných možností podporuje ich začlenenie do spoločnosti. Ak vezmeme prevenciu ako celok od sekundárnej po primárnu, ako predchádzanie vzniku nežiaducich spoločenských situácií včasným odstraňovaním ich príčin, tak zameranie sociálnej prevencie by malo byť najvyšším princípom predchádzania patologických javov a krízovým situáciám rodinách.

Treba zvážiť možnosť vytvorenia osobitného príjemcu dávky v hmotnej núdzi aby sa dávky sociálneho systému využívali na ten účel, na ktorý sú poskytované štátom. Vyhľadávanie, nápravné a rehabilitačné postupy na dosiahnutie pozitívnej zmeny spadajú pod kompetencie samosprávy, aby mohli v súčasnosti s rodinou zabezpečiť základné životné podmienky. Na to, ale v samospráve často nie je dostatok vzdelaných a odborne fundovaných sociálnych pracovníkov a problém je aj v nízkej výkonnosti ekonomiky, ktorá nedokáže zabezpečiť dostatok finančných prostriedkov na sociálnu prevenciu. Presný

počet sociálne odkázaných a dôchodcov s nízkymi príjmami v obci sa nepodarilo zistiť, nakoľko štatistiky takého rázu obec neuskutočňuje. Rómska komunita v obci žije, ale nakoľko v maličkom zastúpení, preto nie je potrebné do budúcnosti v obci budovať ani komunitné centrum. Vybudovanie komunitného centra sa v budúcnosti uvažuje vybudovať v niektorej z obcí v regióne.

Definovanie hlavného problému znie: Nedostatočný rozsah služieb a preventívnych aktivít pre ľudí so spoločenskými problémami. Nedostatočný počet kvalifikovaných pracovníkov pre oblasť služieb a preventívnych aktivít.

6 POSKYTOVATELIA SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V ÚZEMÍ

Rozvoj sociálnych služieb je jedným z predpokladov hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja v danom území a je preto nevyhnutné, aby obec brala do úvahy túto oblasť v súlade so stanovenými národnými prioritami aj pri tvorbe Plánu hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja obce Orovnica.

6.1 Subjekty sociálnych služieb

V obci Orovnica sa nenachádza žiadne zariadenie poskytujúce sociálnu a zdravotnú starostlivosť. V roku 2008 bola zrušená nemocnica v Novej Bani, čo skomplikovalo pacientom dostupnosť zdravotnej starostlivosti, pretože musia cestovať do nemocníc, ktoré sú najbližšie umiestnené v Žiari nad Hronom, vo Zvolene, v Zlatých Moravciach, v Leviciach, v Nitre a v Banskej Bystrici. Akútnu a neodkladnú zdravotnú starostlivosť poskytujú Rýchla lekárska pomoc v Novej Bani a Rýchla zdravotná pomoc v Žarnovici. Zameranie a koncentrácia týchto zariadení sociálnej infraštruktúry je priamo spojená s potrebou racionalizovať dostupnosť k nej, stanoviť ich optimálnu kapacitu vo vzťahu k dopytu. Zmenou spoločensko-ekonomického systému došlo k prerozdeleniu zodpovednosti za rozvoj a financovanie sociálnej infraštruktúry medzi štátnu správu, miestnu a regionálnu samosprávu a súkromný sektor. Veľkou pomocou pre osamelých občanov, o ktorých sa nemá kto postarať v starobe, je zabezpečovanie opatrovateľskej služby v zmysle zákona o sociálnej pomoci.

6.2 Zariadenia sociálnych služieb

Zariadenia sociálnych služieb v okolí sú zriadené verejnými poskytovateľmi: - **Domov sociálnych služieb Hrabiny**, Rekreačná cesta I/393, Nová Baňa: Zriaďovateľom je Banskobystrický samosprávny kraj ako rozpočtová organizácia. Poskytuje sociálne služby svojím klientom, t. j. deťom a dospelým s telesným postihnutím a duševnými poruchami od narodenia do skončenia povinnej školskej dochádzky alebo do skončenia vzdelania a v prípade ďalšej prípravy na povolanie do skončenia tejto prípravy formou ambulantnej a pobytovej sociálnej služby.

Klientmi DSS sú deti a mládež s mentálnym postihnutím a duševnými poruchami, telesným postihnutím a s kombinovaným postihnutím, ktorým sú poskytované sociálne služby formou: ambulantného, týždenného a celoročného pobytu. Počet zamestnancov: 73,7. - Stredisko: Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb pri DSS Hrabiny Nová Baňa, Moyzesova 10, Nová Baňa: Poskytuje služby pre seniorov a dospelých zdravotne postihnutých s duševnými poruchami, telesným postihnutím s poruchami pohybového a podporného aparátu a s kombinovaným postihnutím.

Ďalším sociálnym zariadením je **Detský domov v Novej Bani**, ktorý poskytuje dočasne náhradné prostredie pre výchovu deťom a mladým dospelým vo veku od 0 do 25 rokov. Dieťa s nariadenou ústavnou starostlivosťou musí dostať možnosť žiť v prostredí, ktoré sa svojim charakterom čo najviac podobá rodinnému prostrediu. V súčasnej dobe má 11 detí možnosť žiť v reálnych rodinách. Detský domov v Novej Bani v súčasnej dobe zamestnáva 33 zamestnancov. Zriaďovateľom je ÚPSVaR Banská Bystrica.

Zariadenia sociálnych služieb zriadené neverejnými poskytovateľmi: Bonitas, n.o., Májová 15, Nová Baňa: ZSS: Domov sociálnych služieb a domov dôchodcov OÁZA, Tekovská Breznica 730, cieľová skupina: seniori a občania so zdravotným postihnutím. Kapacita: 70 miest, z toho ZPS: 34 miest a DSS – 16 miest. Forma pobytu: celoročná pobytová forma. - DSS Zdravie, n.o., Cintorínska 20, Nová Baňa: ZSS: Denný stacionár pre seniorov, Cintorínska 20, Nová Baňa, cieľová skupina: seniori a občania so zdravotným postihnutím. Kapacita: 21 miest. Forma pobytu: ambulantná forma. V súčasnej dobe neprevádzkovaný. Obec Orovnica rozvíja aktívnu spoluprácu s miestnymi seniormi a zdravotne postihnutými a podporuje ich činnosti. Seniori sa stretávajú najmä v klube Jednota dôchodcov Slovenska.

V okresnom meste Žarnovica existuje zariadenie sociálnych služieb **Samaritánka,** ktorá je jediným zariadením sociálnych služieb v meste s celoročnou prevádzkou (www.samaritanka.sk). Adresa: Partizánska č.20, 966 81 Žarnovica

Zriaďovateľ a prevádzkovateľ: n.o. Samaritánka

Finacovanie: zo štátneho rozpočtu, z príspevkov od klientov, z grantov, darov, z finančnej ako aj nefinančnej pomoci mesta. Od roku: 2003 Poskytované služby: domov sociálnych služieb (4), zariadenie pre seniorov (15), zariadenie opatrovateľskej služby (6), špecializované zariadenie pre klientov s alzheimerovou chorobou (2), denný stacionár.

Objekt : v prenájme od mesta – 2 budovy, ktoré sú momentálne po rozsiahlej rekonštrukcii, plus reminiscenčný domček- na spomienky aj s rodinou, 14 dvojlôžkových izieb

pre klientov, spoločenská miestnosť s jedálňou, plus ďalšie 2 spoločenské miestnosti, kde sa aj cvičí a robia sa terapie, menšia záhrada a dvor.

Klienti – kapacita 27 plus 5 klientov na denný pobyt na polohovacích kreslách. V roku 2013 v období spracovania KPSS bolo 9 klientov priamo zo Žarnovice, 12 z blízkeho okolia, zvyšok bol z iných okresov.

Vekový priemer klientov: okolo 80 rokov.

Dôvod umiestnenia klientov do zariadenia: telesné a duševné problémy.

Ďalším **Nízkoprahovým denným centrom** je centrum na adrese : Potočná č. 9

Zriaďovateľ a prevádzkovateľ: **OZ Žarnovická nádej**

Od roku : 2007

Služby: Nízkoprahové denné centrum.

Financovanie: z dotácií od Mesta Žarnovica, z darov a grantov od VÚC resp. od iných poskytovateľov

Klienti: okolo 70 pravidelných, väčšinou deti, okrem nich aj matky a mládež, väčšinou Rómovia. Činnosti: príprava na vyučovanie, práca s PC, cvičenie, ručné práce, tanečný súbor, sociálne poradenstvo, charitatívna činnosť. Pravidelná činnosť každý pracovný deň 8.00.-21.00 h, podľa potreby aj počas víkendov a sviatkov.

Obec Orovnica obyvateľom obce, ktorý sú odkázaní na sociálnu starostlivosť a ktorých sociálna odkázanosť vyžaduje umiestnenie v domove sociálnych služieb na tieto služby využíva **Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Oáza.** Je pre klientov, odkázaných na sociálnu starostlivosť náhradou za prirodzené prostredie v rodine a preto je zabezpečovanie sociálnych služieb nasmerované na individuálne potreby, požiadavky a zdravotné možnosti jednotlivých klientov. Súčasťou sociálnej starostlivosti je kultúrno-záujmová činnosť. Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Oáza má sídlo na Tekovskej Breznici č. 730. Ubytovacia kapacita je 64 miest v zariadení pre seniorov. Klienti sú ubytovaní v 2 posteľových izbách, ktoré sú vybavené sprchovacím kútom, s umývadlom. WC je na každej chodbe samostatné pre mužov a samostatné pre ženy. Bezbariérový prístup je zabezpečený osobným veľkokapacitným výťahom. Kapacita prízemia pavilónu A pozostáva z 10 ubytovacích dvojposteľových izieb, jedálne, spoločenskej miestnosti a z výdajne stravy. Ubytovacia kapacita poschodia pavilónu A pozostáva z 12 izieb so sprchou a umývadlom (z toho 11-dvojlôžkových a 1-jednolôžkovej izby), jedálne, spoločenskej miestnosti, výdajne stravy a výťahu stravy. Poschodie pavilónu B obsahuje 11 dvojlôžkových izieb s kapacitou 22 klientov. Zariadenie má vlastnú kuchyňu a práčovňu. Súčasťou budovy je aj „zimná záhrada" zriadená na rôzne

kultúrno - spoločenské podujatia a ako návštevná miestnosť. Strava sa podáva v jedálni, kde má každý klient vopred určené miesto. O klientov zariadenia sa starajú 2 zdravotné asistentky a 13 opatrovateliek. Nepretržitú 24-hodinovú starostlivosť poskytuje kompetentný personál zdravotníckeho úseku. Jedenkrát týždenne navštevuje zariadenie zmluvný lekár, v naliehavých prípadoch prichádza i častejšie. Okrem potrieb týkajúcich sa stravy, bývania a zaopatrenia je klientom zabezpečovaná aj sociálna starostlivosť zahrňujúca aj záujmovú a kultúrnu činnosť. V rámci individuálnych plánov rozvoja osobnosti sa sociálna pracovníčka snaží o individuálny prístup ku každému z klientov a o maximálne možné udržanie ich samostatnosti. Podporuje ich záujmy, čím ich aktivizuje a zároveň motivuje k novým činnostiam. Klienti sa podľa svojich možností spolupodieľajú na organizovaní života v zariadení, čo personál zariadenia veľmi podporuje. Spestrením každodenného života sú pre klientov zariadenia najmä spoločné oslavy, kultúrne podujatia, výlety. Spoločným cieľom zamestnancov zariadenia je čo najviac pripodobniť život klientov v zariadení životu v rodinnom prostredí. Medzi každodenné aktivity patrí motivácia klientov k nenáročným prácam a starostlivosti o svoje potreby, vykonávanie seba obslužných prác, odstránenie pasivity a nezáujmu obyvateľov o každodenné činnosti, ktoré v minulosti pravidelne vykonávali vo svojom prirodzenom prostredí. napr. ustielanie lôžka, pravidelný kúpeľ, udržanie poriadku vo svojej skrini, okolí. Všetky tieto aktivity sa uskutočňujú za spolupráce sociálnej pracovníčky, prípadne službukonajúcej sestry.

Voľno časové aktivity - satelitný príjem TV;

Terapie: Biblioterapia- čítanie kníh, zaujímavých článkov, rozvíjanie vedomostí z rôznych oblastí vedy, kultúry a pod.

Arteterapia – tvorba obrazových zostáv z krepového papiera, kreslenie a vystrihovanie častí jednotlivých výzdob podľa aktuálneho obdobia, maľovanie pastelkami, vodovými farbami

Ergoterapia – obnovovanie zručností – strihanie látok, šitie, zapletanie, prišívanie gombíkov, háčkovanie, pletenie, skladanie a pod.

Pohybová terapia – ranné cvičenia, prechádzky, starostlivosť o sadenice, okopávanie, polievanie, vytrhávanie buriny.

Muzikoterapia - počúvanie hudby, spev, nácvik nových piesní.

Cieľom všetkých aktivít DSS Oáza je:

- inšpirovať a motivovať starších ľudí ku kreatívnemu tráveniu voľného času, primerane upraveného podľa veku a zdravotného stavu, duševného zdravia;

- zlepšiť psychickú ako aj fyzickú kondíciu seniorov;
- dosiahnuť zachovanie individuálnych zručností jednotlivých klientov;
- pôsobiť na zvládnutie života v kolektívnom spolunažívaní s rôznorodými povahami a zdravotnými problémami a v neposlednom rade spríjemnenie a vypĺňanie času, tráveného v kolektíve 64 klientov v DSS a DD Oáza Tekovská Breznica.

  Obec Orovnica poskytuje služby len občanom odkázaným na sociálnu starostlivosť a to na základe lekárskeho posudku od lekárky Muhovej, ktorá odkázanosť preverí a podá návrh na sociálnu starostlivosť a to prostredníctvom Domova dôchodcov a Domova sociálnych služieb, ktoré sa nachádzajú v území.

Domov dôchodcov a DSS SOCIETA v obci Hodruša Hámre

Predmet činnosti Domova dôchodcov a DSS SOCIETA, ktorý sa nachádza v obci Hodruša Hámre:

1. „Zariadenie pre seniorov“ – poskytovanie sociálnych služieb fyzickej osobe (FO), ktorá dovŕšila dôchodkový vek a je odkázaná na pomoc inej FO alebo poskytovanie sociálnej služby potrebuje z iných vážnych dôvodov.

2. „Domov sociálnych služieb“ – poskytovanie sociálnych služieb zdravotne postihnutým fyzickým osobám s poruchami pohybového a podporného aparátu a s duševnými poruchami podľa prechodných ustanovení §110 a nasl. zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách.

Forma sociálnej služby: Pobytová forma celoročná

Kapacita zariadenia: 22 prijímateľov sociálnych služieb

Domov dôchodcov a DSS SOCIETA ako poskytovateľ sociálnej služby vykonáva odborné, obslužné a ďalšie činnosti súvisiace s poskytovanou sociálnou službou a cieľovou skupinou nasledovne:

a) *STRAVOVANIE:* občanom v zariadení sa poskytuje celodenné stravovanie, za čo sa považujú raňajky, desiata, obed, olovrant, večera, pri diabetickej diéte aj druhá večera. Strava sa poskytuje v súlade so zásadami správnej výživy, s prihliadnutím na vek, zdravotný stav stravníkov a podľa určených stravných jednotiek. Stravovanie sa zabezpečuje prípravou stravy vo vlastnej stravovacej prevádzke zariadenia.

b) *UBYTOVANIE:* Občania sú ubytovaní v dvojposteľových izbách a dvoch trojposteľových izbách, ktoré sú vybavené štandardným nábytkom – polohovacia posteľ s lôžkovinami, nočný stolík, nočná lampa, stolička, dvojdielna skriňa, zrkadlo, nádoba na odpadky. Budova zariadenia je prízemná, bezbariérová. Počas dňa môžu prijímatelia sociálnych služieb tráviť voľný čas v priestrannej spoločenskej miestnosti, v ktorej je televízor, video, DVD, rádio s CD prehrávačom, spoločenské hry, masážne kreslo, priestor pre rôzne aktivity. Výška úhrady

za bývanie je stanovená podľa užívania podlahovej plochy obytnej miestnosti, za denné užívanie prevádzkového zariadenia a vybavenia obytnej miestnosti, jej príslušenstva a za užívanie spoločných priestorov a ich vybavenia, za vecné plnenia spojené s bývaním (priemerne od 1,30 EUR – do 1,47 EUR denne).

c) POMOC PRI ODKÁZANOSTI NA POMOC INEJ FYZICKEJ OSOBY: v závislosti od stupňa odkázanosti fyzickej osoby na pomoc inej fyzickej osoby určeného v posudku o odkázanosti na sociálnu službu. Výška úhrady : IV. stupeň 3,40 EUR

V. stupeň 3,60 EUR

VI. stupeň 3,80 EUR

d) ***OŠETROVATEĽSKÁ STAROSTLIVOSŤ:*** Zariadenie poskytuje zdravotnú starostlivosť v rozsahu ošetrovateľskej starostlivosti. Túto starostlivosť zabezpečuje kvalifikovaný zdravotný personál – sestra so špecializáciou komunitné ošetrovateľstvo, zdravotnícky asistent ako aj opatrovateľky s požadovanou kvalifikáciou.

DD A DSS SOCIETA HODRUŠA-HÁMRE poskytuje ošetrovateľskú starostlivosť adresne s dôrazom na vzťah založený na dôvere prijímateľa sociálnych služieb k personálu.

Zabezpečuje: nepretržitú ošetrovateľskú starostlivosť, poskytovanie zdravotných výkonov podľa vyhlášky č. 109/2009 Z.z. (napr. starostlivosť o klienta s permanentným katétrom vrátane jeho výmeny, polohovanie, výživa sondou, odmeranie krvného tlaku, pulzu a teploty, podávanie inzulínu, prevencia a ošetrovanie dekubitov, preväzy rán, kontroly glykémie), spoluprácu so všeobecným lekárom, odbornými lekármi.

Zariadenie DD A DDS SOCIETA poskytuje i základné sociálne poradenstvo a sociálnu rehabilitáciu. Jedná sa o odbornú činnosť na podporu samostatnosti, nezávislosti, sebestačnosti fyzickej osoby rozvojom a nácvikom zručností alebo aktivizovaním schopností a posilňovaním návykov pri sebaobsluhe, pri základných sociálnych aktivitách. Ďalej zariadenie poskytuje upratovacie služby, pranie, žehlenie a údržbu bielizne a šatstva vo vlastných priestoroch práčovne. K ďalším aktivitám zariadenia patria terapie, doplnkové služby (kaderníctvo, strihanie a úprava vlasov) za samostatnú úhradu, pedikúru, prepravu osobným motorovým vozidlom na požiadanie klienta a iné služby. Priemerná mesačná úhrada za poskytované sociálne služby je 338,00 EUR.

7 ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU SOCIÁLNYCH SLUŽIEB V OBCI OROVNICA

7.1 Komplexná SWOT analýza

SWOT analýza je jedným zo základných nástrojov strategického plánovania a rozvoja. Zaoberá sa súčasnou a budúcou sociálnou situáciou a obsahuje aj prehľad silných a slabých stránok, ako aj príležitosti a ohrozenia v sociálnej oblasti obce Orovnica. Analýza silných a slabých stránok sleduje súčasný stav z hľadiska vnútorných faktorov, odhaľuje, čo v obci máme pozitívne a negatívne.

Anglická skratka SWOT je odvodená od prvých anglických slov:

- Strenghts (Silné stránky) – silné stránky / interné podmienky, ktoré môžu napomôcť k dosiahnutiu cieľa,
- Weaknesses (Slabé stránky) – slabé stránky / interné podmienky, ktoré sťažujú dosiahnutie cieľa,
- Opportunities (Príležitosti) – externé podmienky, ktoré môžu dopomôcť k dosiahnutiu cieľa,
- Threats (Ohrozenia) – externé podmienky, ktoré môžu sťažiť dosiahnutie cieľa.

Komplexná SWOT analýza pre oblasť sociálnych služieb v obci Orovnica

Silné stránky	Slabé stránky
➢ záujem obce skvalitňovať sociálne služby, ➢ podpora zo strany obce riešiť sociálne problémy a problémy cieľových skupín ohrozených sociálnym vylúčením, ➢ koncepčný prístup obce pri riešení problematiky sociálnych služieb, ➢ adresnosť a efektívnosť poskytovania sociálnych služieb, ➢ dostupnosť sociálnych služieb občanom pri rešpektovaní princípu subsidiarity, ➢ voľné objekty v regiónoch, vhodné po úpravách na poskytovanie nových foriem sociálnych služieb, ➢ kvantitatívne rozsiahla sieť zariadení sociálnych služieb verejných aj neverejných poskytovateľov, ➢ existencia a rozvoj univerzitného špecializovaného vzdelávania pre oblasť sociálnych služieb, ➢ vlastná legislatíva samosprávnych krajov umožňujúca úpravu niektorých aspektov sociálnych služieb podľa špecifických potrieb a podmienok jednotlivých samosprávnych krajov, ➢ rastúce možnosti rozvoja zahraničných kontaktov a získavania know-how v sociálnych službách, ➢ medzisektorová spolupráca, ➢ aktívna spolupráca verejnej štátnej správy a škôl, právnických a fyzických osôb pôsobiacich v sociálnej oblasti ➢ dostupnosť ľudských zdrojov ➢ zvyšovanie kvalifikácie ➢ právo na poskytnutie sociálnych služieb je zaručené rovnako všetkým občanom ➢ poskytovanie sociálnych služieb krízovej intervencie	➢ nedostatok vlastných finančných zdrojov samosprávy na rozvoj sociálnych služieb ➢ nepriaznivá demografická situácia, starnutie obyvateľov ➢ chýbajúce niektoré zariadenia sociálnych služieb na zabezpečenie nevyhnutných podmienok na uspokojovanie základných životných potrieb (komunitné centrum, útulok, nízkoprahové denné centrum, denný stacionár pre seniorov, domov na pol ceste a pod.) ➢ chýba nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu ➢ chýbajúce sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti o dieťa a podpora zosúlaďovania rodinného života a pracovného života, zariadenie dočasnej starostlivosti o deti) ➢ nedostatok sociálnych bytov pre sociálne odkázaných občanov ➢ nízky rozvoj bytovej výstavby ➢ chýbajúce pracovné príležitosti pre občanov s ZŤP ➢ chýbajúce chránené dielne a pracoviská ➢ nedostatočne riešené problémy marginalizovaných skupín obyvateľov ➢ nevyhovujúci technický stav objektov zariadení sociálnych služieb so zanedbanou údržbou a opravami ➢ chýbajúce štandardy kvality sociálnych služieb ➢ absencia služieb pre azylantov, migrantov a odídencov ➢ nedostatočné finančné zdroje na rozširovanie druhov sociálnych služieb a iných foriem podpory

(nocľaháreň, útulok, zariadenie núdzového bývania) ➢ existencia zariadení sociálnych služieb na riešenie nepriaznivej sociálnej situácie z dôvodu ťažkého zdravotného postihnutia, nepriaznivého zdravotného stavu alebo z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku (zariadenie podporovaného bývania, zariadenie pre seniorov, rehabilitačné stredisko, domov sociálnych služieb, denný stacionár, opatrovateľská služba) ➢ poskytovanie sociálneho poradenstva ➢ existencia klubu záujmovej činnosti seniorov ➢ aktívny prístup seniorov k životu ➢ podpora aktivít seniorov, mládeže, športových aktivít a kultúrneho života v obci ➢ záujem o dobrovoľníctvo v sociálnej sfére ➢ vypracovaný Komunitný plán sociálnych služieb obce ➢ organizovanie aktivačných a dobrovoľníckych prác v obci ➢ spokojnosť prijímateľov sociálnych služieb ➢ spolupráca s existujúcimi verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, mimovládnymi a cirkevnými organizáciami ➢ riešenie problémov občanov v sociálnej núdzi – prostredníctvom OcÚ ➢ existencia občianskych združení a neziskových organizácií a inštitúcií poskytujúcich voľnočasové aktivity a organizácií združujúcich osoby s rovnakými záujmami a okruhom problémov ➢ záujem o odborné vzdelávanie (poskytovatelia služieb) ➢ geografická dostupnosť sociálnych a zdravotných služieb ➢ zabezpečovanie inštitútu osobitného príjemcu ➢ aktivity miestnych združení, neziskových organizácií a neverejných poskytovateľov sociálnych služieb ➢ zmapovanie terénu (Rómovia, seniori, bezdomovci) ➢ vybudovaná sieť lekárov prvého kontaktu ➢ vyhľadávanie problémových rodín, sociálna pomoc	➢ mladí ľudia bez pracovných návykov ➢ nedostatok pracovných príležitostí ➢ vysoký podiel sociálne odkázaných osôb so sklonom k apatii, absencia aktívneho prístupu k riešeniu vlastnej životnej situácie a osobnej zodpovednosti za vlastný život ➢ vysoká nezamestnanosť a s tým súvisiace sprievodné javy ako kriminalita, neplatenie za bývanie ➢ vysoký počet obyvateľov odkázaných na sociálnu pomoc a rodín na hranici sociálnej odkázanosti ➢ najvyššia miera nezamestnanosti v porovnaní s celoslovenským priemerom súvisiaca s nižším stupňom vzdelanosti ➢ nezáujem pracovať, strata pracovných návykov ➢ nezáujem mladých ľudí o veci verejné prehlbovanie a rozširovanie sociálnopatologických javov ➢ zlý technický stav nehnuteľností v majetku obce , kde by sa mohli vytvoriť miesta pre seniorov, ubytovanie soc. slabších osôb a pod. ➢ nedostatočná kapacita existujúcich sociálnych služieb (domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, zariadenie núdzového bývania) ➢ sociálna neprispôsobilosť marginalizovaných skupín ➢ architektonické bariéry verejných budov, verejných priestorov, bytoviek a pod. ➢ nedostatok finančných prostriedkov ➢ stereotypy v správaní príslušníkov danej komunity ➢ pasivita a neochota rómskej komunity integrovať sa do spoločnosti (minimálne pracovné návyky, zlé životné podmienky, nízky stupeň vzdelania) s negatívnym dopadom na kvalitu života ➢ predsudky občanov pri poskytovaní sociálnej pomoci ➢ migrácia kvalifikovanej pracovnej sily za prácou do zahraničia
Príležitosti	**Ohrozenia**
➢ intenzívna spolupráca obce s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb ako aj s inými subjektami pôsobiacimi v sociálnej oblasti ➢ možnosť získania finančných prostriedkov z grantových programov, štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov ➢ zvyšovanie informovanosti o sociálnych službách (informačné letáky, kontaktné miesto, aktualizácia brožúry – Sprievodca sociálnymi službami) ➢ zvyšovanie právneho povedomia ➢ nájsť vhodnú formu ponuky služieb pre občanov ➢ vznik chránených dielní a pracovísk ➢ rozvoj nízkoprahových zariadení ➢ rozvoj nových foriem sociálnych služieb ➢ podpora a rozvoj dobrovoľníctva ➢ podpora záujmových združení, ktoré aktivizujú občanov skvalitnenie komunikácie a spolupráce medzi poskytovateľmi sociálnych služieb ➢ sociálni partneri pôsobiaci na úrovni obce ➢ zosieťovanie poskytovateľov sociálnych služieb ➢ rozvoj ľudských zdrojov – realizácia aktivít pre rómskych občanov ➢ možnosť zacielenia pomoci podľa individuálnych potrieb klienta a riešeného problému ➢ cielenie opatrení podľa miestnych potrieb a rozvoj svojpomocného riešenia miestnych problémov ➢ zvýšenie kvalifikácie ľudských zdrojov cez podporné projekty ➢ systematické prehlbovanie kvalifikácie zamestnancov	➢ nízke právne a spoločenské povedomie ➢ neriešenie dlhodobého financovania sociálnych služieb ➢ nedostatok finančných prostriedkov pre oblasť poskytovania sociálnych služieb ➢ nepriaznivý demografický vývoj, starnutie populácie a nárast počtu osôb s ťažkým zdravotným postihnutím (hroziaca disparita medzi potrebami a možnosťami) ➢ odliv kvalifikovaných odborníkov zo sociálnej sféry do iných odvetví ➢ prehlbovanie sociálnych, ekonomických a vzťahových problémov cieľových sociálnych skupín ➢ neisté finančné zabezpečenie už existujúcich sociálnych služieb ➢ nedostatok finančných prostriedkov na samosprávnej úrovni na výkon kompetencií mesta, z čoho vyplýva nevyčlenenie dostatočného objemu finančných prostriedkov na zabezpečenie príp. poskytnutie sociálnych služieb ➢ administratívna náročnosť služieb ➢ nárast kriminality a intolerancie ➢ rastúca neochota obyvateľov zapájať sa do komunálnych aktivít ➢ zlá sociálna a ekonomická situácia rodín ➢ výskyt detí príp. mládeže s problémovým správaním ➢ trvalý nezáujem na riešení problémov (zo strany cieľovej skupiny) ➢ vysoká miera klientov sociálnych služieb v seniorskom veku ➢ riziko znižovania kvality života občanov finančnou náročnosťou poskytovania sociálnych služieb pre klienta ➢ klesanie kvality poskytovaných služieb z dôvodu nedostatočného materiálno-technického a personálneho zabezpečenia ➢ neadresnosť a absencia individuálneho prístupu

v sociálnych službách ➢ štandardy kvality ➢ skvalitnenie sociálnych služieb ➢ komplexnejšia prezentácia služieb ➢ zvýšenie záujmu a účasti verejnosti ➢ medializácia sociálnej problematiky ➢ rozširovanie spolupráce samosprávy a neverejných poskytovateľov ➢ zmena pohľadu a tolerancia medzi majoritnou a minoritnou skupinou ➢ aktivita zo strán občianskych združení pomáhať právnymi radami i materiálnou pomocou ➢ (strava, šatstvo, ponuka voľných miest) ➢ bližšia spolupráca so školou, s rodičmi, poradenstvo, spoločné riešenie problémov ➢ zlepšovanie podmienok pre variabilné využívanie voľnočasových aktivít s preventívnym pôsobením ➢ reintegrácia klientov z resocializačných zariadení (pomoc pri návrate do života, podpora pri zvyšovaní ich sebadôvery, sebarealizácie..) ➢ odstraňovanie predsudkov a následnej diskriminácie klientov s absolvovanou liečbou drogovej ➢ závislosti ➢ zvýšenie aktivít primárnej protidrogovej prevencie ➢ individuálna pomoc klientovi pri riešení jeho problému ➢ vzdelávacie programy za účelom zvyšovania kvality sociálnych služieb ➢ práca s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií ➢ otvorený dialóg na komunálnej úrovni ➢ debarierizácia objektov, inštitúcií ➢ podpora projektov pre sociálne slabé vrstvy ➢ tvorba pracovných príležitostí	ku klientovi ➢ preferovanie konzumného spôsobu života ➢ rast nezamestnanosti a sociálnych problémov ➢ možný odliv kvalifikovaného odborného personálu do iných odvetvových rezortov z dôvodu ich nízkeho finančného ohodnotenia a celkového nízkeho sociálneho statusu profesie sociálny pracovník v našej spoločnosti ➢ zlyhanie osobnej zodpovednosti za vlastný život a absencia aktívneho prístupu k riešeniu vlastnej životnej situácie ➢ znevýhodnenie viacpočetných rodín (nedostupnosť aktivít a programov) ➢ nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu voľnočasových aktivít ➢ odliv mladej generácie a mladých rodín ➢ prehlbujúca sa sociálna a ekonomická kríza v meste ➢ trvalý nezáujem vlády o regióny ➢ možnosti a člečenie obecného rozpočtu ➢ väčší dopyt po službách ako je ich ponuka z dôvodu starnutia obyvateľstva ➢ z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality a dlhodobej udržateľnosti financovania ➢ zvýšené riziko nepostačujúcej kapacity terénnych sociálnych služieb z dôvodu starnutia populácie a zvyšovania počtu obyvateľov v poproduktívnom veku ➢ zvyšujúce finančné náklady na sociálne služby ➢ zvyšujúca chudoba a marginalizácia ➢ zvyšovanie počtu neprispôsobivých ľudí ➢ postoje a predsudky zo strany zamestnávateľov pri poskytovaní pracovných príležitostí znevýhodneným sociálnym skupinám ➢ zvyšovanie počtu „neplatičov“ a následne bezdomovcov ➢ nárast deložovaných rodín z bytov ➢ nárast neúplných a nefunkčných rodín (rozvod, úmrtie v rodine)

Z vybraných výsledkov SWOT analýzy vyplynulo, že za **najsilnejšie stránky** v oblasti sociálnych služieb sa považuje najmä adresnosť a efektívnosť poskytovania sociálnych služieb po decentralizácii a rešpektovanie princípu subsidiarity.

Obec Orovnica aktívne spolupracuje s verejnými a s neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb, s právnickými a fyzickými osobami pôsobiacimi v sociálnej oblasti v území. V obci síce chýbajú zariadenia poskytujúce sociálne služby, ale tieto služby obec sprostredkúva a zabezpečuje prostredníctvom zariadení, ktoré sa nachádzajú v blízkom okolí. Chýbajú však zariadenia núdzového bývania, zariadenia podporovaného bývania, denný stacionár, práčovňa v obci, stredisko osobnej hygieny a pod. Poskytuje sa len základné sociálne poradenstvo. Seniori s aktívnym prístupom k životu trávia svoj čas väčšinou doma, nakoľko im chýba zariadenie, kde by sa stretávali. Jediným priestorom k dispozícii je len kultúrny dom. Aj zdravotne postihnutí občania nemajú vytvorené svoje základné organizácie a preto sa nestretávajú. K silným stránkam obce patrí aj záujem o dobrovoľníctvo v sociálnej sfére a humánna činnosť, i záujem o opatrovateľské služby, ktoré sa v budúcnosti v obci mohli rozvinúť.

Za **najslabšie stránky** v oblasti sociálnych služieb považujeme nedostatok vlastných finančných zdrojov samosprávy na rozvoj sociálnych služieb. V obci chýbajú zariadenia sociálnych služieb (zariadenie dočasnej starostlivosti o deti), chýba nízkoprahová sociálna služba pre deti a rodinu a sociálne služby na podporu rodiny s deťmi (pomoc pri osobnej starostlivosti). V regióne je pretrvávajúca nezamestnanosť, s čím súvisí aj nedostatok pracovných príležitostí. Chýbajú chránené dielne a pracovné príležitosti pre občanov s ŤZP. Medzi slabé stránky patrí aj nedostatočná kapacita existujúcich sociálnych služieb (domov dôchodcov a domov sociálnych služieb, zariadenie núdzového bývania). V dôsledku nízkeho rozvoja bytovej výstavby chýbajú sociálne byty pre sociálne odkázaných občanov.

Medzi **príležitosti** zaraďujeme intenzívnu spoluprácu obce s verejnými a neverejnými poskytovateľmi sociálnych služieb ako aj s inými subjektmi pôsobiacimi v sociálnej oblasti. Získavaním finančných prostriedkov z grantových programov, štrukturálnych fondov EÚ a iných zdrojov je možné rozvíjať nové formy sociálnych služieb resp. zriadiť chránené dielne, vybudovať denný stacionár a podobné zámery. Je potrebné pracovať s verejnosťou za účelom zvyšovania zodpovednosti a aktívnej účasti pri riešení životných situácií. Skvalitnenie sociálnych služieb je možné zabezpečovať systematickým prehlbovaním kvalifikácie zamestnancov v sociálnej oblasti. Pre túto oblasť je potrebné zabezpečiť pracovníkov a formu ich ďalšieho vzdelávania v sociálnej sfére.

Najzávažnejšími **ohrozeniami** podľa analýzy sú prevažne riziko zvyšovania úhrad a riziko znižovania kvality a dlhodobej udržateľnosti financovania z dôvodu zvyšovania nákladovosti služieb, riziko nepostačujúcej kapacity terénnych sociálnych služieb z dôvodu starnutia populácie a zvyšovania počtu obyvateľov v poproduktívnom veku. Taktiež zvyšujúce sa finančné náklady na sociálne služby pretrvávaním poskytovania tradičných sociálnych služieb v zariadeniach sociálnych služieb, nízka kvalita poskytovania sociálnych služieb v dôsledku absencie systému prehlbovania kvalifikácie.

Na základe vyššie uvedených silných, slabých stránok, príležitostí, ohrození v oblasti sociálnych služieb a v zmysle zákona o sociálnych službách boli navrhnuté nasledovné **ciele a priority rozvoja sociálnych služieb v obci Orovnica.**

III. STRATEGICKO- REALIZAČNÁ ČASŤ

8 STRATEGICKÁ A REALIZAČNÁ ČASŤ

Rozvojová stratégia je výstupom procesu strategického plánovania a jej ťažiskom je stanovenie hlavných cieľov a oblastí rozvoja. Strategické programovanie a jeho výstup programu rozvoja sa preto zameriavajú viac na konkretizáciu procesov realizácie a napĺňania cieľov.

Strategické ciele by mali byť formulované tak, aby naplnili očakávania obyvateľov a boli reálne dosiahnuteľné, akceptovateľné, merateľné a sledované. Pre každý globálny problém je potrebné stanoviť v strategickom dokumente strategické ciele. Ciele sú prístupom k odstráneniu a riešeniu problémov. Sociálny kapitál ako faktor rozvoja má nezastupiteľnú úlohu pri strategickom plánovaní a pri realizácii rozvojových stratégií. Sila sociálneho kapitálu závisí od kvality a kvantity vzájomných prepojení, spojenia a od kontaktov. Z tohto dôvodu je potrebné odstraňovať problémy, riešiť a zapodievať sa nimi. Sú potrebné vybudovať strategické partnerstvá v celom regióne, nielen v obci.

Je nutné zabezpečiť organizačné štruktúry zabezpečujúce realizáciu cieľov; zriadiť pracovnú skupinu pre implementáciu; ktorá bude podnikať kroky pre naplnenie cieľov a pre realizáciu projektov. Okrem tejto úlohy bude mať organizačná štruktúra úlohu monitorovania, úlohu sledovať napĺňanie stanovených cieľov a pravidelne informovať verejnosť o ich zrealizovaní.

Prostredníctvom internetovej, obecnej stránky, prípadne na verejných zhromaždeniach by takýto dokument mal byť zverejňovaný, čím by sa o ňom oboznamovali občania obce.

Vízia a poslanie obce bude plniť funkciu „motta" a to:

„Obec Orovnica bude obcou s dobrým menom v regióne, atraktívnou pre návštevníkov, bude ústretová, priateľská k svojim obyvateľom a rovnocenným partnerom k okolitým obciam. Obec zabezpečí svoj trvalo udržateľný rozvoj, po ekonomickej, sociálnej a kultúrnej stránke. Jej rast bude zabezpečený v súlade s prírodným, kultúrnym a historickým potenciálom. Obec bude poskytovať dobré podmienky pre bývanie, podnikanie; bude smerovať do ekologicky neškodných prevádzok vo všetkých oblastiach. Obec sa bude starať o život občanov v udržiavanom a v kvalitnom životnom prostredí,

s komplexne vybavenou technickou infraštruktúrou, sociálnou infraštruktúrou. Obec bude vytvárať vhodné podmienky pre trávenie voľného času a rozvíjať spoločenský život, tradície a organizovať kultúrne a športové podujatia. Bude sa orientovať aj na vidiecky cestovný ruch a trvalo udržateľný turizmus. U mladšej generácii bude upevňovať tradície našich predkov."

8.1 Strategický cieľ a realizačná časť

K plneniu hlavných cieľov územia patrí aj činnosť manažmentu obce Orovnica, pretože má výrazný záujem, aby celková situácia sa v obci zmenila. Určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb a časový plán realizácie predstavujú súhrn identifikovaných potrieb cieľových skupín, zahŕňajú kvantitatívne výstupy analýzy súčasného demografického stavu a predpokladov vývoja, ako určitý model riešenia problémov súčasného stavu a jeho následkov v oblasti sociálnych služieb. Vychádzajú z Národných priorít rozvoja sociálnych služieb. Podľa vykonaného terénneho prieskumu ako aj výsledkov demografických údajov je jednou z najviac kritických oblastí v obci stále pretrvávajúca nezamestnanosť, s ktorou je spojená celá paleta sociálnych problémov. V nasledujúcich tabuľkách uvádzame určenie cieľov a priorít rozvoja sociálnych služieb ako aj časový plán realizácie KPSS.

Podľa obsahu a kontextu môžeme problémy v oblasti sociálnych služieb rozdeliť do skupín alebo balíkov nasledovne :

a) Problémy technické;

b) Problémy finančné;

c) Problémy koordinačné;

d) Problémy personálne.

Technické problémy – evidujeme ich najviac a týkajú sa najmä priestorových podmienok na poskytovanie sociálnych služieb a to buď ich nedostatku alebo možnosti ich zlepšenia, ale aj niektorých riešení v obci (bariéry a pod.).

Finančné problémy – o tých sa hovorilo zriedkavo osobitne, ale majú súvislosť so skvalitňovaním alebo rozširovaním sociálnych služieb.

Koordinačné problémy – tu máme na mysli najmä problémy spolupráce alebo nespolupráce subjektov pôsobiacich v sociálnych službách, subjektov, ktoré reprezentujú cieľové skupiny, nedostatok informácií a pod.

Personálne problémy – tu máme na mysli najmä dostatok alebo nedostatok kvalifikovaných ľudí v sociálnych službách, možnosti ich ďalšieho vzdelávania a podobne.

Hlavná priorita komunitného plánu:

„Neustále rozvíjať širokú paletu sociálnych služieb poskytovaných v obci. Dbať o ich dostupnosť, kvalitu a vzájomnú vyváženosť za účelom dosiahnutia dôstojných podmienok života všetkých kategórií obyvateľov obce."

Akčný plán predstavuje realizačnú časť KPSS. Obsahuje aktivity, ktoré je potrebné uskutočniť na splnenie vytýčených úloh. Je dôležité, aby akčný plán bol uskutočniteľný a obsahoval také aktivity, ktoré dosiahnu splnenie stanovených úloh a cieľov. Z toho dôvodu navrhujeme akčný plán v rozmedzí na roky 2019 − 2024 nakoľko nedokážeme ľahšie odhadnúť naše možnosti v tomto časovom horizonte, taktiež plánovať aktivity napríklad na rok 2019 a pod. Všetky aktivity sa budú odvíjať od finančných možností. O spôsobe hodnotenia plánu a jeho dopĺňaní píšeme v podkapitole Monitorovací plán KPSS. V zmysle zákona o sociálnych službách (§ 82, ods.2) slúži komunitná práca na podporu aktivít členov miestnej komunity ku svojpomocnému riešeniu sociálnych problémov v rámci miestneho spoločenstva. Preto zmyslom väčšiny aktivít v akčnom pláne je práve posilnenie svojpomocných aktivít, aktivizácia zainteresovaných subjektov a obyvateľov obce, čo slúži ako prevencia zvyšovania nárokov a nákladov na sociálne služby v budúcnosti.

Komunitnou rehabilitáciou zákon o sociálnych službách podľa § 82, ods. 3 rozumie koordináciu činnosti subjektov ako sú obec, mesto, rodina, poskytovatelia sociálnych služieb, vzdelávacie a ďalšie inštitúcie. V súlade s tým sú stanovené aj princípy pre splnenie tohto KPSS a teda aj samotného akčného plánu, podľa ktorých sa má posilniť koordinačná úloha obce a pritom upevniť postavenie a zodpovednosť zainteresovaných subjektov.

V rokoch 2019 − 2024 sa budú realizovať také aktivity, ktoré vytvoria technické a personálne predpoklady na rozvoj sociálnych služieb a vytvoria partnerstvá pre nasledujúce roky a to prostredníctvom komunitnej práce a komunitnej rehabilitácie. Na naplnenie stratégie, strategických cieľov a priority sme zostavili akčný plán s termínmi realizácie jednotlivých cieľov, priorít a aktivít, ktorý je v prílohe k tomuto KPSS. Tento akčný plán je výsledkom diskusie zo starostkou obce Orovnica, ktorá bola zapojená do prípravy KPSS a ktorá svoje návrhy predložila obecnému zastupiteľstvu, s ktorým sa realizátor KPSS zišiel v auguste 2019, aby sme spolu diskutovali o problémoch, úlohách

a aktivitách v zmysle nižšie uvedeného východiska. Na nasledujúce roky sme stanovili jednotlivé priority, ciele a opatrenia a termíny realizácie a to nasledovne:

Priorita č. 1: Sociálne služby z dôvodu nepriaznivého zdravotného stavu a z dôvodu dovŕšenia dôchodkového veku.

1. Cieľ: Doplniť štruktúru ubytovacích sociálnych zariadení a služieb v území.

Opatrenie 1.1: Vybudovať denný stacionár pre stretávanie seniorov.

Aktivita: 1.1: Zvýšiť kvalitu a dostupnosť služieb pre seniorov a pre ďalšie osoby odkázané na pomoc inej fyzickej osoby, ktoré dovŕšili dôchodkový vek.

Aktivita 1.2: Zabezpečiť terénnu opatrovateľskú službu, ktorá by pomáhala seniorom v domácom prirodzenom prostredí, ktorá by zabezpečovala nákupy, upratovacie služby, stravovanie a ostatné bežné práce.

Aktivita 1.3: Vybudovať denný stacionár v regióne- opatrovateľskú službu v zariadení s denným pobytom, ktorý by bol poskytovaný občanom, ktorí žijú v rodinách s ekonomicky aktívnymi príslušníkmi rodiny, ale nemôžu im poskytnúť celodennú starostlivosť, tak by mohli takýmto spôsobom umiestniť svojich najbližších do zariadenia sociálnych služieb do dočasnej, resp. dennej starostlivosti.

Zdroje financovania:

- Možnosť využitia finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a cez Európsky sociálny fond, prípadne cez BBSK, MPSVaR v SR.

Termín realizácie: 2019 – 2024

Priorita č. 2: Podpora zotrvania občanov v prirodzenom prostredí rozvojom terénnych a ambulantných sociálnych služieb

2. Cieľ: Zabezpečiť dostatočný počet opatrovateliek, ktoré by vykonávali terénnu opatrovateľskú službu a ambulantnú starostlivosť, čím by sa zabezpečil plnohodnotný život seniorov a ZŤP osobám v domácom prostredí.

Opatrenie 2.1: Podpora terénnych a ambulantných sociálnych služieb s dostatočným počtom terénnych sociálnych pracovníkov podľa potrieb v obci Orovnica

Aktivita 2.1: Zabezpečiť formu ďalšieho vzdelávania a vyhľadávaciu činnosť ohľadom zabezpečovania opatrovateliek vhodných na terénnu sociálnu prácu.

- Zdroje financovania: čiastočne z rozpočtu obce Orovnica a využitie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov EÚ a cez Európsky sociálny fond, prípadne cez BBSK, MPSVaR v SR.

Termín realizácie: 2019 – 2024

Priorita č. 3: Vytvárať služby krízovej intervencie.

3. Cieľ: Zabezpečiť sociálne služby krízovej intervencie.

Opatrenie 3.1: V čase núdze občanov, v prípade krízovej situácie zabezpečiť v areály KD nocľaháreň pre občanov (napr. v čase požiaru, živelnej pohromy a pod.).

Aktivita 3.1: Zabezpečovať služby krízovej intervencie v časoch nebezpečenstva a živelnej pohromy.

Zdroje financovania: V zmysle zákona o sociálnych službách financuje MPSVaR.

Termín realizácie: podľa potreby 2019 – 2024.

Priorita č. 4: Sociálne služby na podporu rodiny s deťmi.

4. Cieľ: Podporovať organizácie, činnosť združení, neziskových neštátnych organizácií v činnostiach zameraných na zlepšovanie podmienok života mladých rodín a sociálnej ochrane detí a rodičov

Opatrenie 4.1: Zlepšovať životné podmienky deťom v nariadenej ústavnej starostlivosti

Opatrenie 4.2: Vytvárať voľnočasové aktivity pre deti a mládež.

Opatrenie 4.3: Vytvárať poradenskú, osvetovú a vzdelávaciu činnosť pre rodičov a dobrovoľníkov vo formách ústavnej a rodinnej starostlivosti.

Aktivita 4.1: Vytvárať spoluprácu s miestnymi združeniami, charitatívnymi organizáciami a s ostatnými neziskovými neštátnymi organizáciami

Zdroje financovania: Dotácie z rozpočtu obce a iné zdroje z fondov EÚ.

Termín realizácie: 2019 – 2024

Priorita č. 5: Zabezpečovať dostatok finančných služieb na zabezpečovanie kvality života obyvateľov obce Orovnica a pre potreby sociálnych služieb

5. Cieľ: Neustále zlepšovať podmienky na poskytovanie potrebných sociálnych služieb a za týmto účelom zabezpečovať aj dostatok financií pre zlepšenie celkovej kvality života obyvateľov v obci Orovnica.

Opatrenie 5.1: Zabezpečovať vhodné podmienky a vyhľadávať možnosti u organizácií združujúcich seniorov a ZŤP osoby v regióne

Aktivita 5.1: Riešiť bezbariérový prístup v obci do významných inštitúcií (napr. do kostola, kultúrneho domu, obecného úradu a pod.).

Aktivita 5.2: Vybudovanie kamerového systému a rozšírenie wi-fi pripojenia cez projekty

Aktivita 5.3: Dobudovanie areálu pre voľnočasové aktivity v obci.

Aktivita 5.4: Dobudovanie a rozšírenie detských ihrísk v rámci obci Orovnica.

Aktivita 5.5: Zvýšiť počet parkovacích miest a vytvoriť oddychové zóny pre občanov ťažko postihnutých ako aj pre ostatné obyvateľstvo.

Aktivita 5.6: Zlepšiť stav chodníkov v obci tak, aby vyhovovali aj imobilným občanom.

Aktivita 5.7: Zlepšovať osvetlenie chodníkov.

Aktivita 5.8: Zlepšovať informovanosť o sociálnych službách poskytovaných v obci a mestom Nová Baňa a Žarnovica.

Aktivita 5.9: Využiť voľné priestory pre voľnočasové aktivity a na stretávanie občanov.

Aktivita 5.10: Podľa potrieb občanov, zabezpečovať starším občanom stravovacie služby a ostatné pomocné práce v ich domovoch.

Aktivita 5.11: Udržiavať vyznačenie prechodov pre chodcov v dobre viditeľnom stave.

Aktivita 5.12: Osadiť lavičky pri OcÚ, v centrálnej časti obce, v priestoroch cintorína, pri autobusových zastávkach a pri kostole.

Aktivita 5.13: Vybudovať vodovod na obecnom cintoríne.

Aktivita 5.14: Podporovať komunitnú prácu, sociálnu prácu, vytvárať kultúrne podujatia a voľno-časové aktivity pre všetkých občanov obce.

Zdroje financovania: Obecný rozpočet, zdroje zo štrukturálnych fondov EÚ, RIUS, cez Program rozvoja vidieka a cez sponzorov z regiónu.

Termín realizácie: 2019 – 2024

IV. IMPLEMENTAČNÁ A MONITOROVACIA ČASŤ
9 RIADENIE A MONITOROVANIE KOMUNITNÉHO PLÁNU OBCE OROVNICA NA ROKY 2019 − 2024

V predchádzajúcich kapitolách sme opisovali teoretické východiská, analyzovali územie a demografické údaje a definovali sme aktivity, ktoré je potrebné uskutočniť na naplnenie strategických cieľov. V zmysle stratégie uvedenej v kapitole 7 (tohto dokumentu) je pri napĺňaní strategických cieľov potrebná súčinnosť všetkých zainteresovaných subjektov, pričom vedúcou organizáciou bude obec Orovnica. Riadenie KPSS bude zabezpečovať obecný úrad a to členmi monitorovacieho výboru, ktorý bude zvolený a poverený úlohou monitorovania KPSS ešte v roku 2019.

Monitorovanie a vyhodnocovanie plnenia KPSS bude zabezpečovať tzv. pracovná skupina, ktorá sa bude vždy zapájať aj do prípravy KPSS a pri nasledujúcich aktualizáciách tohto dokumentu.

Predsedom tejto pracovnej skupiny bude nato určený člen z obecného úradu, ktorého touto úlohou poverí obecné zastupiteľstvo. Jeho úlohou bude viesť rokovania riadiaceho orgánu a poskytovať informácie o jeho činnosti vedeniu obce a jeho orgánom a zároveň prezentovať v tomto orgáne predstavy obce v zmysle cieľov KPSS. Administratívnym pracovníkom riadiaceho orgánu bude odborný referent zodpovedný za sociálne veci a na túto funkciu bude v obci zodpovedať administratívna pracovníčka a starostka obce Orovnica. Ich úlohou bude pripravovať rokovania riadiaceho orgánu, spracovať jeho závery a viesť príslušnú dokumentáciu. Hlavnou kompetenciou pracovnej skupiny bude monitorovať, ako sa plnia úlohy KPSS. Pracovná skupina sa bude schádzať na spoločnom rokovaní najmenej dvakrát za rok, počas zasadnutí obecného zastupiteľstva. Výsledky svojho monitorovania, vyhodnotenia ako aj návrhy na opatrenia budú vždy zapísané do príslušnej zápisnice. Spolupráca subjektov v oblasti sociálnych služieb bude tvoriť súčasť Stratégie komunitného plánu a tieto subjekty budú zodpovedať za úspech a realizáciu celého KPSS, resp. ak subjekty nebudú spolupracovať, komunitný plán nebude mať kto uskutočniť. Ide o komunitný plán obce, teda všetkých jeho obyvateľov, organizácií a inštitúcií pôsobiacich na jeho území a nie o komunitný plán obecného úradu alebo jeho zamestnancov, ako sa to často mylne prezentuje.

9.1 Monitorovací plán

Monitorovací plán býva súčasťou všetkých významných rozvojových dokumentov, plánov, programov, projektov, strategických dokumentov a podobne. Jeho zmyslom je určiť – kto a ako bude plnenie komunitného plánu sledovať a hodnotiť. Kto a ako bude následne prijímať opatrenia na zabezpečenie jeho plnenia, kto a za čo bude zodpovedný. A tiež – kto a ako bude komunitný plán dopĺňať, aktualizovať prípadne kto ho môže meniť. Pracovná skupina bude vykonávať aj monitorovaciu činnosť. Monitoring je súčasťou riadenia, ide skôr o to, aby bol tento orgán dostatočne objektívny. Zárukou jeho objektívnosti je skutočnosť, že jeho členmi budú ľudia rôznych záujmov, ktorí sa budú navzájom kontrolovať. Okrem toho po ukončení každého kalendárneho roka – najbližšie v I.Q 2020 sa vykoná celkové zhodnotenie plnenia komunitného plánu, spracuje sa do správy a táto správa bude predložená do obecného zastupiteľstva. Uvedená správa bude okrem vyhodnotenia úloh obsahovať aj nové úlohy, ktoré sa doplnia do akčného plánu. V prípade potreby Obecný úrad vypracuje v spolupráci s pracovnou skupinou nový akčný plán ako prílohu ku jestvujúcemu KPSS. Správu a nový akčný plán schváli obecné zastupiteľstvo.

9.2 Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb

Spôsob vyhodnocovania plnenia komunitného plánu sociálnych služieb: **Subjekt, ktorý vykoná kontrolu**	Periodicita kontroly	Spôsob vykonania kontroly
široká verejnosť	v priebehu platnosti KPSS od r. 2019– 2024	Zverejnenie KPSS na webovej stránke obce, vytvorenie možnosti kontroly plnenia cieľov a priorít širokou verejnosťou pripomienkovaní, mailom, osobne na OcÚ, alebo písomne poštou.
Komisia sociálnych vecí, rodiny a rómskej problematiky OcZ	vždy k 31.12. kalendárneho roka v priebehu platnosti KPSS	Spracovanie informatívnej správy o plnení KPSS
Obecné zastupiteľstvo	vždy k 31.12. kalendárneho roka v priebehu platnosti KPSS	Na rokovanie zastupiteľstva bude predložená informatívna správa o plnení KPSS

9.3 Zhrnutie

Členom pracovnej skupiny, starostovi a OZ Obecného úradu v obci Orovnica bol predložený hotový KPSS v rozsahu 91 strán. Verejnosť sa s ním mohla zoznámiť buď na informačných tabuliach obce, alebo na jeho internetovej stránke. Svoje reakcie na predložený dokument mohli aj obyvatelia obce ústne vyjadriť a oznámiť na obecnom úrade. O začatí tejto diskusie a o spôsobe predkladania pripomienok bola verejnosť informovaná vyhláseniami v obecnom rozhlase počas uvedeného obdobia. Občania boli oslovení aj formou dotazníka, ktorí sa nepodarilo uskutočniť v potrebnom množstve. Diskusia členov pracovnej skupiny sa uskutočnila počas jeho spracovania v priestoroch OcÚ. Zúčastnení zástupcovia obce apelovali na prítomných účastníkov diskusie, ktorí poskytovali rôzne námety na zlepšenie a rozšírenia sociálnych služieb, aby brali do úvahy, že výsledkom komunitného plánovania musí byť vždy kompromisné riešenie medzi tým, čo chceme, a tým, čo máme k dispozícii resp. čo skutočne potrebujeme. Preto vyzvali diskutujúcich, aby si pri akomkoľvek návrhu na zlepšenie zistili, koľko ľudí ich námet skutočne potrebuje resp. koľko ľudí zrealizovaný námet bude naozaj a dlhodobo využívať.

ZÁVER

Budúcnosť a ďalšie etapy komunitného plánu a realizácia cieľov plne preukážu, či sa podarilo vytvoriť dokument, ktorý by v sebe zahŕňal odborné znalosti a aj názory a spätné väzby od užívateľov služieb a obyvateľov obce pri zohľadnení súčasného i budúceho sociálneho vývoja. KPSS je neustále živý proces zisťovania potrieb, musí pružne reagovať na meniaci sa dopyt v závislosti na potrebách. Našou snahou je, aby sa KPSS stal trvalou súčasťou plánovacej praxe a prispel k rozvoju a skvalitneniu života občanov našej obce.

KPSS obce Orovnica je výsledkom spolupráce obce, poskytovateľov sociálnych služieb a občanov, ktorí sú prijímateľmi sociálnych služieb.

Záverom chceme poďakovať za spoluprácu všetkým obyvateľom obce, zástupcom poskytovateľov sociálnych služieb, zástupcom prijímateľov sociálnych služieb a pracovníkom obecného úradu, ktorí sa podieľali na procese tvorby komunitného plánu.

KPSS bude uverejnený na internetovej stránke obce a bude záujemcom k nahliadnutiu na obecnom úrade. Dokument je spracovaný v jednotlivých kapitolách-východiskovej, strategickej a realizačnej, ktoré sú rozdelené do viacerých podkapitol. Súčasťou dokumentu je aj úvod, záver a prílohy. Východisková časť definuje podmienky pre spracovanie komunitného plánu, opisuje zásady pre jeho spracovanie, zákon o sociálnych službách, vymenúva sociálne služby a opisuje národné priority. V strategickej časti najskôr analyzujeme obyvateľstvo, územie a činnosť subjektov, ktoré pôsobia v sociálnych službách, alebo ktoré sú na sociálnych službách zainteresované a napokon definujeme silné, slabé stránky, príležitosti a problémy vo SWOT analýze. Ďalej problémy zoraďujeme a určujeme strategické ciele a úlohy. Napokon dokument obsahuje stratégiu na splnenie KPSS. V realizačnej časti uvádzame akčný plán, v ktorom konkretizujeme spôsob, ako sa splnia jednotlivé úlohy, definujeme realizačný tím a určujeme, ako sa bude KPSS monitorovať, dopĺňať a aktualizovať.

Predkladáme obyvateľom obce Orovnica programový dokument
s názvom ***„Komunitný plán sociálnych služieb na roky 2019 – 2024.”***
Ide o verejný dokument, ktorý schválilo Obecné zastupiteľstvo v Orovnici
dňa 25.11.2019 svojim uznesením číslo 49/2019

Pečiatka: _____
podpis

ZOZNAM POUŽITÝCH DOKUMENTOV

1. BALOGOVÁ, B. 2005. *Seniori.* 1. vydanie. Prešov: Akcent Print, 2005. 157 s. ISBN 80-969274-1-8
2. BRICHOTOVÁ, Lídia, REPKOVÁ, Kvetoslava: 2009. *Sociálna ochrana starších osôb a osôb so zdravotným postihnutím – vybrané aspekty.* Bratislava, 2009. ISBN 978-80-8057-797-1
3. DRAGANOVÁ, H. 2006. *Sociálna starostlivosť.* Martin : Osveta, 2006. 195 s. ISBN 978-80-8063-240.
4. KRUPA, S. 2000. *Kvalitné sociálne služby I.* Košice : VIENELA, 2000. 119 s. ISBN 80-88922-17-8.
5. KRUPA, S. 2003. *Kvalitné sociálne služby II.* Košice : KARNAT, 2003. 136 s. ISBN 80-968586-5-3.
6. MALÍKOVÁ, E. 2011. *Péče o seniory v pobytových zařízeních.* Praha: Grada
7. STRIEŽENEC, Š. 1999. *Úvod do sociálnej práce.* Trnava : AD, 1999. 215 s. ISBN 80-967589-6-9
8. ŽIAKOVÁ, E. 2005. *Psychosociálne aspekty sociálnej práce.* 2. vydanie. Prešov: Akcent Print, 2005. 232 s. ISBN 80-969274-2-6
9. *Zákon NR SR č. 195/1998 Z.z. o sociálnej pomoci a o zmene a doplnení niektorých predpisov*. [online]. 2019.
10. *Zákon NR SR č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.* [online]. 2019.
11. *Zákon NR SR č. 551/2010 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 448/2008 Z.z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov.* [online]. 2019.

ZOZNAM SKRATIEK

KPSS- Komunitný plán sociálnych služieb

EÚ- Európska únia

SR- Slovenská republika

MŠ- Materská škola

ZDŠ- Základná deväťročná škola

ONV- Okresný národný výbor

ÚPSVaR- Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny

DSS- Domov sociálnych služieb

VZN- Všeobecne záväzné nariadenie

KP- Komunitný plán

Autorské práva:

Sprievodné tabuľky a grafy v texte pochádzajú z digitálnej databázy autora RNDr. Anna Štefanková a OcÚ Orovnica. Bez súhlasu spracovateľa RNDr. Anna Štefanková nemožno vykonať extrakciu a/alebo reutilizáciu podstatnej časti obsahu databázy dokumentu ,,Komunitný plán obce Orovnica na roky 2019 −2024" *(t.j. napr. v časti čo aj len jedného diela), pokiaľ sa táto vykonáva s cieľom získať, hoci aj nepriamo v akýkoľvek majetkový prospech. Právo uverejnenia je výhradne určené za účelom verejného zverejnenia OcÚ Orovnica a použitie materiálu je možné len za účelom spracovania projektov a jednotlivých zámerov a za účelom ich pravidelného monitorovania.*

„Komunitný plán obce Orovnica na roky 2019 −2024" dokument centra mikroregiónu Novej Bane s výhľadom na roky 2019 − 2024.